

Kooskõlastustabel

Kooskõlastamise käigus esitatud märkused ja ettepanekud abipolitseiniku seaduse eelnõule

Eelnõu esitati kooskõlastamiseks eelnõude infosüsteemi (EIS) kaudu Haridus- ja Teadusministeeriumile, Justiits- ja Digiministeeriumile, Kaitseministeeriumile, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile, Rahandusministeeriumile, Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumile, Sotsiaalministeeriumile ning arvamuse avaldamiseks Andmekaitse Inspeksioonile, Eesti Abipolitseinike Kogule, Kaitsepolitseiametile, PPA-le, Päästeametile, Riigikohtule, SKA-le ja Õiguskantsleri Kantseleile.

Kooskõlastustabel on seletuskirjale lisatud. Esitatud sisulisi arvamusi ja ettepanekuid ning nende arvesse võtmist on kajastatud alltoodud kooskõlastustabelis.

Ettepaneku esitaja/ märkuse sisu		Seisukoht/selgitus:
Justiits- ja Digiministeerium (II kooskõlastusring): Katariina Kärsten (tel. 53888918; e-post: katariina.karsten@just.ee); Einar Hillep, Eleri Kästik, Kristel Niidas, Liisi Seene, Monika Tappo, Signe Reinsalu, Joel Kook		
1.	Eelnõu § 2 lg 1 esitab abipolitseiniku määratluse: „Abipolitseinik on füüsiline isik, kellele on antud abipolitseiniku staatus ja kes vabatahtlikult vabast ajast osaleb politsei tegevuses käesolevas seaduses ning teistes seadustes sätestatud alustel, tingimustel ja korras.“ Sättes viidatakse teistele seadustele, mille alusel abipolitseinik politsei tegevuses osaleb. Palume seletuskirja täiendada selgitusega, millised on need teised seadused.	Arvestatud. Täiendasime seletuskirja selgitusi, tuues näitena peamised seadused, mille alusel abipolitseinik politsei tegevuses osaleb. Abipolitseiniku tegevus toimub laiemas korrakaitse ja politsei tegevust reguleerivas õigusraamistikus. Näiteks liiklusvaldkonnas täpsustavad liikluskindlustuse seadus ja liiklusseadus, millistel tingimustel ja kuidas võib abipolitseinik liiklusjärelevalvet teha: kontrollida liikluskindlustuse olemasolu, osaleda sõiduki peatamises ja dokumentide kontrollis ning rakendada konkreetseid järelevalvemeetmeid seaduses sätestatud ulatuses. Korrakaitse seadus annab kogu tegevusele üldraamistiku, sätestades eesmärgid, sekkumise põhimõtted ja proportsionaalsuse nõuded, mis kehtivad nii politseiametnikule kui ka abipolitseinikule. APoS täpsustab omakorda, milliseid meetmeid võib abipolitseinik kasutada iseseisvalt, milliseid ainult politseiametniku korraldusel ja millised on keelatud. Sama loogika kehtib ka teistes valdkondades, nagu alkoholiseaduse, tubakaseaduse ja turvategevuse seaduse alusel tehtav järelevalve: abipolitseinik toetab politseid, tegutsedes rangelt oma pädevuse, KorS-i põhimõtete ja eriseadustes ette nähtud piiride raames.

2.	Eelnõu § 2 lg 2 jaotab abipolitseinikud kolme astmesse. Palume selgitada, kas ja kuidas on erineva astme abipolitseinikud eristatavad tavakodaniku jaoks. Arvestades seda, et eri astme abipolitseiniku pädevus on väga erinev, peab olema inimesele arusaadav, millise astme abipolitseinikuga on tegemist. Palume seletuskirja vastavalt täiendada.	Arvestatud. Täiendasime seletuskirja selgitustega. Abipolitseinikele on ette nähtud abipolitseiniku tunnused ja eraldusmärgid, mille kaudu on võimalik eristada I, II ja III astme abipolitseinik. Näiteks pagunitel on tähis „AP“ ning I astme puhul puudub tärn, II astme puhul on üks tärn ja III astme puhul kaks täрни. Samas ei ole tavakodaniku jaoks astme eristamine määrava tähtsusega, kuna abipolitseinik tegutseb alati politsei ülesandel ja PPA nimel ning tema pädevus tuleneb seadusest ja talle antud ülesannetest.
3.	Eelnõu § 3 lg 3 – tegime esimesel kooskõlastusringil märkuse, et eelnõu §-d 46-47 sätestavad abipolitseiniku distsiplinaar- ja varalise vastutuse, §-d 52-54 väärtustutuse, kuid eelnõus ja seletuskirjas on kajastamata riigivastutusega seonduv. Seletuskirja on täiendatud selgitusega riigivastutuse kohaldumise kohta. Õigusselguse ja üheselt mõistetavuse tagamiseks palume riigivastutuse kohaldumine sõnaselgelt ette näha ka seaduse tekstis.	Arvestatud. Eelnõu § 3 on täiendatud lõikega 4, millega sätestatakse, et politsei tegevuses osalemisel abipolitseiniku tekitatud kahju hüvitamisele kohaldatakse riigivastutuse seadust. Täienduse eesmärk on tagada õigusselgus ja üheselt mõistetavus.
4.	Eelnõu § 4 lg 2 p 1 järgi on II astme abipolitseiniku pädevuses avalikku korda ähvardava ohu ennetamine, väljaselgitamine ja tõrjumine ning avaliku korra rikkumise kõrvaldamine. Viidatud sõnastus on väga lai, hõlmates kogu riikliku järelevalve, sealhulgas kogu lõike järgneva loetelu. Siit tekib küsimus, miks tuuakse teistes lg 2 loetelu punktides eraldi välja üksikud riikliku järelevalve valdkonnad. Samas mõõname, et konkreetsete valdkondade sätestamine tagab vajaliku selguse. Seetõttu palume kaaluda, kas punkti 1 sõnastust saaks konkretiseerida ja kitsendada.	Teadmiseks võetud. Täiendasime seletuskirja, selgitades § 4 lõike 2 punktis 1 ja punktides 2–9 sätestatud pädevuste erisust. Punkt 1 hõlmab politsei igapäevast avaliku korra kaitsega seotud korrakatisetegevust, mis ei ole seotud konkreetse eriseaduse alusel teostatava järelevalve või menetlusega. Punktides 2-9 on seevastu sätestatud need politsei ülesannete liigid, mis tulenevad konkreetsetest eriseadustest ning mille puhul on abipolitseiniku pädevus piiritletud. Näiteks on loamenetluste puhul (punkt 3) on sõnaselgelt sätestatud piirang „välja arvatud loa väljastamise otsustamine“, mis välistab abipolitseiniku otsustuspädevuse haldusmenetluses. Samalaadne otsustuspädevuse välistus on ette nähtud ka riigipiiri valvamise ja piirikontrolli puhul (punkt 8), kus abipolitseinik võib osaleda üksnes piirikontrollis, kuid „välja arvatud sisenemiskeelu otsuse tegemine“. Ka süütegude menetlemisel (punkt 10) on abipolitseiniku roll selgelt toetav, kuna seadus välistab sõnaselgelt „menetlusotsuse tegemise“. Otsesed piirangud näitavad, et oleme pidanud vajalikuks iga üksiku valdkonna puhul eraldi määratleda nii tegevuse liigi kui ka abipolitseiniku pädevuse ulatuse. Seega § 4 lg 2 p-s 1 sätestatud üldine korrakaitsepädevus ei ole mõeldud katma kogu järgnevat loetelu, vaid punktides 2–10 on nimetatud eraldiseisvad PPA ülesanded, mille puhul on abipolitseiniku kaasamine lubatud üksnes selgesõnalise ja piiritletud aluse olemasolul.
5.	Eelnõu § 4 lg 3 – sättes loetletakse III astme abipolitseiniku õigused iseseisvalt tegutseda. Seletuskirjas toodu kohaselt on iseseisva	Arvestatud. Eelnõu seletuskirja täiendatud, selgitades, et III astme abipolitseinik võib politsei ülesandel iseseisvalt tegutsedes vahetu olulise ja

	<p>tegutsemise valdkonnad teadlikult esitatud kitsapiirilisel. Sätte kohaselt on III astme abipolitseiniku pädevuses ka vahetu kõrgendatud ohu tõrjumine. Kuigi III astme abipolitseinik on saanud abipolitseinikest kõige mahukama väljaõppe, on ikkagi küsitav, kas tema rakendamine vahetu kõrgendatud ohu tõrjumiseks (mis võib paratamatult ohustada ka tema enda elu ja tervist ning nõuda erivahendite kasutamist) on mõistlik. Segadust tekitab sätte seletus seletuskirjas, sest selle kohaselt ei ole abipolitseinikul õigust iseseisvalt sekkuda ega meetmeid rakendada. Ometigi näeb säte ette ka õiguse ohtu tõrjuda (mitte ainult välja selgitada). Palume viia seletuskiri ja sätte sõnastus omavahel kooskõlla.</p>	<p>vahetu kõrgendatud ohu korral rakendada oma pädevuse piires esmaseid ohutõrjelisi meetmeid. See ei tähenda piiramatut ega politseiametnikuga võrdses ulatuses iseseisvat sekkumisõigust, vaid üksnes selliste meetmete rakendamist, milleks abipolitseinik on saanud väljaõppe ning mille kasutamine on konkreetses olukorras vältimatult vajalik ja proportsionaalne. Oleme seletuskirjast eemaldanud eksitava osa, mille kohaselt ei ole abipolitseinikul õigust iseseisvalt sekkuda ega meetmeid rakendada.</p>
6.	<p>Eelnõu § 4 lg 3 järgi on III astme abipolitseinikul lisaks iseseisvale pädevusele ka II astme abipolitseiniku pädevus. Palume seletuskirjas selgitada, kas II astme abipolitseiniku pädevuse realiseerimisel peab ka III astme abipolitseinik tegutsema politseiametnikuga koos, st seda pädevust ei saa ta realiseerida iseseisvalt.</p>	<p>Arvestatud. Eelnõu seletuskirja on täiendatud. Lisatud juurde selgitused, et eelnõu § 4 lõikes 3 on loetletud üksnes tegevused, mida III astme abipolitseinik võib iseseisvalt teha. Juhul kui abipolitseinik osaleb § 4 lõikes 2 sätestatud tegevustes, tuleb tal sõltumata oma astmest tegutseda koos politseiametnikuga või politseiametniku juhendamisel. Seega ei tulene kõrgemast astmest automaatselt õigus teostada kõiki madalama astme pädevusi iseseisvalt, vaid iseseisva tegutsemise ulatus on piiratud § 4 lõikes 3 sõnaselgelt nimetatud juhtudega.</p>
7.	<p>Eelnõu § 5 lg 1 p 11 näeb ette piirangu: sätte kohaselt ei saa abipolitseinikuna tegutseda kohtunik, prokurör või rahvakohtunik. Palume selgitada, kas PPA ametnik saab olla ka abipolitseinik? Palume kaaluda, kas seaduses tuleks teha vastav välistus.</p>	<p>Teadmiseks võetud. Eelnõuga täiendavat välistust ei kehtestata. Eelnõu koostamisel on arvestatud praktiliste vajadustega. Politsei- ja Piirivalveameti teenistujad võivad liikuda erinevate teenistuskohdade vahel ning võimalus jätkata vabatahtlikku panustamist abipolitseinikuna aitab säilitada nende seotust organisatsiooni ja siseturvalisuse valdkonnaga. Ühtlasi ka sisekaitselise rakenduskõrgkooli lektorid on PPA ametnikud, kes võiksid soovida osaleda PPA tegevustest abipolitseinikena. Sealjuures tuleb igal konkreetsel juhul vältida huvide konflikti, tagada rollide selgus ning lähtuda teenistuskorraldusest. Põhjalikumad selgitused on lisatud ka seletuskirja.</p>
8.	<p>Eelnõu § 6 lg 1 sätestab, et abipolitseinikuks nimetab ja abipolitseiniku staatuse annab Politsei- ja Piirivalveameti (PPA) peadirektor või tema volitatud ametnik. Sättest jääb ebaselgeks, kuidas see nimetamine toimub ning millega ja kuidas staatust antakse. Kas tegemist on haldusaktiga ja seda saab vaidlustada? Palume eelnõu sõnastust ja seletuskirja vastavalt täpsustada. Teeme sama märkuse ka eelnõu § 52 kohta, mis reguleerib abipolitseiniku staatusest vabastamist.</p>	<p>Arvestatud. Eelnõu seletuskirja on täiendatud, selgitades, et abipolitseiniku staatuse andmine, muutmise, lõpetamine ja staatusest vabastamine toimub haldusaktiga. Haldusakti andmisel kohaldatakse haldusmenetluse seadust, arvestades käesolevas seaduses sätestatud erisusi. Isikul on võimalik tema õigusi puudutavat otsust vaidlustada haldusmenetluse seaduses ja halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras.</p>

9.	Eelnõu § 6 lg 2 võimaldab kriisiolukorra ajal kaasata abipolitseinikke lihtsustatud korras. Kriisist räägivad mitmed järgmised sätted (§ 14 lg 7, § 15), täpsustamata, mis on kriis ja vastav kriisiroll. Palume selgitada, mida peetakse silmas kriisiolukorra all.	Arvestatud. Eelnõu seletuskirja on täiendatud, selgitades, et kriisiolukorra mõiste sisustamisel on lähtutud riigikogus menetluses olevast tsiviilkriisi ja riigikaitse seadusest. Kriisiolukorrana peetakse silmas olukorda, kus tavapärase riigikorralduse vahenditest ei piisa avaliku korra, riigi julgeoleku, elutähtsate teenuste toimepidevuse või elanikkonna turvalisuse tagamiseks ning on vajalik täiendavate isikute ja ressursside kaasamine. Kriisiroll tähendab seejuures abipolitseinikule eelnevalt määratud ülesannet või valmisolekut toetada Politsei- ja Piirivalveametit sellises olukorras seaduses sätestatud alustel ja korras. Kriisirolli regulatsioon on ülevõetud kehtivast APoLS-ist.
10.	Eelnõu § 6 lg 3 sätestab, et eelnõu tähenduses loetakse PPA peadirektori volitatud ametnikuks ka politseiametnik. Seletuskirja kohaselt on tegemist täpsustava normiga, mille eesmärk on välistada võimalik kitsendav tõlgendus. Siiski jääb normi regulatiivne eesmärk ebaselgeks. Normi võib tõlgendada ka nii, et politseiametnik loetakse volitatud ametnikuks vaikimisi, sh ilma, et tal oleks PPA peadirektori volitus. Palume normi sõnastust ja seletuskirja täpsustada.	Arvestatud. Eelnõus on välja jäetud lõige 3 ning täpsustatud eelnõu § 6 lõike 1 sõnastust, asendades sõnad „tema volitatud ametnik“ sõnadega „tema volitatud isik“. Muudatuse tulemusel hõlmab säte nii ametnikku kui ka politseiametnikku, kuid välistab tõlgenduse, nagu oleks politseiametnik automaatselt volitatud ilma peadirektori vastava otsuse või volitusega. Pädevus saab tuleneda üksnes seadusest ja nõuetekohaselt antud volitusest.
11.	Eelnõu § 7 lg 1 p 1, § 8 lg 6 p 1 ja § 9 lg 5 p 1 – viidatud sätetes on esitatavate andmete hulgas nimetatud üldandmed. Juhime tähelepanu, et üldandmete alla ei mahu isikut tõendava dokumendi andmed. Esimesele kooskõlastusringile saadetud eelnõu versioonis olid need eraldi välja toodud. Kui need on vajalikud, siis palume eelnõu loetelu täiendada.	Teadmiseks võetud. Eelnõust on teadlikult välja jäetud isikut tõendava dokumendi andmed.
12.	Eelnõu § 7 lg 2 – juhime tähelepanu, et töödeldavate andmete kategooriad tuleb ette näha seaduses. Seega ei saa PPA küsida lisaks andmeid, mis väljuvad seadusandja poolt ette nähtud raamidest. Juurde küsida on võimalik üksnes täpsustavaid andmeid. Seetõttu tuleb eelnõu sättest välja jätta „täiendavad andmed“. Palume säte sõnastada järgmiselt: (2) Abipolitseinikuks kandideerija esitab Politsei- ja Piirivalveameti nõudmisel täpsustavaid andmeid või tõendeid tähtsust omavate asjaolude kohta, mis on vajalikud käesoleva seaduse §-s 8 nimetatud nõuetele vastavuse kontrolli või §-s 9 nimetatud taustakontrolli läbiviimiseks.	Arvestatud. Eelnõu § 7 lõikest 2 on välja jäetud „täiendavad andmed“. Nõustume, et täpsustavate andmete või tõendite nõudmine on lubatud üksnes käesolevas seaduses ette nähtud andmeliikide ulatuses ning võib puudutada nende andmete täpsustamist, täiendamist või õigsuse kontrollimist.
13.	Eelnõu § 9 lg 5 p 7 - kordame esimesel kooskõlastusringil esitatud märkust, mille kohaselt arvestades taustakontrolliga kaasnevat töökoormust, ei ole Justiits- ja Digiministeeriumi hinnangul otstarbekas , et kriminaalmenetluste kohta info saamiseks pöördutakse igakordselt ühekordsete	Teadmiseks võetud. Mõistame esitatud märkust ning nõustume, et taustakontrolli läbiviimiseks vajalike andmete saamine peab olema lahendatud õiguspärasel, tõhusal ja andmesubjekti õigusi arvestaval viisil. Abipolitseiniku nõuetele vastavuse kontrolli raames on andmete küsimise vajadus põhjendatud, kuid

<p>päringutega prokuratuuri poole. Samuti ei ole võimalik kasutada e-toimikust andmete saamiseks taustakontrolli eesmärgil kriminaalmenetluse liidest (PRIS-i), kuna taustakontrolli näol ei ole tegemist kriminaalmenetlusega. KrMS § 214 kohaselt võib kohtueelse menetluse andmeid avaldada üksnes prokuratuuri loal ja tema määratud ulatuses ning § 214 lõikes 2 sätestatud tingimustel. Seetõttu tuleb andmete pärimiseks e-toimikust kasutada mõnda muud sellel eesmärgil ettenähtud IS/teenust/liidest, tagades seeläbi ka andmesubjektide õigused vastavalt taustakontrollis kui haldusmenetluses ettenähtud isikuandmete kaitse reeglitele. Selleks tuleks luua vastav liides või päring ja andmete pärimise mehhanism, analoogselt neile, mida PPA kasutab juba olemasolevate haldusmenetluse toimingute jaoks. Väljatöötamisel ja tehnilises lahenduses tuleb koostöös prokuratuuriga ning Registrite ja Infosüsteemide Keskusega näha ette mehhanism ka menetlusandmete kaitseks.</p> <p>Praegu on tabelis selle märkuse kohta öeldud, et teadmiseks võetud. Selgitatakse: „Abipolitseiniku nõuetele vastavuse üheks tingimuseks on, et isik ei tohi olla kahtlustatav ega süüdistatav. Taustakontrolli raames tehakse päring ühekordselt. Käimasolevate kriminaalmenetluse kohta käivad andmed võivad olla kättesaadavad politsei andmekogus „Polis“, kuid see ei hõlma teiste uurimisasutuse menetlusi. Kõik kriminaalmenetluse menetlusandmed on kantud e-toimikusse. KrMS § 210 lõige 1 loetleb andmekogu eesmärgid. Taustakontrolli läbiviimine ei kuulu ühegi eesmärgi alla. Seni, kuni e-toimiku eesmärgi pole laiendatud, tuleb PPA-l esitada päring prokuratuurile. PPA-l ei vaja menetlusandmete sisu, vaid üksnes kinnitust, kas isikul on kahtlustatava või süüdistava staatus. Kui vastus on jaatav, tähendab see, et abipolitseinikuks saada sooviv isik ei vasta nõuetele. Kui kahtlustus langeb ära, isik mõistetakse õigeks, saab isik uuesti esitada dokumendid ning läbida seega uue nõuetele vastavuse ja taustakontrolli. Samaaegselt tegeletakse lahenduste otsimisega eraldi teenuse või päringumehhanismi loomiseks, mis võimaldaks taustakontrolli eesmärgil saada e-toimikust piiratud ulatuses andmeid (st üksnes teavet kahtlustatava või süüdistatava staatuse olemasolu kohta), ilma kriminaalmenetluse liidest (PRIS) kasutamata.“</p>	<p>selleks sobiva tehnilise ja õigusliku lahenduse väljatöötamine vajab täiendavat analüüsi.</p> <p>Siseministerium on tellinud õigusanalüüsi, milles käsitletakse muu hulgas taustakontrolli läbiviimise õiguslikke kitsaskohti ning kaardistatakse võimalikud lahendused. Eesmärk on leida enne eelnõu jõustumist toimiv lahendus, mis võimaldab saada vajalikku teavet minimaalselt vajalikus ulatuses ning tagada, et see oleks kooskõlas kohaldatavate õigusaktidega. Täpsem lahendus töötatakse välja koostöös Justiits- ja Digiministeriumi, prokuratuuri ning teiste asjakohaste osapooltega.</p>
--	---

	Seega on meie märkus tegelikult jäetud arvestamata. Esitatud selgitus ei anna lahendust meie probleemile, teema jääb endiselt üles. Selgitusest tuleb välja, et jätkuvalt on kavas prokuratuuri e-poole pöördumine ja e-toimiku kasutamine. Seetõttu ei saa Justiits- ja Digiministeerium seda muudatust toetada.	
14.	Eelnõu § 9 lg 2 p 3 järgi teeb PPA taustakontrolli abipolitseinikule, kui esineb põhjendatud kahtlus, et isik ei vasta enam abipolitseinikule esitatavatele nõuetele, millele vastavust kontrolliti tema viimasel taustakontrollil. Säte annab aluse teha taustakontrolli üksnes põhjendatud kahtluse korral. Arvestades taustakontrolli regulatsiooni kavandatavaid muudatusi, palume hinnata, kas eelnõu võimaldab kontrollida piisavas ulatuses ka juba PPA töös osalevaid abipolitseinikke. Palume kaaluda, kas tuleks juba PPA töös osalevate abipolitseinike suhtes teha ka pistelist kontrolli teatud aja tagant.	<p>Teadmiseks võetud. Eelnõu koostamisel arutati esitatud ettepanekut korduvalt läbi ning leiti, et vastava võimaluse loomine ei ole vajalik. Kehtivas õiguses ei nähta analoogset regulaarset pistelist taustakontrolli ette ka politseiametnike suhtes. Seetõttu ei oleks põhjendatud kehtestada abipolitseinikele ulatuslikumat kontrollirežiimi üksnes nende vabatahtliku staatuse tõttu ilma selge riskipõhise vajaduseta.</p> <p>Ühtlasi kuna abipolitseiniku staatust antakse kalendriaasta jooksul erinevatel aegadel, oleks ka vastava arvestuse pidamine komplitseeritud. Ühtlasi tähendaks see halduskoormuse suurenemist ja täiendavalt isikuandmete töötlemise vajadust. Riskide maandamiseks säilib Politsei- ja Piirivalveametil õigus teha taustakontroll igal ajal põhjendatud kahtluse korral. Selline lähenemine võimaldab reageerida reaalselt ilmnunud riskidele, säilitades samal ajal tasakaalu turvalisuse, halduskoormuse ja põhiõiguste kaitse vahel.</p>
15.	Eelnõu § 9 lg 5 p 13 annab PPA-le õiguse töödelda taustakontrolli läbiviimisel abipolitseinikuks kandideerija või abipolitseiniku viimase viie aasta andmeid välispiiri ületuste ja välisriigis viibimise kohta, et tuvastada isiku viibimine välisriigis, mis on kantud teavitamiskohustusega välisriikide nimekirja. Sätte sõnastus annab võimaluse tõlgenduseks, et töödelda võib igasuguseid andmeid välisriikides viibimise kohta. See on Justiits- ja Digiministeeriumi hinnangul ülemäärane. Sätte eesmärgist tulenevalt on vajalik vaid info viibimise kohta välisriigis, milles suhtes kehtib teatamiskohustus. Teeme ettepaneku sõnastada eelnõu § 9 lg 5 p 13 järgmiselt: „13) andmed isiku viimase viie aasta välispiiri ületuste kohta riikidesse, mis on kantud riigisaladuse ja salastatud välisteabe seaduse § 19 lõike 3 alusel kehtestatud nimekirja ning mille puhul kehtib sama paragrahvi lõikes 2 nimetatud teatamiskohustus;“;	Arvestatud. Eelnõu § 9 lõike 5 punkt 13 sõnastust on sõnastatud vastavalt ettepanekule.
16.	Eelnõu § 10 lg 3 järgi võib piirata abipolitseiniku staatuse andmisest keeldumise või vabastamise põhjuse ning selle aluseks oleva asjaolu avaldamist. Märkime, et tegemist on andmesubjekti õiguste	Arvestatud. Täiendasime eelnõu selliselt, et piirangut võib kohaldada üksnes seni, kuni see on vajalik sättes nimetatud eesmärgi saavutamiseks. Ühtlasi lisasime Politsei- ja Piirivalveametile piirangu kohaldamise põhjenduste dokumenteerimise ning asjakohaste

	<p>piiranguga, mis ei saa olla tähtajatu. Palume seaduses välja tuua, et piirang kehtib, kuni see on vajalik sättes toodud eesmärgi täitmiseks.</p>	<p>kaitse- ja turvameetmete rakendamise kohustuse, et tagada kooskõla Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2016/679 artikliga 23.</p>
17.	<p>Eelnõu § 14 lg 6 järgi peab III astme abipolitseinik tegema kvalifikatsiooni säilitamiseks arvestuse iga kolme aasta järel olenemata sellest, kui aktiivselt on ta abipolitseinikuna tegutsenud. Nt mõni abipolitseinik panustab aastas 50 tundi, teine kordades rohkem. Kui abipolitseinik panustab pidevalt ja tema pädevus säilib ülesandeid täites niigi, siis tekib küsimus, kas on vajalik ja otstarbekas teda iga 3 aasta tagant uuesti kontrollida. Palume kaaluda, kas abipolitseiniku kvalifikatsiooni hindamisel võiks arvesse võtta seda, kui palju tunde on abipolitseinik arvestuste vahelisel ajal panustanud ning millisest tundide arvust alates võiks tema oskuste ja teadmiste hindamise aeg olla pikem.</p>	<p>Teadmiseks võetud. Eelnõu sõnastust ei muudeta ning III astme abipolitseinik peab kvalifikatsiooni säilitamiseks sooritama arvestuse iga kolme aasta järel eelmise arvestuse sooritamise arvates. Ühtse perioodilise kontrolli säilitamine tagab kõigi sama astme abipolitseinike võrdse kohtlemise ning loob selge ja lihtsalt rakendatava süsteemi. Regulaarne hindamine on põhjendatud ka juhul, kui isik osaleb tegevustes aktiivselt, sest praktiline panustamine ei pruugi alati hõlmata kõiki pädevusi, teadmisi ega oskusi, mida III astme abipolitseinikult eeldatakse. Samas tähendaks individuaalse aktiivsuse, osaletud tundide ja täidetud ülesannete sisuline hindamine iga isiku puhul märkimisväärset halduskoormust ning keerukat täiendavat arvestust. See eeldaks muu hulgas eristamist, millistes tegevustes isik osales ning millisel määral need panustasid tema kvalifikatsiooni säilimisse.</p> <p>Kolmeaastane arvestusperiood on hinnatud mõõdukaks ja proportsionaalseks lahenduseks, mis aitab tagada pädevuse ühtlase taseme ilma ülemäärase koormuseta.</p>
18.	<p>Eelnõu § 17 kohaselt peab PPA abipolitseinike arvestust. Palume seadust täiendada, tuues välja, millises andmekogus abipolitseinike arvestuse pidamine toimub, milliseid isikuandmed ja millisel eesmärgil töödeldakse, ning andmete säilitamise tähtaja.</p>	<p>Arvestatud. Täiendasime eelnõu § 17 ning sätestasime abipolitseinike arvestuse pidamise eesmärgi, töödeldavate isikuandmete kategooriad ning andmete säilitamise tähtaja.</p>
19.	<p>Eelnõu § 23 – sätte kohaselt võib II astme abipolitseinik politsei korraldusel viia läbi vallasasja läbivaatuse. Reeglina võib II astme abipolitseinik tegutseda politseinikuga koos. Palume selgitada, kas ka erimeetmeid rakendavad nad koos, st vallasasja läbivaatus tehakse koos? Kui mitte, siis kuidas saab isik, kelle suhtes meedet rakendatakse, teada politsei korralduse olemasolust? Sama küsimus kerkib ka III astme abipolitseiniku puhul, kes tegutsebki iseseisvalt. Kuidas inimene, kelle suhtes mingit erimeedet kohaldatakse, saab teada, et tegemist on III astme abipolitseinikuga? Kas see nähtub vormilt või töötõendilt? Palume seletuskirja vastavalt täiendada.</p>	<p>Arvestatud. Eelnõu seletuskirja on täiendatud. Seletuskirjas on selgitatud vallasja läbiviimise korda nii II astme kui III astme abipolitseiniku puhul. Seletuskirjas on täpsustatud, et II astme abipolitseinik kohaldab meetmeid koos politseiametnikuga või tema juhendamisel, kusjuures koos tegutsemine võib väljenduda rollijaotuses, mitte tingimata sama toimingu füüsilises üheaegses tegemises. Politseiametnik määrab meetme kohaldamise aluse ja ulatuse ning vastutab olukorra juhtimise eest, abipolitseinik viib konkreetse toiminguga läbi vastavalt antud korraldusele. Samuti on selgitatud, et teatud juhtudel ei ole vallasasja läbivaatuseks vajalik eelnev politseiametniku korraldus ning III astme abipolitseinik võib meetme kohaldada iseseisvalt seadusest tuleneva volituse alusel.</p> <p>Lisaks on seletuskirjas selgitatud, kuidas isik saab aru, et tegemist on abipolitseinikuga ning millise astme abipolitseinikuga. Abipolitseinik on eristatav</p>

		vormiriietuse ja eraldusmärkide kaudu ning isiku nõudmisel esitab abipolitseiniku tunnistuse.
20.	Eelnõu § 43 sätestab kulude hüvitamise abipolitseinikule. Palume selgitada, kas isikule hüvitatakse ka abipolitseiniku staatuse saamiseks vajaliku õppe läbimise kulud.	Arvestatud. Eelnõu seletuskirja on täiendatud, selgitades, et kogu abipolitseiniku ettevalmistav väljaõpe, eriala- ja täiendõpe, kvalifikatsiooni säilitamiseks vajalikud kohustuslikud koolitused ning kriisiolukorra väljaõpe on riigi poolt korraldatud ja rahastatud. Seetõttu puudub vajadus näha §-s 43 ette väljaõppes või kohustuslikes koolitustes osalemise kulude hüvitamist.
21.	Seletuskirja osas 1.3 „Märkused“ sisaldub lause: „Eelnõu seadusena vastuvõtmiseks ei vaja Riigikogu koosseisu häälteenamust, sest ei muudeta ühtegi seadust, mis vajaks Eesti Vabariigi põhiseaduse (edaspidi PS) § 104 järgi Riigikogu koosseisu häälteenamust.“ Kordame esimesel kooskõlastusringil seletuskirja failis tehtud märkust. Kohtute seadus reguleerib kohtukorraldust PS § 104 p 14 mõttes ehk see on konstitutsiooniline seadus ja selle muutmine nõuab Riigikogu koosseisu häälteenamust. Palume seletuskirja parandada.	Arvestatud. Eelnõu seletuskirjas on vastav parandus sisse viidud.
22.	Korduv märkus seletuskirja kohta – palusime esimesel kooskõlastusringil lisada eelnõu seletuskirja ülevaate, kuidas 2018. a seadusemuudatus on ennast praktikas õigustanud, kas pensionile siirduvate politseiametnike asemele on leitud uued ametnikud ning milline on hetkel konkursside edukuse või luhtumise protsent. Tabelis on märgitud, et eraldi eelnõu seletuskirja seda osa ei lisa, kuid antud siiski vastus. Märgime, et kõnealune teave on oluline mitte ainult Justiits- ja Digiministeeriumile, vaid ka seadusandjale ehk Riigikogule, kui eelnõu hakatakse seal menetlema. Palume kooskõlastustabelis esitatud selgitus lisada seletuskirja.	Arvestatud. Eelnõu seletuskirja on täiendatud ning esitatud kokkuvõtlik ülevaade politseiametnike personali kujunemisest, 2018. aasta seadusemuudatuse mõjust ning värbamise ja järelkasvu tagamise meetmetest. Seletuskirjas on selgitatud, et kuigi varasemate prognooside kohaselt võis aastatel 2018–2023 pensionile siirduda ligikaudu veerand politseiametnikest, kujunes tegelik lahkumiste arv oluliselt väiksemaks. Seda on mõjutanud eelkõige seaduse muudatused, mis soodustasid pensioniõiguslike ametnike edasitöötamist, samuti majandus- ja julgeolekukeskkond. Lisaks on seletuskirja täiendatud teabega politseiorganisatsiooni järelkasvu kujundamise kohta, sealhulgas Sisekaitseakadeemia õppekohtade suurendamise, värbamistegevuse ning karjääripöörde võimaluste arendamise kohta.
23.	Seletuskirja lk 26 on esitatud järgmine lause: „Praktiliste näidetena võib abipolitseiniku ülesandeks olla näiteks: • politseiametniku korraldusel pealtnägijate andmete kogumine; • sündmuskoha visuaalne dokumenteerimine (nt fotode tegemine vastavalt juhistele); • liikluse reguleerimine või ala piiramine, et säilitada sündmuskoha olukord tõendite kogumiseks;“ Palume selgitada, mida peetakse silmas „pealtnägijate andmete kogumise“ all. Palume seletuskirja vastavalt täiendada.	Arvestatud. Eelnõu seletuskirja on täiendatud, selgitades, et „pealtnägijate andmete kogumise all“ peetakse silmas sündmuskohal viibinud võimalike pealtnägijate kontaktandmete fikseerimist, et politseiametnikul oleks võimalik vajaduse korral kaasata need isikud edasisse menetlusse seaduses ettenähtud korras.

<p>Patrullimine – jätkuvalt tekitab küsimusi patrullimine ehk millal on tegemist lihtsalt patrulliga, millal on tegemist politseipatrulliga.</p> <p>Seletuskirjas on tänuväärselt toodud välja mitmeid näiteid, kuid neid lugedes tekib segadus. Selgema arusaamise huvides võiks olla need mõisted üheselt ja arusaadavalt lahti kirjutatud. Kuna abipolitseinikul ei ole kõiki õigusi, mis on politseiametnikul, siis peab see eristus olema kõigile üheselt arusaadav.</p> <p>Nt seletuskiri lk 31:</p> <p>Järgnevalt on toodud mõned näited, mida III astme abipolitseinik saab uue APoS-i eelnõu kohaselt iseseisvalt politsei ülesandel teha.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kui III astme abipolitseinikud jalgsi patrullides tunnevad kanepile iseloomulikku lõhna lähikonnas oleva seltskonna juurest ning märkavad, et noored suitsetavad midagi kahtlast, võivad nad: ✓ kontrollida, kas suitsetajad on täisealised; ✓ küsitleda noori, et selgitada, mida nad suitsetavad; ✓ kui isikud on toime pannud süüteo, annavad abipolitseinikud rikkujad üle <u>politseipatrullile</u> edasiste toimingute jaoks. <p>Palume selgitada, kas III astme abipolitseinikud jalgsi patrullides ei ole politseipatrull? Kellest koosneb see politseipatrull, kellele III astme abipolitseinikud rikkuja üle annavad? Kes kuuluvad sellesse politseipatrulli koosseisu – kas üksnes politseiametnikud?</p> <p>Nt seletuskiri lk 99:</p> <p>Näide. Kui kaks III astme abipolitseinikku koos teostavad iseseisvalt politsei ülesandel järelevalvet avalikus kohas käitumise nõuete üle ning näevad, et avalikus ruumis on noored, kes tarvitavad alkoholi, siis on vaja saada selgust, kas tegemist on alaealiste või täiskasvanutega. Kui isikutel pole kaasas isikut tõendavat dokumenti, saavad abipolitseinikud teha päringu rahvastikuregistri kaudu. Seega ei pea ta isikusamasuse tuvastamiseks ja olukorra lahendamiseks kohale kutsuma politseipatrulli.</p> <p>Palume selgitada, kas selles näites on tegemist patrullimisega või mitte. Kellest koosneb see politseipatrull, keda näites mainitakse, kas selle politseipatrulli koosseisu kuuluvad üksnes politseiametnikud? Või võib see patrull koosneda ka ühest abipolitseinikust ning ühest politseiametnikust?</p> <p>Nt seletuskiri lk 111:</p>	<p>Arvestatud. Seletuskirja on täiendatud ning selgitatud patrullitegevusega seotud mõisted: patrull, patrullimine, patrulliige, patrullisõiduk, välijuht.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Patrull on konkreetsetes ajavahemikus patrulliv toimkond, mis koosneb ühest või mitmest politseiametnikust ja/või abipolitseinikust, liigub jalgsi ja/või ühe või mitme sõiduki, mootorsõiduki või veesõidukiga ning täidab töö- ja eriülesandeid. • Patrullimine on määratud territooriumil ja kindlaksmääratud vahenditega toimuv ohuprognoosipõhine avaliku korra ja turvalisuse tagamise tegevus, mille käigus lahendatakse juhtimiskeskuse poolt edastatud kohest reageerimist nõudvaid sündmusi. • Patrulliliige on patrulltoimkonda kinnitatud politseiametnik ja/või abipolitseinik, kes teostab patrullimist. • Patrullisõiduk on mootorsõiduk, veesõiduk või õhusõiduk, millega patrull täidab oma ülesandeid. • Välijuht on isik, kes juhib ja korraldab patrullide tööd oma piirkonnas ning osaleb vajaduse korral ka ise patrullis. <p>Lisaks on meemete juures toodud näited tehtud selgemaks, et oleks aru saada, kas politseitegevuses osaleb abipolitseinik, politseiametnik või teevad nad seda koos.</p>
--	--

	<p>Näide. III astme abipolitseinikud, kes tegutsevad politsei ülesandel iseseisvalt, saavad väljakutse reageerida lähisuhtevägivalla juhtumile, kuna nad on lähim <u>patrullekipaaz</u>. Kuna abipolitseinikud jõuavad sündmuskohale esimesena, saavad nad olukorra stabiliseerida (nn juhtumi külmutamine) kuni politseipatrulli saabumiseni. Kui selgub, et vägivallatseja on agressiivne ja ohvri turvalisus on ohus, võivad abipolitseinikud kehtestada viibimiskeelu, näiteks keelata vägivallatsejal läheneda kannatanule lähemale kui viis meetrit. See meede kehtib seni, kuni <u>politseiametnikest patrull</u> jõuab sündmuskohale ja võtab olukorra üle.</p> <p>Kellest koosneb see politseipatrull, keda näites mainitakse, kas selle politseipatrulli koosseisu kuuluvad üksnes politseiametnikud? Või võib see patrull koosneda ka ühest abipolitseinikust ning ühest politseiametnikust?</p> <p>Palume seletuskirja eeltoodud küsimuste alusel täiendada.</p>	
--	--	--

I kooskõlastusringi tagasiside		
	Ettepaneku esitaja/ märkuse sisu	Seisukoht/selgitus:
Haridus- ja Teadusministeerium: <i>Mattias Suumann (tel:735 0576, e-post mattias.suumann@hm.ee)</i>		
1.	<p>Märgime, et kuna tehakse uus seaduse terviktekst, siis on see hea võimalus arvestada ka keelepoliitiliselt sellega, et õigusakt oleks inimestele arusaadav.</p> <p>Palume kaaluda, kas on hädavajalik kasutada läbivalt sõna isik (nt § 2 lg 1: Abipolitseinik on isik, kellele on antud abipolitseiniku staatus ja kes vabatahtlikult vabast ajast osaleb politsei tegevuses). Kui mõne õigusakti puhul on see põhjendatud, sest "isik" viitab ka juriidilistele isikutele, siis selles eelnõus tähistab mõiste vaid inimesi. Kusjuures seletuskiri märgib nt, et "Selle nõude eesmärk on tagada, et abipolitseinik on usaldusväärne, eetiline ja vastutustundlik inimene, kelle käitumine ja eluviis toetavad politsei missiooni avaliku korra ja turvalisuse tagamisel". Arusaamatuks jääb, miks seletuskirjas on abipolitseinik inimene, aga seaduse tekstis isik.</p>	<p>Arvestatud. Eelnõu § 2 lõike 1 sõnastust on muudetud ja täiendatud, et abipolitseinik on füüsiline isik.</p>

Sotsiaalministeerium: Susanna Jurs (e-post: susanna.jurs@sm.ee); Leena Kalle (e-post: leena.kalle@sm.ee)		
Kirja teel esitatud täpsustavaid küsimusi ja ametlikult märkusi ei ole.		
Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium: Johann Vootele Mäevere (e-post: johann.maevere@mkm.ee); Maria-Helena Rahumets (e-post: maria-helena.rahumets@mkm.ee); Eva Põldis (e-post: eva.poldis@mkm.ee)		
Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium kooskõlastab eelnõu üksikute märkuste/tähelepanekutega.		
2.	<p>1. Abipolitseiniku tasustamata puhkuse etteteatamise tähtaeg (EN § 43 lg 2). Eelnõus viidatakse, et tasustamata puhkusest tuleb tööandjat teavitada „mõistliku aja“ jooksul. Seletuskirjas on täpsustatud, et see võib olenevalt olukorrast tähendada pigem tunde kui päevi. Saame selle eesmärgist hästi aru, eriti olukordades, kus abipolitseiniku panus võib olla ajakriitiline (nt inimeste päästmine, katastroofi tagajärgede likvideerimine, massilised korratused jne). Tööandjate vaatest ei tundu aga mõistlik, et väga lühike etteteatamise võimalus laieneks ka koolitustel või väljaõppes osalemiseks, mis üldjuhul on ette planeeritud. Sellest tulenevalt teeme ettepaneku kaaluda täpsema etteteatamistähtaja sätestamist just koolituste kontekstis, näiteks põhipuhkuse puhul standardne 14 kalendripäeva, või kaaluda tervikuna TLS § 59 lg-le 6 analoogset sõnastust: „...14 kalendripäeva enne väljaõppele või ülesande täitmisele asumise aega, välja arvatud juhul, kui etteteatamist ei saa asjaolusid arvestades mõistlikult eeldada.“</p> <p>Selline lahendus vältiks olukordi, kus tööandja töökorraldus saab ootamatult häiritud, kuigi töötajal oleks olnud võimalik puhkuse vajadust pikemalt planeerida.</p>	<p>Arvestatud. Oleme nõus, et väga lühike etteteatamisaeg ei ole tööandjate seisukohast põhjendatud olukordades, kus abipolitseiniku koolitus või väljaõpe on ette planeeritav ning ajakriitilisust ei esine. Samal ajal oli eelnõu algne eesmärk tagada paindlikkus just nendes situatsioonides, kus abipolitseiniku panus on kiireloomuline ning etteteatamist ei ole objektiivselt võimalik pikemalt ette teha. Tagasisidet arvesse võttes oleme täpsustanud regulatsiooni ning lisanud eraldi 10-päevase etteteatamistähtaja. Leiame, et see tähtaeg tasakaalustab mõistlikult abipolitseiniku võimaluse oma rolli täita ja tööandja vajaduse oma töökorraldust ette planeerida. Kiireloomuliste ülesannete puhul jääb kehtima „mõistliku aja“ nõue, et säilitada vajalik operatiivsus.</p>
3.	<p>2. Hüvitise arvutamise alus ja palga tõendamine (EN § 43 lg 3). Seletuskirja kohaselt võetakse hüvitise arvutamise aluseks abipolitseiniku palk tööandja juures, kuid ei ole selgitatud, kuidas abipolitseinik peab oma palka tõendama. Soovitame seletuskirja lisada juhise või näited, milline dokument on</p>	<p>Arvestatud. Oleme seletuskirja täpsustanud ning lisanud juhise abipolitseiniku palga tõendamise kohta hüvitise arvutamisel eelnõu § 44 lg 3 tähenduses.</p>

	tõendamiseks piisav (nt viimase kolme kuu sotsiaalmaksuga maksustatud tulu andmed Maksu- ja Tolliameti registrist või tööandja tõend). See tagaks õigusliku selguse ja ühtse rakenduse.	
4.	3. Määruse § 7 lg 3 p 2. Hetkel ei ole päris selge, mida mõeldakse töö- ja puhkeaja režiimi häirete all. Palume kaaluda täpsustamist (nt ebaregulaarne tööaeg, öötöö, pikkades vahetustes töötamine), et vältida võimalikke erinevaid tõlgendusi.	Arvestatud. Oleme eeskirja täiendanud ja selgitanud, et töö- ja puhkeaja režiimi häirete all peetakse silmas muu hulgas ebaregulaarset tööaega, öötööd ning töötamist pikkades vahetustes.
5.	4. Tervisekontrolli läbiviija. Eelnõu kohaselt teeb abipolitseiniku tervisekontrolli töötervishoiuarst või perearst. Samas on määruse „Abipolitseiniku tegevuse eeskiri“ kavandis viidatud kohati vaid töötervishoiuarstile (nt määruse § 8 lg 3). Palun kaaluge ühtlustamist.	Arvestatud. Oleme eeskirja täpsustanud ja ühtlustanud tervisekontrolli läbiviijat puudutava regulatsiooni. Eeskirjas on nüüd läbivalt arvestatud, et abipolitseiniku tervisekontrolli võib läbi viia nii töötervishoiuarst kui ka perearst, kooskõlas eelnõus sätestatuga.
	5. Määruse § 7 lg 3 p 7. Määruse § 7 lg 3 p 7 on sõnastatud järgmiselt: “7) töökeskkonnas esinevate ohuteguritega kokkupuute oht;“. Kuna ka teised loetelus olevad punktid viitavad erinevatele ohuteguritele, siis tekib küsimus, milliseid ohutegureid on silmas peetud nimetatud punktiga. Punkti sõnastust tuleks täpsustada või edaspidi määruse seletuskirjas täpsemalt lahti kirjutada.	Arvestatud. Oleme arvestanud tehtud märkusega ning jätnud määrusest välja § 7 lg 3 p 7. Nimetatud punkt eemaldati, kuna sama regulatiivne sisu on juba kaetud § 7 lg 3 eelnevates punktides.
6.	6. Määruse § 9. Määruse § 9 lg 2 kohaselt sõlmib PPA töötervishoiuteenuse osutajaga lepingu. Kuidas on aga kavandatud teenuse eest tasumine, kui teenuse osutajaks on perearst?	Võetud teadmiseks. Oleme määrust täiendanud ning täpsustanud tervisekontrolli teenuse eest tasumise korraldust. Määruses on nüüd sätestatud, et juhul, kui tervisekontrolli tegijaks on töötervishoiuarst, sõlmib PPA teenuse osutamiseks lepingu tegevusloaga töötervishoiuteenuse osutajaga, selle alusel toimub ka tasumine. Kui tervisekontrolli viib läbi perearst, tasub teenuse eest abipolitseinik ning PPA hüvitab talle vastavalt enda kehtestatud korrale sätestatud ulatuses tekkinud kulu.
7.	7. Määruse § 11 lg 3. Määruse § 11 lg 3 viitab, et terviseuuringud tehakse muu hulgas lähtuvalt töökeskkonna riskianalüüsist. See põhimõte on väga tervitatav, kuid tekitab küsimuse, kas ja kuidas saab töökeskkonna riskianalüüsiga tutvuda inimese	Võetud teadmiseks. Oleme jätnud määruse § 11 lg-st 3 välja viite töökeskkonna riskianalüüsile, kuna perearstil ei ole tervisekontrolli läbiviimisel võimalik töökeskkonna riskianalüüsi sisuga tutvuda ega seda objektiivselt arvesse võtta.

	perearst, kui tema viib läbi tervisekontrolli.	
8.	<p>8. MKM saadab Eesti Standardimis- ja Akrediteerimiskeskuse tähelepanekul kommentaari abipolitseiniku seaduse eelnõu kohta. Kommentaar puudutab rakendusakti „Abipolitseiniku tegevuse eeskiri“ kavandi § 15 lõiget 1 ja selles toodud standardiviide.</p> <p>Juhime tähelepanu, et § 15 lõikes 1 toodud standard ISO 7810 on kehtetu ning standardi tähist ISO 7810 CR-80 ei eksisteeri juba väga ammu, korrektne viide on ISO/IEC 7810.</p> <p>Lisaks teeme ettepaneku kaaluda standardiviite ISO/IEC 7810 kasutamise vajalikkust, kuna konkreetne nõue mõõtmete osas 85,5 mm × 54 mm on juba õigusaktis toodud (võib seletuskirjas välja tuua, kust mõõtmed tulenevad) ning standardiviide ei tulene ka Euroopa Liidu õigusaktist.</p> <p>Allpool ka paar näidet standardiviite loobumisest siseministri määrustes: Vabatahtliku päästja ja abideministeerija tunnistuse ja eritunnuse kirjeldus ning eritunnuse andmise ja kandmise kord - §1 lõige 1. Nõuded vabatahtliku merepäästja kutsesobivusele ja füüsilisele ettevalmistusele, tervisenõuetele vastavuse kontrollimise korrale, välja- ja täiendusõppele, tunnistusele ning eritunnusele ja selle kandmise korrale - §11 lõige</p>	<p>Arvestatud. Oleme nõus, et rakendusakti § 15 lõikes 1 toodud standardiviide ei olnud korrektselt esitatud. Oleme arvesse võtnud soovitusi loobuda standardiviite kasutamisest, kuna konkreetne mõõt on juba rakendusaktis selgelt sätestatud ning täiendav viide standardile ei ole normi rakendamise seisukohast vajalik ega tulene Euroopa Liidu õigusest. Oleme seetõttu eeskirjast standardiviite ISO/IEC 7810 välja jätnud, sätestades nõude mõõtmete kohta üksnes õigusakti tasandil.</p>
<p>Rahandusministeerium: Virge Aasa (tel: 5885 1493; e-post: virge.aasa@fin.ee); Anneli Valgma (tel: 5885 1315, e-post anneli.valgma@fin.ee); Marju Saar (tel: 5885 1438; e-post Marju.Saar@fin.ee).</p>		
<p>Rahandusministeerium kooskõlastab abipolitseiniku seaduse eelnõu järgmiste märkustega arvestamisel.</p>		
9.	<p>1. Seletuskirjas on eelnõu § 69 selgitustes tõenäoliselt ekslikult viidatud kindlustusmaksetele. Nimetatud §-ga 69 muudetakse TuMS-s viidet APoS-i sättele, mis reguleerib üksnes abipolitseinikule vigastuse või hukkumise korral hüvitise maksmist. Palume seletuskirja selles osas täpsustada.</p>	<p>Arvestatud.</p>

10.	<p>2. Eelnõu seletuskirja 7. osas „Seaduse rakendamise seotud riigi ja kohaliku omavalitsuse tegevused, eeldatavad kulud ja tulud“ on välja toodud kulud, mis tekivad seaduse rakendamise ning katteallikana on välja toodud vajadus planeerida need püsikuludena riigieelarvesse. Rahandusministeeriumi ei saa põhimõtteliselt toetada riigi eelarvestrateegia (RES) protsessi väliselt otsuseid, millega võetakse rahalised kohustused. Riigi rahalised võimalused selguvad majandusproгноosist RESi alguseks ning seejärel saab otsustada eelarve jagunemise. Seetõttu palume Teil eelnõu menetlemise jätkamiseks üle vaadata Siseministeeriumi valitsemisala rahalised võimalused, mis kataksid eelnõuga ettenähtud abipolitseiniku süsteemi arenguks vajalikud kulud ning täiendada eelnõu seletuskirja 7. osa katteallika kirjeldusega.</p>	<p>Arvestatud. Selgitame, et eelnõuga kavandatud kulud ei kujuta endast täielikult uusi kuluartikleid, vaid valdavalt olemasoleva abipolitseinike süsteemi arendamist ja mahu kasvu. PPA on ka seni kandnud väljaõppe, relvakoolituse, elektrišokirelva koolituse ning tervisekontrollidega seotud kulusid. Eelnõu rakendamisega suureneb nende kulude maht, kuid tegevuste sisu ei ole põhimõtteliselt uus.</p> <p>Seletuskirja 7. osa on täiendatud järgmiselt:</p> <ul style="list-style-type: none"> • eristatud on ühekordsed arenduskulud ja püsikulud; • täpsustatud on, millises osas kaetakse kulud Siseministeeriumi valitsemisala olemasolevate vahendite ümberprioriseerimise teel; • lisatud on selgitus, et täiendav rahavajadus esitatakse riigi eelarvestrateegia protsessis vastavalt riigi rahalistele võimalustele. <p>Samuti on rõhutatud, et seadus ei sätesta kohustuslikku II ega III astme abipolitseinike arvu. Koolitusmaht ja seega ka kulude tegelik realiseerumine sõltuvad igal aastal eelarvevõimalustest ning kujundatakse vastavalt RES-protsessis kinnitatud prioriteetidele. Seega ei võta eelnõu riigile RES-protsessiväliseid siduvaid rahalisi kohustusi, vaid loob õigusliku raamistiku, mille rakendamine toimub vastavuses riigi eelarvevõimalustega.</p>
11.	<p>3. Palume enne eelnõu teisele kooskõlastusringile saatmist kindlasti täpsustada abipolitseiniku seaduse (eelnõu) § 11 lõike 2 punkti 1 rakendamist taustakontrolli läbiviimisel. Viidatud norm lubab Politsei- ja Piirivalveametil (edaspidi PPA) nõuetele vastavuse kontrolli läbiviimisel „pöörduda riigi- ja kohaliku omavalitsuse üksuse asutuste, samuti füüsiliste ja juriidiliste isikute poole järelepärimisega kontrollitava isiku isikuandmete kohta“. Andmed, mida taustakontrolli läbiviimisel võib töödelda, on mitteammendava loeteluna sätestatud §-s 10. Viidatud normidest ei selgu, millistelt asutustelt milliseid andmeid vajatakse. Eelnõu seletuskirjast nähtub, et võimalikuks peetakse ka Maksu- ja Tolliametilt (edaspidi MTA) andmete küsimist.</p>	<p>Arvestatud. Eelnõu §-s 7 on esitatud ammendav andmekategooriate loetelu. Eelnõu §-des 8 ja 9 täpsustakse, milliseid andmeid nõuete vastavuse või taustakontrolli raames töödeldakse. Eelnõu ei loetleta andmekogusid, kust neid andmeid saadakse, kuna andmete pärimine on piiratud eelnõu §-s 7 nimetatud andmekategooriatega. Seletuskirjas varasemalt toodud viide Maksu- ja Tolliametilt andmete küsimisele oli illustratiivne näide, mis sattus seletuskirja ekslikult ning ei kajasta eelnõu tegelikku regulatiivset eesmärki ega kavandatavat praktikat. PPA-l ei ole abipolitseiniku taustakontrolli läbiviimisel vajadust töödelda maksukorralduse seaduse § 26 tähenduses maksusaladusega hõlmatud andmeid. Eelnõu ei loo ega kavanda õiguslikku alust MTA valduses olevate maksusaladust sisaldavate andmete küsimiseks ega töötlemiseks ning ei mõjuta maksukorralduse seaduses sätestatud maksusaladuse kaitse reegleid. Vastav näide on eemaldatud seletuskirjast.</p>

	<p>Kui PPA soovib kasutada taustakontrollis MTA kogutud andmeid, siis tuleks esmalt välja selgitada, milliseid andmeid MTA-lt oodatakse, kas need andmed on soovitud kujul ja kvaliteedis ametil olemas ning kas nende andmete töötlemine on vältimatult vajalik. Kui andmete vajalikkus ja liik on välja selgitatud, tuleb paratamatult luua MTA-le seaduslik alus nende andmete jagamiseks ilma isiku kirjaliku nõusolekuta. Maksukorralduse seaduse § 26 lõige 1 kohustab käsitlema kõiki andmeid maksusaladusena, mida MTA ametnikud ja töötajad saavad teada seoses seadusest tulenevate ülesannete täitmisega. Maksusaladusega on hõlmatud ka teave maksukohustuslase kohta teavet sisaldavate dokumentide olemasolu kohta. MKS § 26 lõige 2 lubab maksusaladust avaldada ainult maksukohustuslase kirjalikul nõusolekul või MKS §-des 27–30 nimetatud juhtudel. Õiguslik alus andmete jagamiseks peab sisaldama andmete kasutamise eesmärki ja viidet normile, mis sätestab ülesande, mille täitmiseks Maksu- ja Tolliametilt andmeid on vaja. Kehtiv maksukorralduse seadus taustakontrolli eesmärgil andmete PPA-le jagamise õigust MTA-le ei anna. Meile teadaolevalt ei ole ka MTA poole pöördunud, et arutada taustakontrollis andmete küsimise üksikasju. Seetõttu ei ole meil võimalik selles osas eelnõu kooskõlastada enne vastava analüüsi ja muudatuste tegemist eelnõus.</p>	
<p>Justiits- ja Digiministeerium: Katariina Kärsten (tel. 53888918; e-post: katariina.karsten@just.ee); Einar Hillep, Eleri Kästik, Joel Kook, Kadri Margus, Mari Keskküla, Merili Koppel, Signe Reinsalu Steven Andrekson</p>		
<p>Siseministeerium on saatnud Justiits- ja Digiministeeriumile kooskõlastamiseks abipolitseiniku seaduse eelnõu (eelnõu). Justiits- ja Digiministeerium teeb eelnõu kohta arvukalt märkusi. Arvestades märkuste hulka ja kaalu, jätab Justiits- ja Digiministeerium eelnõu kooskõlastamata. Palume parandatud eelnõu Justiits- ja Digiministeeriumile uuesti kooskõlastamiseks esitada. Palume arvestada ka käesoleva kirja lisades esitatud eelnõu ja seletuskirja failis jäljega tehtud normitehniliste ja keelemärkustega ning märkustega eelnõu mõju kohta.</p>		
12.	<p>1. Eelnõu koostamisele eelnenud väljatöötamiskavatsust (VTK) kooskõlastades nõustus</p>	<p>Võetud teadmiseks. Eraldi eelnõu seletuskirja seda osa ei lisa, kuid vastus kommentaarile on järgmine.</p>

<p>Justiitsministeerium, et VTK-s pakutavad muudatused aitaksid Politsei- ja Piirivalveametil (PPA) olemasolevate ressurssidega tõhusamalt tegutseda. Samas väljendasime seisukohta, et ülesannete olulisuse tõttu ei peaks PPA oma põhifunktsioonide katmisel lootma üksnes abipolitseinike jt vabatahtlike suuremale kaasamisele. Abipolitseinike õiguste ulatusliku laiendamise kõrval on struktuurseks lahenduseks peamisele probleemile koosseisuliste teenistujate ja täidetavate ülesannete kooskõlla viimine. PPA ülesanded peavad olema täidetud ka olukorras, kus vabatahtlikud ei saa, ei soovi või ei suuda oskuste puudumise tõttu ametit aidata. Justiitsministeerium juhtis Siseministeeriumi tähelepanu probleemidele juba politsei ja piirivalve seaduse (PPVS) muutmise seaduse eelnõu kooskõlastuskirjas 10.05.2018. a nr 8-2/2462. Eelnõu kiireloomulisust põhjendati 2018. a asjaoluga, et järgmistel aastatel on politseiteenistusest pensionile jäämas suur hulk teenistuses olevaid politseiametnikke. Prognooside kohaselt siirdub pensionile aastatel 2018–2023 ca 25% politseiametnikest, s.o ca 1000 politseiametnikku. See tähendab, et pensionile siirduvate politseiametnike asemele on vaja leida uued politseiametnikud, mis aga arvestades praegust demograafilist ja majanduslikku olukorda võib osutada keeruliseks. 2018. a PPVS muutmise seaduse eelnõu seletuskirja lk-l 4 oli märgitud: „Muu hulgas mõjutab noorte arvu vähenemine viimastel aastatel nii praegu kui ka tulevikus politseiteenistust, kuna see vähendab politsei erialale õppima kandideerijate ja edaspidi ka politseiteenistusse kandideerijate arvu. Samuti on politseiteenistust viimastel aastatel mõjutanud, et politseiametnike konkursside luhtumine on kasvanud 70%.“. Eelnõule on lisatud VTK märkustega arvestamise tabel. Selles nõustutakse, et abipolitseinike kaasamine saab olla toetav meede, kuid</p>	<p>2018.a eelnõu prognoosi kohaselt siirdub aastatel 2018–2023 pensionile ca 25% politseiametnikest, s.o ca 1000 politseiametnikku. Tagasivaatavalt saab tõdeda, et 2018-2023 lahkus PPA-st ja vormistas politseipensioni ca 580 politseiametnikku. 2019.a seadusemuudatus on oluliselt leevendanud politseipensioni õigusega ametnike edasitöötamist. 2024.a majanduslanguse kontekstis lahkus politseipensionile prognoositud politseiametnikest vaid 50%. Kogu pensioniõiguslike ametnike hulgast, kes võivad teenistusest lahkuda, lahkus 2024.a vaid 12% (varasemal viiel aastal oli keskmine lahkujate osakaal 24%). Toonase prognoosi hetkel võeti hindamise alusena, et üldine olukord ja tegutsemiskeskond oluliselt ei muutu. Vahepealsetel aastatel on aga olnud palju keskkondlikke mõjutegureid (nt majanduslangus, Ukraina sõda), mis on oluliselt mõjutanud keskkonda ebastabiilsuse suunas. Kuigi viimase 5 aasta jooksul (2020-2024) on vormistanud politseipensioni ca 820 inimest, kes jätkavad PPA-s töötamist, siis aja või majanduskeskkonna muutudes ühel hetkel niikuinii pensioniõiguslikud inimesed lahkuvad suurema hulga. PPA-s tegeletakse pidevalt järelekasvu tagamisega, olulisel kohal on personalitegevustes oma töötajate hoidmine, suurendatud on Sisekaitseakadeemia õppekohtade arvu, täiendav ressurss on suunatud politseiorganisatsiooni kui tööandja turundamisse ning loodud on täiendavad võimalused karjääripööramise kaudu uutel politseiametnikel siseneda organisatsiooni. 2025.a 11 kuu jooksul lõppenud värbamiskonkursside edukuse protsent on 72% kõikide toimunud konkursside osas. Sarnane edukuse protsent on püsinud samal tasemel viimasel 3 aastal.</p>
---	---

	<p>ei asenda politsei põhifunktsioonide täitmiseks vajalikku koosseisulist ressursi. Tabeli kohaselt: „Muudatuste eesmärk on olemasolevate võimaluste tõhusam kasutamine olukorras, kus tööjõuturg ja demograafilised muutused piiravad uute teenistujate leidmist. Samal ajal tegeleme ka süsteemsete lahendustega – sh personalipoliitika ajakohastamine, politseiõppe populariseerimine ja täiendava rahastamise võimaluste otsimine.“</p> <p>Palume lisada eelnõu seletuskirja ülevaate, kuidas 2018. a seadusemuudatus on ennast praktikas õigustanud, kas pensionile siirduvate politseiametnike asemele on leitud uued ametnikud ning milline on hetkel konkursside edukuse või luhtumise protsent.</p>	
13.	<p>2. Eelnõu § 5 lg 1 nõuded sätestavad muuhulgas, et I astme abipolitseinikuks võib nimetada isiku, kes ei ole karistatud tahtlikult toimepandud esimese astme kuriteo eest, olenemata andmete kustutamisest (p 8), samuti kellel pole karistust tahtlikult toimepandud kuriteo eest (p 9) ja kes ei ole kriminaalmenetluses kahtlustatav või süüdistatav (p 10) ning kes on läbinud I astme abipolitseiniku väljaõppe (p 14). Eelnõu § 7 sätestab, et abipolitseinikuks kandideerija esitab PPA-le nõuetele vastavuse kontrolliks ja taustakontrolli läbiviimiseks enne kontrollide läbiviimist samas sättes nimetatud kandideerimisedokumendid. Varasema APoS kohaselt toimus abipolitseinikuks saamine kaheetapiliselt: esmalt otsustati isiku arvamine abipolitseiniku kandidaadiks (kehtiv APoS § 7 lg-d 5 ja 6) ning pärast esmase väljaõppe läbimist nimetati abipolitseiniku kandidaat abipolitseinikuks (kehtiv APoS § 9). Seega toimus ka isikule esitatud nõuetele vastavuse hindamine mitmes etapis – kandidaadiks arvamisel ja abipolitseinikuks nimetamisel. Uue regulatsiooni, täpsemalt eelnõu § 7 ja § 8 lg 3 ja 4 kohaselt on kandideerimisdokumentide esitamine,</p>	<p>Võetud teadmiseks. Oleme muutunud eelnõu ülesehitust. Eelnõu § 5 nõuete loetelust on välja jäetud punkt 14 (I astme abipolitseiniku väljaõppe läbimine), mistõttu ei ole väljaõppe läbimine enam osa nõuetele vastavusest. Uue eelnõu kohaselt esitab isik esmalt abipolitseinikuks kandideerimiseks vajalikud andmed ja dokumendid, mille järel viiakse tema suhtes läbi nõuetele vastavuse kontroll § 8 alusel, et hinnata vastavust § 5 lg 1 punktides 1–4 ja 11 sätestatud nõuetele. Kui nõuetele vastavuse kontrolli käigus ei tuvastata abipolitseinikuks saamist välistavaid asjaolusid, viiakse seejärel läbi taustakontroll § 9 alusel, mille eesmärk on hinnata isiku usaldusväärsust ja vastavust § 5 lg 1 punktides 5–10 ja 12 sätestatud nõuetele. Enne väljaõppele suunamist toimub ka vestlus kandideerijaga. Alles pärast nõuetele vastavuse kontrolli ja taustakontrolli edukat läbimist suunatakse isik I astme abipolitseiniku väljaõppele ning väljaõppe eduka läbimise korral nimetatakse ta abipolitseinikuks ja antakse I astme abipolitseiniku staatus. Seega tehakse uue eelnõu alusel nõuetele vastavuse kontroll ja taustakontroll enne väljaõppele suunamist, mistõttu ei ole võimalik, et väljaõppel osaleksid isikud, kes ei vasta seadusest tulenevatele nõuetele, sh karistatusega seotud keeldudele. Vajaduse korral on ette nähtud ka korduv kontroll, kui tekib põhjendatud kahtlus isiku nõuetele mittevastavuse kohta, nt väljaõppe läbimise ajal, kuid see on pigem erandlik.</p>

	<p>nõuetele vastavuse kontroll ja taustakontroll aga nn üksteisele järgnevad järjestikused tegevused, st nõuetele vastavuse kontroll viiakse läbi peale § 7 nimetatud kandideerimisavalduse ja dokumentide esitamist, taustakontroll toimub alles siis, kui nõuete kontrolli tulemusena on jaatatud isiku nõuetele vastavust § 5 lg 1 p-des 1-4, 12 ja 14 toodud nõuetele (EN § 8 lg 4). Eelnõu § 11 lg 2 punkti 2 kohaselt viiakse ka esmane vestlus kandidaadiga läbi alles taustakontrolli raames, et selgitada välja, kas isik vastab eelnõu § 5 lõike 1 punktides 5 ja 6 sätestatud nõuetele (isikuomadused ja maine). Eelnevast saab järeldada, et abipolitseinikuks kandideeriva isiku suhtes saab nõuetele vastavuse kontrolli ning taustakontrolli läbi viima asuda alles siis kui isik on juba edukalt läbinud I astme abipolitseiniku väljaõppe (§ 5 lg 1 p 14). Palume selgitada, kas see on olnud eelnõu koostajate eesmärk. Kuna varasemat karistatust saab kontrollida alles taustakontrolli raames st peale nõuete kontrolli edukat läbimist ehk peale edukat väljaõpet, siis on võimalik, et I astme abipolitseiniku väljaõppe võivad läbida kõik soovijad, seda ka siis, kui neil on juba kandideerimisdokumentide esitamise ajal ja enne väljaõppele asumist tegelikult varasemast karistusest tulenev keeld (EN § lg 5 p 8)? Seega uue regulatsiooni kohaselt võivad edaspidi väljaõppel osaleda (sh korduvalt) ja seda läbida ka need isikud, keda kehtiva korra alusel ei saaks karistusest tulenevalt kandidaadiks nimetada ning väljaõppele lubada. Palume selgitada, kas üldse ja kui, siis millisel ajahetkel, õiguslikul alusel ning milliseid andmeid kontrollitakse isiku suhtes enne I astme väljaõppele lubamist.</p>	
14.	<p>3. Eelnõu § 5 lg 1 punktid 5 ja 6 sätestavad, et abipolitseinikuks võib nimetada isiku, kes oma isikuomaduste, kõlbluse ja usaldusväärsuse poolest on sobilik osalema politsei tegevuses (p 5)</p>	<p>Arvestatud. Oleme kommentaaris tõstatatud küsimusi arvesse võtnud ning täiendanud seletuskirja eelnõu § 5 lg 1 punktide 5 ja 6 selgitusi. Seletuskirjas on nüüd täpsustatud, mida mõistetakse isikuomaduste, kõlbluse ja</p>

<p>ning kelle käitumine ja eluviis kohaselt ei kahjusta PPA mainet ega ohusta enda ega teise isiku turvalisust ega riigi julgeolekut või avalikku korda (p 6). Sellega on hindajale antud kaalutusõigus võtta isiku usaldusväarsuse ja PPA mainele isikust tuleneva ohu hindamisel arvesse ka muid isikust tulenevaid asjaolusid. Nõustume seletuskirjas tooduga (lk 30), et abipolitseinikuks kandideerija peab arvestama sellega, et abipolitseinik võib sattuda avalikkuse kõrgendatud tähelepanu ja huvi all ning tema käitumisele esitatakse ühiskonna poolt kõrgendatud eetilisi ootusi. Eelnõu seletuskirjas eelnõu § 5 lg 1 p 6 selgitustes (lk 30) on öeldud, et nõude eesmärgiks on tagada, et abipolitseinik on usaldusväärne, eetiline ja vastutustundlik inimene, kelle käitumine ja eluviis toetavad politsei missiooni avaliku korra ja turvalisuse tagamisel ning PPA maine kahjustamise vältimiseks ei tohi abipolitseinik ise rikkuda seadusi. Ebaselgeks jääb siiski, mida on siin silmas peetud „seaduste rikkumise all“. Nimelt ei too mitte kõik seadusest tulenevate nõuete mittetäitmised kaasa registrisse kantavat karistust – näiteks võib süütegu aeguda, süüteomenetluse võib oportuuniteediga lõpetada jne. Seletuskirjas eelnõu § 5 lg 1 punkti 9 selgituses (lk 32) tuuakse välja, et juhul kui isikul on kehtiv karistus väärteto eest, tuleb hinnata, kas tegu, mille ta toime pani, on selline, et ta ei ole usaldusväärne PPA jaoks ning tema käitumine pole olnud kõlbeline, selgitades, et nõue on sarnaselt sätestatud ka kehtivas APoS-is. Seega viidatakse siin eelnõu lg 5 1 p 5 sätestatud usaldusväarsuse ja kõlbelisuse kontrollile. Ebaselgeks jääb aga, kas punkti 6 seletuskirjas (lk 30) toodud selgituse kohaselt võetakse usaldusväarsuse hindamisel arvesse ka isiku muid kohustuste rikkumisi nt mõjutustrahvid, hoiatustrahvid, viivistasud, maksukohustuse mittetäitmine, tsiviilõiguslikud kohtuvaidlused,</p>	<p>usaldusväarsuse all ning kuidas hinnatakse abipolitseiniku käitumist ja eluviisi PPA maine ning avaliku korra ja turvalisuse seisukohalt. Samuti on selgitatud, et „seaduste rikkumise“ all ei peeta silmas kõiki võimalikke õigusnormide rikkumisi laiemas tähenduses, vaid eeskätt sellist käitumist ja hoiakuid, mis on seotud nende normide ja reeglite järgimisega, mille täitmise üle teostab järelevalvet politsei ja mille järgimist abipolitseinik ise politsei tegevuses toetab. Seletuskirjas on üheselt kirjas, et abipolitseiniku sobivuse ja õiguskõuekuse hindamisel ei võeta arvesse hoiatustrahve kirjalikus hoiatamismenetluses ega mõjutustrahve lühimenetluses, samuti ei arvestata viivistasusid, maksukohustuste täitmisega seotud rikkumisi, tsiviilõiguslikke vaidlusi ega ülalpidamiskohustuse täitmata jätmist. Täiendustega on selgelt piiritletud, milliseid asjaolusid usaldusväarsuse ja PPA mainele avalduva mõju hindamisel arvesse võetakse, ning välditud ebamäära või liiga laia tõlgendusruumi.</p>
--	--

	<p>lapse või vanema ülalpidamiskohustuse mittetäitmine jne.</p> <p>Kui need lähevad arvesse, siis palume selgitada, kust neid andmeid saadakse. Kui töödeldakse isikuandmeid, siis tuleb see ka eelnõus asjakohaselt kajastada, arvestades muu hulgas isikuandmete kaitse üldmääruse (IKÜM) art 5 tulenevat läbipaistvuse nõuet. Seejuures tuleb ka silmas pidada, et nt lühimenetluses määratav mõjutustrahv või kirjalikus hoiatamismenetluses määratav hoiatustrahv ei ole süüteo eest kohaldatav karistus, seda ei kanta karistusregistrisse ja sellele ei või tugineda süüteo korduvuse arvestamisel ega muude süüteo eest ette nähtud õigusjärelmite kohaldamisel.</p> <p>Eelnevale tuginedes ei ole paraku üheselt arusaadav, kas ja millistest rikkumistest või seaduste mittenõuetekohasest täitmisest peab ametisse nimetatud abipolitseinik PPA-d teavitama, et vältida talle pandud teavituskohustuse rikkumist (eelnõu § 22 lg 1 p 13 kohustus teavitada PPA-d esimesel võimalusel, kui ta ei vasta EN § 5 nõuetele). Kas teavitama peaks ka kõigist toime pandud väärtegudest, kaameratrahvidest, hilinenud või maksmata maamaksust, elatise võlgnevusest ja muude kohustuste rikkumistest? Eeltoodule tuginedes palume selgitada, mida on täpsemalt silmas peetud eelnõu § 5 lg 1 punktides 5 ja 6 sätestatud nõuete hindamisel, eelkõige isiku varasemate rikkumiste osas. Palume eelnõus täpsustada, milliseid andmeid (sh kas ka väärteokaristused) ja millistest andmekogudest sellisel juhul kasutatakse. Palume vastavalt korrigeerida ka SK sõnastust.</p>	
15.	<p>4. Eelnõu § 5 lg 1 p 9 ja 10 välistavad abipolitseinikuks nimetamise, kui isik on karistatud tahtlikult toimepandud kuriteo eest või on kriminaalmenetluses kahtlustatav või süüdistatav. Pöörame tähelepanu, et kahtlustatava, aga ka</p>	<p>Võetud teadmiseks. Oleme eelnõu ja seletuskirja täpsustanud ning selgitanud üheselt abipolitseinikuks kandideerimise, väljaõppe ja taustakontrolli omavahelist seost. Uue regulatsiooni kohaselt teeb PPA nii nõuetele vastavuse kontrolli kui ka taustakontrolli enne</p>

<p>süüdistatava staatus ning isiku kehtivate karistuste olemasolu ja seega isikule tagajärgede saabumine sõltub vastava päringu tegemise hetkest. Näiteks võib olla isik kahtlustatav või süüdistatav, aga ka nn kehtivalt karistatud staatuses kandideerimisavalduse esitamise hetkel, kuid väljaõppele asumisel, kestel või peale lõpetamist on tema staatus muutunud, nt tehtud tema suhtes õigeksmõistev kohtuotsus, süüdistust mitte esitatud või on ettevaatamatust toime pandud tegu registrist kustunud. Samuti võib olla vastupidine olukord – isik võib saada kahtlustatava staatuses alles väljaõppe ajal või vahetult peale selle läbimist, aga enne ametisse nimetamist. Kui kehtiva karistuse olemasolu osas võib isegi olla võimalik hinnata selle hinnangulist arhiivi kandmise aega (KarRS § 20), siis kahtlustatava ja süüdistatava staatus kestuse ja selle staatuses nn tulemuse puhul selline ettenägev hindamisvõimalus puudub. Eelnõu § 50 lg 1 p 1 sätestab, et ametisse nimetatud abipolitseiniku staatus peatatakse, kui isik on kriminaalasjas kahtlustatav või süüdistatav. Abipolitseiniku kandidaadi suhtes aga sellised sätted puuduvad.</p> <p>Seega jääb ebaselgeks, kas kahtlustatava või süüdistatava (p 10) või kehtiva karistusega (p 9) staatuses isik saab ja tohib osaleda väljaõppel. Kas kontroll toimub alles enne abipolitseinikuks nimetamist, kui kõik muud tingimused on täidetud?</p> <p>Eelnõu ei tee vahet kandidaadiks nimetamise, kandidaadina väljaõppel olemise ja abipolitseinikuks nimetamise vahel. Siiski, kui eeldada, et taustakontrolli tehakse kaks korda (st kandidaadiks nimetamisel ehk enne väljaõppele lubamist ning peale nõuete kontrolli ehk enne ametisse nimetamist), siis mis saab kandidaadist, kellele esitatakse kahtlustus kandideerimise sh väljaõppe kestel? Juhul kui keeldumise alused avalduse esitamise hetkel ja eelkontrolli raames küll puuduvad, isik lubatakse väljaõppele, aga väljaõppe</p>	<p>abipolitseiniku väljaõppele suunamist ning taustakontrolli tehakse üldjuhul üks kord. Eelnõu § 5 lg 1 nõuete loetelust on välja jäetud punkt 14 (I astme abipolitseiniku väljaõppe läbimine), mistõttu ei ole väljaõppe läbimine enam osa nõuetele vastavuse hindamisest. Isik peab vastama § 5 nõuetele nii kontrollide tegemise hetkel kui ka abipolitseinikuks nimetamise otsustamisel.</p> <p>§ 5 lg 1 punktides 9 ja 10 sätestatud välistused lähtuvad isiku kehtivast staatuses kontrollimise hetkel. Varasemaid kahtlustatava või süüdistatava staatusi ega lõppenud menetlusi iseseisva keeldumise alusena ei arvestata. Kui abipolitseinikuks kandideerija ei ole avalduse esitamisel ega taustakontrolli tegemise ajal kahtlustatav, süüdistatav ega kehtivalt karistatud, võib ta kandideerimisprotsessis edasi liikuda ja osaleda väljaõppel. Kui isik muutub kahtlustatavaks või süüdistatavaks kandideerimise või väljaõppe ajal ning see asjaolu saab teatavaks enne abipolitseinikuks nimetamist, siis teda abipolitseinikuks ei nimetata. Kandideerimisprotsessi ei peatata, vaid see lõpeb ning aluse äralangemisel on isikul võimalik uuesti kandideerida tavakorras. Negatiivse otsuse korral tuleb kandideerimisprotsess uuesti alustada. Kui isik on jõudnud väljaõppe läbida, võimaldab eelnõu – sarnaselt kehtivale regulatsioonile – arvestada varem läbitud väljaõpet tervikuna või osaliselt, sõltuvalt ajalisest vahemikust ja asjaoludest.</p> <p>Varasema taustakontrolli andmeid töödeldakse ja säilitatakse eelnõus sätestatud korras ning uuel kandideerimisel tehakse uus kontroll vastavalt isiku kehtivale staatusle. Lisaks on eelnõus selgesõnaliselt ette nähtud võimalus täiendavaks taustakontrolliks põhjendatud kahtluse korral. St PPA võib taustakontrolli teha lisaks tavapärasele kandideerimisetapile ka abipolitseinikuks kandideerija või abipolitseiniku suhtes juhul, kui väljaõppe ajal või pärast selle läbimist esineb põhjendatud kahtlus, et isik ei vasta enam abipolitseiniku nõuetele, millele vastavust kontrolliti tema viimasel taustakontrollil. Juhul, kui taustakontrolli käigus selgub, et isik on kahtlustatav või süüdistatav, saab PPA peatada abipolitseiniku staatust süüteomenetluse ajaks. Selline lahendus võimaldab reageerida muutunud asjaoludele ning välistada olukorrad, kus isik</p>
--	---

	<p>ajal või selle lõpuks on isikule esitatud kahtlustus. Kas sellisel juhul kandideerimisprotsess lõpeb automaatselt või „peatub“? Kas isik arvatakse väljaõppelt välja? Kas isik peab peale aluse äralangemist (nt pool tundi pärast päringu tegemist, järgmisel päeval või kolme kuu pärast jne) esitama uue kandideerimisavalduse ning läbima kogu kandideerimisprotsessi uuesti? Juhul kui isik on juba jõudnud väljaõppe läbida, kas väljaõpe tuleb uuesti läbida? Kui kandideerimisprotsess lõpeb eelnõu § 5 lg 1 p 10 alusel, kuid alus langeb hiljem ära, siis kas edaspidi kasutatakse eelmisel kandideerimisel läbiviidud taustakontrolli andmeid (eelnõu § 10 p 14) ja neid andmeid säilitakse eelnõu § 13 alusel viis aastat?</p> <p>Justiits- ja Digiministeerium on seisukohal, et eelnõus peab olema üheselt selge, millal, s.o mitu korda taustakontrolli teostatakse, samuti tuleb seda seletuskirjas läbipaistvalt selgitada. Eeltoodud probleemidele viidates palume kaaluda uues regulatsioonis vahetegemist kandidaadiks nimetamise, kandidaadi staatuses oleku ja abipolitseinikuks nimetamise vahel ning täpsustada sõltuvalt kandidaadi staatusest, mis hetkel taustakontrolli teostatakse, milliseid andmeid selle käigus töödeldakse ning mis juhtudel (sh ajaraamis) on isikul võimalik nõuda uue päringu või kontrolli tegemist (nt kui vahetult peale päringu tegemist langes alus ära).</p>	<p>osaleb politsei tegevuses või saab abipolitseiniku staatuse olukorras, kus ta ei vasta enam seaduses sätestatud nõuetele.</p>
16.	<p>5. Eelnõu § 10 punkt 8 sätestab, et taustakontrolli läbiviimiseks võib PPA töödelda andmeid selliste kriminaalmenetluste kohta, kus isik on tunnistatud kahtlustatavaks või on süüdistatav, ja nende lahendite kohta. Eelnõu seletuskirja lk 37-38 „Samuti on taustakontrolli käigus õigus töödelda andmeid selle kohta, kas isik oli või on kahtlustatav, süüdistatav ning prokuratuuri loal ka selle kriminaalasja sisulisi andmeid. Kriminaalmenetluse andmete all on mõeldud</p>	<p>Arvestatud osaliselt. Täpsustame, et eelnõus on regulatsiooni sõnastust korrigeeritud ning § 9 lg 5 kohaselt võib taustakontrolli käigus töödelda mh 7) kriminaalmenetluste andmeid, kus isik on tunnistatud kahtlustatavaks või süüdistatavaks, ja nendes asjades tehtud menetlust lõpetava lahendi andmeid. Sellega on ühtlasi piiritletud töödeldavate andmete ulatus: eesmärk ei ole käsitleda isiku varasemaid menetlusstaatuseid iseseisva välistava asjaoluna, vaid kasutada vajadusel menetluse lõpetamise viisi ja selle aluseks olevat teavet isiku käitumise, usaldusväärsuse ja eluviisi hindamisel eelnõu § 5</p>

<p>jälitustoimingutega kogutud andmeid.“ Esmalt juhime tähelepanu, et eelnõu § 5 lg 1 p 8-10 sätestatud abipolitseinikuks nimetamisest keeldumise absoluutseks aluseks on päringu tegemise hetkel isiku konkreetne menetluslik staatus käimasolevas menetluses (isik ei tohi olla kahtlustatav või süüdistatav § 5 lg 1 p 10 järgi, süüdimõistev kohtuotsus kuriteos § 5 lg 1 p 8-9 järgi). Nende aluste puhul ei ole otsuse tegemisel kaalutlusruumi, s.o nende asjaolude olemasolu korral isikut abipolitseinikuks nimetada ei saa. Kui kaalutlusõigus puudub, siis kerkib küsimus, mille jaoks on taustakontrolli raames vaja koguda ja töödelda andmeid isiku varasemate menetlusstaatuste ja varasemate menetluste lahendite kohta, samuti jälitustoimingutega kogutud andmeid. Eeldame, et „lahendite“ all on silmas peetud andmeid menetluse lõpetamise põhjuste kohta, kui süüdistust ei esitatud, aga ka menetlusandmeid, kui isik oli süüdistatava staatuses, kuid näiteks menetlus lõppes õigeksmõistva kohtuotsusega, kokkuleppega vms.</p> <p>Kui abipolitseinikuks kandideerib isik, kes on olnud varem süüdistatava staatuses (ehk varem ka kahtlustatava staatuses) ja tema suhtes on tehtud hiljem süüdimõistev kohtuotsus, mis vastab kandideerimise hetkel eelnõu § 5 lg 1 p-des 9 sätestatule, siis on karistuse kehtivuse ajal tema ametisse nimetamise keelu aluseks p 9. Kui aga nimetatud karistus on kandideerimise hetkeks kustunud või kustub hiljem, siis keeldumise alus langeb ära. Samas eelnõu § 10 p 8 alusel päritakse isiku varasema „süüdistatava“ staatuses oleku kaudu taustakontrolli raames oluliselt rohkem andmed isiku ja menetluse kohta kui karistusregistrist. Seejuures on ebaselge, millised õiguslikud tagajärjed isikule võivad saabuda ja milleks nimetatud menetluse andmeid üldse kasutatakse, kui varasem menetluslik staatus ei too kaasa õiguslikke tagajärgi, loeb vaid päringu tegemise ajal isiku</p>	<p>lg 1 p-de 5 ja 6 tähenduses. Praktikas ei pruugi isiku sobivuse hindamiseks piisata üksnes karistusregistri andmetest, sest usaldusväärstust ja eluviisi iseloomustav teave võib tuleneda ka sellistest menetlustest, mis lõppesid muul alusel (nt menetluse lõpetamine oportuuniteet, aegumine, kahju heastamine). Täpsustasime seletuskirjas, et § 9 lg 5 p 7 alusel töödeldavaid andmeid kasutatakse üksnes abipolitseiniku sobivuse hindamiseks § 5 lg 1 p-de 5 ja 6 raames ning mitte selleks, et laiendada automaatseid keeldumisaluseid. Keeldumine § 5 lg 1 p 9 alusel jääb jätkuvalt seotuks isiku hetkeseisuga (kahtlustatav/süüdistatav päringu tegemise ajal), sest see on selge ja õigusselgust tagav reegel ega eelda poolelioleva menetluse sisulist kaalumist.</p> <p>Kaalutlusruumi andmist olukorras, kus isik on kahtlustatav või süüdistatav, kuid võiks täita „ajutisi“ ülesandeid kuni süüdistuse esitamiseni, eelnõu ei toeta. Põhjuseks on, et kriminaalmenetluse asjaolusid ja kahtlustuse sisu ei saa üldjuhul avaldada menetlusega mitteseotud isikutele ning politsei ei saa võtta riski isiku ligipääsuga andmekogudele, hoonetele ja muule teabele. Seetõttu on selgem ja proportsionaalsem lahendus siduda tagajärg kahtlustatava/süüdistatava staatusega (abipolitseiniku puhul staatuse peatamine; kandideerija puhul ametisse nimetamisest keeldumine), vältides vajadust anda poolelioleva menetluse asjaoludele haldusmenetluses sisulisi hinnanguid. Lisaks täpsustasime seletuskirjas üheselt, et § 10 p 8 alusel töödeldavad varasemate isikule esitatud varasemad staatused (kahtlustatav või süüdistatav) ei too automaatselt keeldumist.</p> <p>Eelnõus on läbi viidud põhiseaduspärasuse analüüs ning hinnatud piirangu eesmärki, sobivust, vajalikkust ja mõõdukust. Vastav analüüs on lisatud seletuskirja.</p>
--	---

<p> staatus. Seletuskirjas ei ole toodud, et esitatud kahtlustusi, sisuandmeid menetluse kohta ja jälitusinfot kasutatakse tulevikus isiku üldise usaldusvääruse jms kontrolliks. Siit kerkib järgmine küsimus, kas isikule esitatud varasemad staatused võivad olla samuti määravaks EN § 5 lg 1 p 5 ja 6 sisustamisel? Teiseks nõustume, et võib olla tõesti põhjendatud, et abipolitseiniku ülesandeid ei sobi täitma isik, kes on kriminaalmenetluses kahtlustatava või süüdistatava staatuses, kuivõrd ta saab oma ülesannete raames ligipääsu tundlikele materjalidele. Siiski pöörame tähelepanu, et eelnõu § 5 lg 1 p 10 sõnastuse kohaselt on ametisse nimetamise keelu aluseks vaid nn isiku kriminaalmenetluslik staatus päringu tegemise hetkel (vt ka ülalt), kuid mitte varasemad menetlused ehk see, kas ja mis asjaoludel on isik üldse olnud kunagi kahtlustatava või süüdistatava staatuses. Samuti kuna uue regulatsiooniga muutub abipolitseinike tasemete ja neile esitatavate nõuete süsteem eesmärgiga kaasata laiem ringi isikuid ka üldisematesse, muudesse tegevustesse, eeldab selline laialdane piirang oluliselt põhjalikumat analüüsi. Sellest tulenevalt tõstatame küsimuse, kas oleks vajalik otsustajale ette näha kaalutlusruum, näiteks kas sõltuvalt kahtlustuse iseloomust või kahtlustuse saanud abipolitseiniku tasemest ja ülesannete iseloomust võiks isik kuni süüdistuse esitamiseni täita muid ajutisi ülesandeid. Sõltumata valitavast lahendusest tuleb eelnõu § 10 p 8 riive suhtes läbi viia nõuetekohane põhiseaduspärasuse analüüs. Justiits- ja Digiministeeriumi hinnangul ei piisa pelgalt seletuskirjast toodust ja viitest varasemale regulatsioonile, seda enam kui neid andmeid kasutatakse isiku usaldusvääruse hindamisel ka hilisemates taustakontrollides. Palume seletuskirja vastavalt täiendada. Kahtlustatava/süüdistatava staatuse kohta ja sellega seotud isikuandmete kasutamise ning säilitamise kohta muul eesmärgil kui kriminaalmenetlus vt ka </p>	
--	--

	kohtujuristi arvamust kohtuasjas C-312/24 [Darashev] (i) CURIA - Tulemuste loetelu CURIA - Dokumendid]	
17.	<p>6. Eelnõust ei selgu, kas abipolitseinikuks ei tohi nimetada ka isikut, kes on olnud kahtlustatav ja süüdistatav välisriikides või omada karistusi, sh haldustrahve välisriikides, sealhulgas kolmandates riikides. Eelnõu § 5 lg 1 p 8-9 sõnastuses on silmas peetud ka välisriikide karistusi, siis millisel viisil ja mil moel PPA nimetatud andmeid kontrollib? Näiteks ECRIS kaudu on võimalik saada informatsiooni Eesti kodaniku suhtes EL-s mõistetud kriminaalkaristuste kohta, kuid tuleb silmas pidada, et muude karistuste (nn haldustrahvid jj) ning kolmandates riikides toime pandud süütegude kohta informatsioon karistusregistril puudub. Puudub ka sellise päringu tegemise võimalus. Sellisel juhul peab kandideeriv isik esitama vastava riigi karistusregistri väljavõtte või muude karistuste puudumise kohta vastava tõendi ise. Lisaks on erinevate riikide karistusandmed väga erinevad, mistõttu peaks PPA seda hindama ja tegema kaalutlusotsuse, kas tegemist on nn samaväärse alusega abipolitseinikuna tegutsemise keelu rakendamiseks. Sellist kaalutlusotsust peaks saama ka vaidlustada. Palume täpsustada välisriikide karistustega seonduvat. Palume vastavalt täiendada eelnõu ja seletuskirja.</p>	<p>Võetud arvesse osaliselt. Täpsustame, et eelnõu § 5 lg 1 p-des 8–9 peetakse karistuse all silmas ka välisriigi kriminaalkaristust ulatuses, milles see on Eesti õiguses arvestatav või karistusregistrisse kantav (sh KarRS alusel). Taustakontrolli raames saab PPA neid andmeid kontrollima eeskätt karistusregistri kaudu, kui need on sinna kantud. Oleme nõus, et kolmandates riikides toime pandud kuritegude kohta ei ole üldjuhul võrreldavat kesket päringuvõimalust ning selliseid andmeid ei kontrollita PPA poolt registripäringuga. Kui kandidaat on viibinud välisriigis pikemat aega, on eelnõu kohaselt ette nähtud, et kandidaat esitab PPA nõudmisel vastava riigi karistusregistri väljavõtte või analoogse tõendi ise. See on sätestatud § 7 lõikes 2, mille kohaselt abipolitseinikuks kandideerija on PPA nõudmisel kohustatud esitama täiendavaid või täpsustavaid andmeid või tõendeid tähtsust omavate asjaolude kohta, mis on vajalikud §-s 8 nimetatud nõuetele vastavuse kontrolli või §-s 9 nimetatud taustakontrolli läbiviimiseks. Selgitame ühtlasi, et varasem kahtlustatava või süüdistatava staatus välisriigis ega ka välisriigi haldustrahv ei ole eelnõu järgi automaatne abipolitseinikuks nimetamise välistus. Kui välisriigi andmete põhjal tekib küsimus isiku usaldusväärsuse või eluviisi kohta, saab PPA seda hinnata § 5 lg 1 p-de 5 ja 6 alusel kaalutlusotsusena. Kaalutlusotsus välisriigi karistusandmete „samaväärsuse“ hindamisel ei kujuta endast eraldi uut otsustusliiki, vaid on osa tavapärasest sobivuse hindamisest ning on vaidlustatav üldises korras koos abipolitseinikuks nimetamise või nimetamisest keeldumise otsusega. Seletuskirja on täiendatud vastavalt, et selgitada kasutatavaid allikaid (karistusregister, vajadusel kandidaadi esitatav väljavõtte).</p>
18.	<p>7. Eelnõu seletuskirjas (lk 37-38) on toodud, et „/.../Samuti on taustakontrolli käigus õigus töödelda andmeid selle kohta, kas isik oli või on kahtlustatav, süüdistatav ning prokuratuuri loal ka selle kriminaalasja sisulisi andmeid. Kriminaalmenetluse andmete all on mõeldud jälitustoimingutega kogutud andmeid.“ Arvestades taustakontrolliga</p>	<p>Teadmiseks võetud. Abipolitseiniku nõuetele vastavuse üheks tingimuseks on, et isik ei tohi olla kahtlustatav ega süüdistatav. Taustakontrolli raames tehakse päring ühekordselt. Käimasolevate kriminaalmenetluse kohta käivad andmed võivad olla kättesaadavad politsei andmekogus „Polis“, kuid see ei hõlma teiste uurimisasutuse menetlusi. Kõik kriminaalmenetluse menetlusandmed on kantud e-toimikusse. KrMS § 210 lõige 1 loetleb</p>

	<p>kaasnevat töökoormust, ei ole Justiits- ja Digiministeeriumi hinnangul otstarbekas, et kriminaalmenetluste kohta info saamiseks pöördutakse igakordselt ühekordsete päringutega prokuratuuri poole. Samuti ei ole võimalik kasutada e-toimikust andmete saamiseks taustakontrolli eesmärgil kriminaalmenetluse liidest (PRIS-i), kuna taustakontrolli näol ei ole tegemist kriminaalmenetlusega. KrMS § 214 kohaselt võib kohtuelse menetluse andmeid avaldada üksnes prokuratuuri loal ja tema määratud ulatuses ning § 214 lõikes 2 sätestatud tingimustel. Seetõttu tuleb andmete pärimiseks e-toimikust kasutada mõnda muud sellel eesmärgil ettenähtud IS/teenust/liidest, tagades seeläbi ka andmesubjektide õigused vastavalt taustakontrolli kui haldusmenetluses ettenähtud isikuandmete kaitse reeglitele. Selleks tuleks luua vastav liides või päring ja andmete pärimise mehhanism, analoogselt neile, mida PPA kasutab juba olemasolevate haldusmenetluse toimingute jaoks. Väljatöötamisel ja tehnilises lahenduses tuleb koostöös prokuratuuriga ning Registrate ja Infosüsteemide Keskusega näha ette mehhanism ka menetlusandmete kaitseks.</p>	<p>andmekogu eesmärgid. Taustakontrolli läbiviimine ei kuulu ühegi eesmärgi alla. Seni, kuni e-toimiku eesmärki pole laiendatud, tuleb PPA-l esitada päring prokuratuurile. PPA-l ei vaja menetlusandmete sisu, vaid üksnes kinnitust, kas isikul on kahtlustatava või süüdistava staatus. Kui vastus on jaatav, tähendab see, et abipolitseinikuks saada sooviv isik ei vasta nõuetele. Kui kahtlustus langeb ära, isik mõistetakse õigeks, saab isik uuesti esitada dokumendid ning läbida seega uue nõuetele vastavuse ja taustakontrolli.</p> <p>Samaaegselt tegeletakse lahenduste otsimisega eraldi teenuse või päringumehhanismi loomiseks, mis võimaldaks taustakontrolli eesmärgil saada e-toimikust piiratud ulatuses andmeid (st üksnes teavet kahtlustatava või süüdistatava staatuse olemasolu kohta), ilma kriminaalmenetluse liidest (PRIS) kasutamata.</p>
19.	<p>8. Eelnõu § 10 p 4 järgi võib PPA taustakontrolli läbiviimisel töödelda muu hulgas abipolitseinikuks kandideerija või abipolitseiniku sotsiaalmeedia konto andmeid. Seletuskirja kohaselt kavatakse koguda andmeid mitmetelt sotsiaalmeedia kontodelt, sh kontrollida, ega isikust pole internetis avalikustatud erootilise sisuga fotosid. Sõltuvalt materjali sisust võib PPA loobuda isiku abipolitseinikuks nimetamisest. Esiteks on eksitav EN § 10 p 4 sõnastus, mis viitab sotsiaalmeedia kontole ainsuses. Teiseks jääb arusaamatuks, kust kavatakse kontrollida, kas isiku kohta on avaldatud erootilise sisuga fotosid. IKÜM art 5 lg 1 p a nõuab, et andmetöötlus oleks isikule läbipaistev.</p>	<p>Arvestatud. Eelnõu § 9 lõike 5 punktis 4 on sõnastus täpsustatud ning see näeb ette sotsiaalmeedia kontode andmete töötlemist. On üheselt mõistetav, et taustakontrolli käigus võib arvesse tulla rohkem kui üks sotsiaalmeediakonto. Konkreetsete sotsiaalmeedia platvormide ammendav loetlemine ei ole võimalik ega otstarbekas, kuna sotsiaalmeedia keskkondade ring on pidevas muutumises ning isik võib olla avalikult aktiivne erinevatel ja ajas muutuvatel platvormidel. Samuti ei ole taustakontrolli läbiviimisel võimalik ette teada, millisel avalikult ligipääsetavalt veebilehelt võib otsuse tegemiseks vajalik teave ilmned. Seetõttu ei piirdu kontroll üksnes kindlate nimetatud platvormidega, vaid hõlmab üksnes isiku enda poolt avalikustatud ja üldsusele kättesaadavat teavet veebikeskkondades. PPA ei otsi ega kogu isiku kohta teavet varjatult ega</p>

	<p>Seetõttu tuleks vähemalt seletuskirjas avada, milliseid konkreetseid sotsiaalmeedia platvorme kontrollitakse ja kas see piirdub ainult sotsiaalmeediaga või kontrollitakse ka mingeid muid veebilehti.</p>	<p>kasuta kinniseid või privaatsena seadistatud sotsiaalmeediakontosid. Taustakontrolli käigus võidakse arvesse võtta üksnes sellist sisu, mille isik on ise teinud avalikult kättesaadavaks ning millel võib olla tähendus isiku sobivuse hindamisel, arvestades abipolitseiniku rolli ja sellega kaasnevaid usaldus- ja käitumismõõdeid. Sotsiaalmeediakontode andmete töötlemine piirdub üksnes avalikult kättesaadava teabega.</p>
20.	<p>9. Eelnõu § 10 p 5 näeb ette ulatusliku andmetöötluse abipolitseinikus kandideerija lähedaste suhtes. Sätte kohaselt võib PPA taustakontrolli läbiviimisel töödelda abipolitseinikuks kandideerija või abipolitseiniku vanema, õe, venna lapse, abikaasa ja registreeritud elukaaslase ning abieluga sarnanevas suhtes oleva elukaaslase ees- ja perekonnanime, isikukoodi (puudumisel sünniaeg, koht) ja kontaktandmeid. Seletuskiri põhjendab seda põgusalt sellega, et kandideerija lähedane, kellel on halvad motiivid, võib üritada abipolitseinikuks kandideerijat mõjutada ja seetõttu peab koguma andmeid kandideeriva isiku vanema, õe, lapse, abikaasa ja elukaaslase kohta. Justiits- ja Digiministerium ei ole veendunud, et kõnealune abinõu on eesmärgi suhtes proportsionaalne. Esiteks riivab see tugevalt nende abipolitseinikuks kandideerijate lähedaste õigusi ja vabadusi, kel pole halbu motiive ega kriminaalset tausta. Seepärast tuleks kaaluda, kas on põhjendatud kandideerijate kõigi lähedaste andmete kogumine või ainult siis, kui selleks esineb mingi kahtlus või põhjus. Lisaks tuleks silmas pidada, et kui abipolitseinik teeb tööd vabatahtlikult ning selleks kandideerimise käigus tekib inimesel kõhk, kas tema ja eriti tema lähedaste inimeste kohta ulatuslik andmekorje on ikka vajalik ja kas ta soovib nendele isikutele taolisi tagajärgi, võib see hoopis eelnõu eesmärgile vastupidiselt toimida ning vähendada isikute arvu, kes on nõus abipolitseinikuks saamise protsessi</p>	<p>Võetud teadmiseks. Eelnõu § 9 lõige 2 punkt 2 võimaldab taustakontrolli käigus töödelda abipolitseinikuks kandideerija või abipolitseiniku lähedaste piiratud hulga andmeid. Tegemist ei ole ulatusliku ega kõikehõlmava kontrolliga, vaid seaduses selgelt piiritletud andmetöötlusega, mille eesmärk on hinnata kandideerija võimalikku mõjutatavust ja sellega kaasnevaid riske politsei tegevuses osalemisel. Eelnõu § 9 lõikega 6 on selgelt piiratud, milliseid andmeid võib kandideerija lähedaste kohta töödelda. Töötlemisele kuuluvad üksnes lähedaste üldandmed (ees- ja perekonnanime, isikukood või selle puudumisel sünniaeg ja -koht ning kontaktandmed) ning PPA poolt kogutavad andmed, mis võimaldavad tuvastada isiku seoseid kuritegevusega seotud isikutega. Lähedaste karistusandmeid karistusregistrist selle raames ei kontrollita, mis vähendab oluliselt nende põhiõiguste riivet.</p> <p>Õiguste ja vabaduste piiramise lubatavust hinnatakse põhiseaduse § 11 alusel. Käesoleval juhul on piirang sobiv ja vajalik, kuna see teenib legitiimset eesmärki – tagada politsei tegevusse kaasatavate isikute usaldusväärsus ning ennetada olukordi, kus abipolitseiniku tegevust võidakse mõjutada, ära kasutada või survestada. Lähedaste osas kogutakse märkimisväärselt vähem andmeid kui kandideerija enda kohta, mistõttu ei ole tegemist ebaproportsionaalse sekkumisega nende õigustesse. Analoogselt vangistuseseaduses sätestatuga ei teavitata lähedasi taustakontrolli läbiviimisest, kuna nende kohta tehtav andmetöötlus on minimaalne, kaudne ning teenib üksnes kandideerija sobivuse hindamise eesmärki. Kokkuvõttes kaaluvad taustakontrolli eesmärgid üles sellega kaasneva mõõduka põhiõiguste riive ning tegemist on ennetava ja proportsionaalse abinõuga, mis on põhiseadusega kooskõlas.</p>

	<p>lõpuni läbi tegema. Palume eelnõu seletuskirja täiendada vastava põhiseaduspärasuse analüüsiga.</p> <p>Teiseks märgime, et ei eelnõu § 10 p 5 ega mujal eelnõu taustakontrolli sätetes ei ole viiteid, et lähedaste andmete kontrollimiseks võib töödelda nende isikute karistusandmeid ja neid ka sel eesmärgil säilitada. Seega jääb ebaselgeks, kuidas, milliste andmete põhjal ja milliste andmekogude kaudu ja mis alustel tuvastatakse lähedaste seosed kuritegevusega ja sellest tulenevad võimalikud mõjutustegevused abipolitseinikuks kandideerija suhtes. Kas neile isikute teavitamisele rakenduvad EN § 12 lg 3 teavitamise piiranguid? Kas isikuid teavitatakse, mis eesmärgil on nende suhtes kontrolle läbi viidud? Palume täpsustada kas taustakontrolli raames kontrollitakse ka lähedaste karistusregistri andmeid? Kui jah, siis milliseid andmeid (kehtivad, arhiiviandmed jms), millisel õiguslikul alusel ning kaua neid taustakontrolli andmeid säilitatakse ning kas ja kuidas toimub andmesubjektide teavitamine.</p>	
21.	<p>10. Eelnõu § 10 p 14 järgi võib taustakontrolli läbiviimisel töödelda eelmise taustakontrolli andmeid. Näiteks piirivalve ja politsei seaduse (PPVS) alusel teeb PPA Siseministeeriumi valitsemisalas väga erinevate ülesannete täitjate taustakontrolle – kas sättega on soovitud hõlmata kõik sellised taustakontrollid? Kas ka nt VangS ja KKS alusel tehtavad taustakontrollid? Palume sättes täpsustada, kelle poolt ja millise seaduse alusel teostatud taustakontrolli andmeid on siinkohal abipolitseiniku ja selle kandidaadi puhul silmas peetud.</p>	<p>Arvestatud. Eelnõud on täiendatud, et tagada sätte üheselt mõistetavus. § 9 lõikes 5 punktis 12 on nüüd selgelt piiratud, et taustakontrolli läbiviimisel võib töödelda üksnes PPA enda poolt sama isiku suhtes varem läbi viidud taustakontrollide andmeid. Seda põhjusel, et eesmärk ei ole hõlmata kõiki PPA poolt muude seaduste alusel tehtavaid taustakontrolle ega teiste asutuste läbiviidud taustakontrolle. Seetõttu ei kohaldu see vangistuseseaduse ega muude eriseaduste alusel tehtud taustakontrollidele.</p>
22.	<p>11. Eelnõu § 9 sätestab, milliseid andmeid töödeldakse nõuetele vastavuse kontrolli läbiviimisel. Nende hulka kuuluvad § 9 p 1 kohaselt mh üld- ja kontaktandmed. Selgitame, et üldandmete mõiste hõlmab kontaktandmeid. Seetõttu palume kontaktandmed eelnõu tekstist</p>	<p>Arvestatud. Kontaktandmed on eelnõu tekstist välja jäetud.</p>

	välja jätta ning avada seletuskirjas, et üldandmete kogumine tähendab ka kontaktandmete kogumist. Teeme sama kommentaari ka eelnõu § 10 p 1 kohta.	
23.	<p>12. Eelnõu § 10 p 18 kohaselt võib taustakontrolli läbiviimisel töödelda muid PPA-le teatavaks saanud andmeid, mis võivad olla olulised isiku sobivuse hindamisel. Selline sõnastus jätab taustakontrolli käigus töödeldavate andmete kategooriad lahtiseks. Justitsi- ja Digiministeerium on seisukohal, et kui töödeldavate andmekategooria on lahtine, siis see muudab kogu seaduses oleva eelneva loetelu sisutuks. Sätet tuleb vaadata koosmõjus eelnõu § 11 lõike 2 punktiga 6, milles soovitakse omakorda anda PPA-le õigus kontrollida taustakontrolli raames isikuandmeid mh PPA andmekogudest. Selle sätte kaudu avaneb PPA-l õigus kasutada taustakontrolli läbiviimisel ka kõigis muudes menetlustes kogutud isikuandmed. Selline lahendus ei ole kooskõlas PS tuleneva õigusselguse põhimõttega. Abipolitseiniku ja kandidaadi taustakontrolli menetluses hinnatakse isikuandmeid kindlal eesmärgil ja piiratud ulatuses. Selle piiri peab määratlema nii kontrolli teostaja kui adressaadi jaoks kõnesolev seadus. Palume eelnõu § 10 p 18 kas välja jätta või sisuliselt piiritleda ja vastavalt ümber sõnastada.</p>	<p>Arvestatud. Eelnõu § 9 lg 5 punktidega 15 ja 16 on täpsustatud, milliste andmekogude andmeid võib taustakontrolli raames töödelda. Punkt 15 kohaselt võib töödelda POLIS andmekogus olevaid andmeid eesmärgiga tuvastada isiku suhted kuritegevusega seotud isikutega. Punkt 16 kohaselt võib töödelda politsei taktikalise juhtimise andmekogus olevaid andmeid, et hinnata isiku vastavust seaduses sätestatud nõutele. Viimasel juhul saab taustakontrolli raames tutvuda ka juhtumitega, kus PPA on pidanud reageerima seoses abipolitseinikuks kandideerida isikuga.</p>
24.	<p>13. Eelnõu § 11 lg 2 p 5 kohaselt on PPA-l õigus taustakontrolli läbiviimiseks töödelda üldsusele mõeldud ja avalikult kättesaadavaid isikuandmeid. Märgime, et seaduse reservatsiooni ja olulisuse põhimõttest (PS § 3) tulenevalt peavad töödeldavad isikuandmed seaduse tasandil olema nimetatud vähemalt kategooriatena. See eeldab andmete sisu järgi kategoriseerimist. Antud juhul on välja toodud, et kavatsetakse töödelda „üldsusele mõeldud ja avalikult kättesaadavaid“ isikuandmeid. See aga ei ava nende kuidagi töödeldavate andmete sisu. Esitame siinkohal ka põhjendused eelmainitud seaduslikkuse</p>	<p>Arvestatud. Eelnõud on täiendatud, § 9 lõikest 7 punktis 5 on isikuandmed asendatud andmetega. Seda sätet tuleb tõlgendada koosmõjus eelnõu §-ga 9, mis määratleb taustakontrolli eesmärgi, alused, ulatuse ning konkreetsed andmekategooriad, mida PPA võib taustakontrolli läbiviimisel töödelda. § 9 lõige 1 sätestab selgelt taustakontrolli eesmärgi – hinnata abipolitseinikuks kandideerija või abipolitseiniku usaldusväärsust ja vastavust seaduses loetletud nõuetele. Sama paragrahvi lõige 5 loetleb ammendavalt konkreetsed andmekategooriad, mida taustakontrolli käigus võib töödelda. Nende hulgas on § 9 lõike 5 punktis 9 nimetatud avalike allikate andmed usaldusväärsuse, isikuomaduste, kõlbeliste omaduste ja eluviisi kohta. Seega on seaduse tasandil selgelt avatud</p>

	<p>põhimõtte kohta andmetöötluse kontekstis. Igasugust isikuandmete kogumist, säilitamist, kasutamist ja avalikustamist käsitatakse eraelu puutumatuse (PS § 26) riivena. PS § 11 kohaselt tohib õigusi ja vabadusi piirata ainult kooskõlas põhiseadusega. See tähendab, et niisugune piirang peab olema kooskõlas ka PS § 3 esimese lausega, mille kohaselt teostatakse riigivõimu üksnes põhiseaduse ja sellega kooskõlas olevate seaduste alusel. Sättes väljendatud üldise seadusereservatsiooni põhimõtte järgi peab põhiõigusi puudutavates küsimustes kõik olulised otsused langetama seadusandja. Riigikogu võib täidesaatvat võimu volitada reguleerima üksnes vähem intensiivseid põhiõiguste piiranguid ning sealjuures peab seaduses sisalduv volitusnorm olema täpne, selge ja vastavuses piirangu intensiivsusega.</p> <p>Isikuandmete töötlemist puudutavas osas tähendab see, et töötlemise eesmärgid peavad olema sätestatud seaduses ning andmekogu pidamist reguleerivas määruses võib neid eesmäärke üksnes seadusega antud volituse piirides täpsustada. Eelkõige peab seaduse tasandil määratlema isikuandmete töötlemise olukorrad ja eesmärgid, töödeldavate isikuandmete koosseisu vähemalt isikuandmete kategooriate täpsusega (viimast võib seaduse volitusnormi alusel määrusega täpsustada) ning töödeldavate isikuandmete säilitamise tähtajad. Igasugune isikuandmete töötlemine peab vastama andmetöötluse põhimõtetele vastavalt IKÜM artiklis 5 sätestatule. Eeltoodule tuginedes palume eelnõu sõnastuses määratleda andmekategooriad, mida on eelnõu § 11 lg 2 p-s 5 silmas peetud.</p>	<p>nii andmete liik kui ka nende töötlemise eesmärk. Sellest tulenevalt ei tähenda § 11 lõike 2 punktis 5 kasutatud viide „üldsusele mõeldud ja avalikult kättesaadavatele isikuandmetele“ piiramata ega sisustamata andmetöötlust. Tegemist on normiga, mis viitab taustakontrolli läbiviimiseks olevatele andmeandjatele, samas kui andmete sisu ja ulatus on sisuliselt määratletud § 9 lõikes 5.</p> <p>Avalikest allikatest pärinevate andmete töötlemine on piiratud teabega, mille isik on ise või muul õiguspärasel viisil avalikku ruumi toonud, ning seda kasutatakse üksnes taustakontrolli eesmärgi saavutamiseks. Tegemist ei ole isiku eraelu põhjendamatu riivega, vaid konkreetse riskihindamisega, mis on vajalik politsei tegevuses osaleva isiku usaldusväärsuse tagamiseks.</p> <p>Kokkuvõttes on andmetöötluse volitusnormid seaduses esitatud selliselt, et need vastavad põhiseaduse §-dest 3, 11 ja 26 tulenevatele nõuetele: olulised otsused on tehtud seaduse tasandil, andmekategooriad on selgelt määratletud ning andmetöötluse ulatus on vastavuses piirangu intensiivsusega.</p>
25.	<p>14. Eelnõu § 12 lg 3 p 4 annab võimaluse abipolitseiniku staatuse andmisest keeldumise põhjust mitte avaldada, et tagada süütegude tõkestamine, avastamine, menetlemine või karistuse täideviimine. Sama sätte p</p>	<p>Arvestatud. Nõustume märkusega, et eelnõu § 12 lõike 3 punktides 4 ja 5 sätestatud keeldumise alused ei olnud piisavalt selgelt eristatavad ning punktis 5 kasutatud viide andmesubjekti õiguste ja vabaduste kaitsesele võis olla eksitav. Eelnõust on eemaldatud võimalus piirata keeldumise või</p>

	<p>5 võimaldab sellest keelduda andmesubjekti kaitseks või teiste isikute õiguste ja vabaduste kaitseks. Leiame, et nimetatud kaks punkti on oma sisult vastukäivad – andmesubjekti kaitseks ongi tema õigus saada teada tema kohta andmete kogumisest ning nende andmetöötluse eesmärkidest. Seejuures näevad IKÜM ja isikuandmete kaitse seadus (IKS) ette võimalused andmesubjekti selliste õiguste piiramiseks, kui see on vajalik mh süütegude menetlemise huvides. Arusaamatuks jääb aga, kuidas saab olla andmesubjekti õiguste ja vabaduste kaitsmise huvides, et temale staatuse omistamise keeldumise põhjusi ei avaldata. Ka seletuskirjas pole vastavaid selgitusi esitatud. Palume seega täpsustada, kas tegemist on olnud normitehnilise eksitusega või mis on § 12 lg 3 p 5 mõte. Samuti märgime, et § 12 lg 3 sõnastusest jääb arusaamatuks, millal keeldumise ja vabastamise põhjus isikule avaldatakse.</p>	<p>vabastamise põhjuse avaldamist andmesubjekti enda kaitseks. Muudetud eelnõus on selgelt sätestatud, et keeldumise või vabastamise põhjuse ning selle aluseks oleva asjaolu avaldamist võib piirata üksnes ulatuses, mis on vältimatult vajalik, et tagada riigi julgeoleku, riigikaitse, süütegude tõkestamise, avastamise, või karistuse täideviimise ning teiste isikute õiguste ja vabaduste kaitseks (§ 12 lg 3). Lisaks on eelnõu täiendatud lõikega 4, milles on selgesõnaliselt reguleeritud keeldumise või vabastamise põhjuse ja selle aluseks oleva asjaolu avaldamise ajaraam. Põhjuseid ei avaldata seni, kuni see on § 12 lõikes 3 nimetatud eesmärkide täitmiseks vajalik, pärast mille äralangemist kuuluvad need isikule avaldamisele üldkorras. Vastavad selgitused on lisatud ka eelnõu seletuskirja.</p>
26.	<p>15. Eelnõu § 13 kohaselt säilitatakse iga nõutele vastavuse kontrolli ja taustakontrolli andmeid viis aastat. Seletuskirjas on kirjas, et andmeid säilitatakse viis aastat taustakontrolli lõppemisest arvates. Eelnõu tekstis aga ei ole täpsustatud, millisest ajahetkest kõnealune tähtaeg kulgema hakkab. Palume ka normitekstis sõnaselgelt kajastada, et andmeid säilitatakse viis aastat taustakontrolli lõppemisest arvates. Samuti palume selgitada, kas viieaastane tähtaeg kehtib ka juhul, kui isik on tähtaja möödudes jätkuvalt abipolitseiniku staatuses. Selgitame, et säilitustähtaeg on periood, mille jooksul isikuandmeid alles hoitakse, kusjuures säilitustähtajast järgmisel päeval peavad isikuandmeid kustutatud olema. Seega tuleneb juba säilitustähtaja mõistest, et säilitustähtaja möödumisel ei tohi andmeid enam alles olla. Eelnevast tulenevalt palume eelnõust välja jätta § 13 teine lause. Seletuskirjas tuuakse küll välja, et kustutamine toimub kas automaatselt või poolautomaatselt, kuid juhime tähelepanu, et IKÜM nõute</p>	<p>Võetud arvesse. Eelnõu on täpsustatud selliselt, et tekstist endast selgub üheselt, millisest ajahetkest hakkab nõutele vastavuse kontrolli ja taustakontrolli andmete säilitustähtaeg kulgema. Nõutele vastavuse kontrolli andmeid säilitatakse viis aastat kontrolli tegemise kuupäevast ning taustakontrolli käigus kogutud andmeid kümme aastat kontrolli tegemise kuupäevast, õigusliku vaidluse korral kuni vaidluse lõppemiseni. Säilitustähtaeg ei ole seotud abipolitseiniku staatuse kestusega ning andmed kuuluvad kustutamisele tähtaja möödumisel ka juhul, kui isik on jätkuvalt abipolitseiniku staatuses. Kui abipolitseiniku staatuse andmisest keeldutakse juba nõutele vastavuse kontrolli etapis, säilitatakse andmeid üksnes üks aasta keeldumise otsuse tegemisest, vältimaks kandidaatide andmete põhjendamatult pikaajalist säilitamist. Säilitatakse mitte ainult koondotsus, vaid kontrolli käigus kogutud andmete komplekt, mis on vajalik otsuse põhjendatuse, vaidlustatavuse ja hilisemate korduskontrollide tagamiseks ning vastab IKÜM-i vajalikkuse põhimõttele. Lisaks on sätestatud eriregulatsioon abipolitseiniku surma puhuks, mille korral andmed kustutatakse viivitamata, välja arvatud juhul, kui surm on</p>

	<p>järgimine ei olene sellest, mis viisil andmeid kustutatakse. St ka käsitsi kustutamisel peavad andmed säilitustähtajale järgneval päeval olema kustunud. Lisaks palume esitada täiendavad selgitused selle kohta, mis on need „nõutele vastavuse kontrolli ja taustakontrolli“ andmed, mida viis aastat säilitatakse. Kui kogutud andmete tulemusena tehakse mingi koondotsus, siis tõenäoliselt piisaks üksnes selle koondotsuse säilitamisest viie aasta jooksul. Praegu võib aga eelnõust tuletada, et säilitatakse kõikvõimalikke kogutud isikuandmeid. Justiits- ja Digiministeerium kahtleb, kas kõigi kogutud isikuandmete säilitamine vastab IKÜM art 5 sätestatud vajalikkuse põhimõttele.</p>	<p>seotud politsei tegevuses osalemisega ja andmete säilitamine on vajalik menetluse läbiviimiseks.</p>
27.	<p>16. Eelnõu § 21 lg 3 näeb ette, et abipolitseinikul on õigus seaduses sätestatud ülesannete täitmiseks töödelda isikuandmeid, sh eriliiki isikuandmeid. Esiteks ei vasta selline säte seadusereservatsiooni põhimõttele, mida eespool pikemalt selgitasime. Töödeldavad isikuandmed peavad kategooriate lõikes olema seaduses kirjeldatud ja saanud parlamendi heakskiidu. Eriliiki isikuandmete osas võiks piisata seaduse tasandil ka üksnes eriliiki andmete nimetamisest, aga seda üksnes juhul, kui seletuskirjas on töödeldavad eriliiki andmed lahti seletatud. Antud juhul seda seletuskirjast ei leia. Seetõttu leiame, et eelnõu § 21 lg 3 järgi plaanitud andmetöötlus ei ole lubatav. Palume eelnõu ja seletuskirja vastavalt täiendada.</p>	<p>Teadmiseks võetud. Eelnõu § 21 lõike 3 regulatsiooni arutati Justiits- ja Digiministeeriumi andmekaitseõiguse talitusega ning leiti, kuna abipolitseinikud võivad oma tegevuse käigus tahtmatult kokku puutuda erinevate andmetega, ei ole töödeldavate isikuandmete kategooriate piiritlemine seaduse tasandil otstarbekas ega kooskõlas regulatsiooni eesmärgiga ning võiks praktikas põhjendamatult piirata abipolitseinike võimalust neile seadusega pandud ülesandeid täita. Lõikega 3 luuakse abipolitseiniku andmetöötlusele selge ja otsene seaduslik alus politsei tegevuses osalemisel ja talle seadusega antud ülesannete täitmisel, kus kokkupuude asutusesiseseks kasutamiseks ettenähtud teabe ning isikuandmetega, sh eriliiki isikuandmetega, on vältimatu. Regulatsioon on kujundatud üldnormina, kuna abipolitseiniku ülesanded ja nendega kaasnev andmetöötlus ei ole ette kindlaks määratavad ning liiga kitsas andmekategooriate loetelu seaks ohtu politsei ülesannete tõhusa täitmise. Andmete töötlemine on lubatud üksnes politsei juhtimisel, konkreetse ülesande täitmise ulatuses ja eesmärgipäraselt. Isikuandmete kaitse üldmääruse põhjenduspunkti 45 kohaselt peab avaliku võimu teostamiseks isikuandmete töötlemise alus olema sätestatud seaduses, mille § 21 lõige 3 käesoleval juhul tagab.</p>
28.	<p>17. Eelnõu §-ga 52 soovitakse kehtestada vastutus abipolitseiniku vormiriietuse, tunnistuse ja</p>	<p>Võetud teadmiseks. Eelnõu § 53 puhul oli konfiskeerimise regulatsiooni väljajätmine eksituslik. See ei olnud teadlik ega sisuline</p>

	<p>ametimärgi ebaseadusliku kasutamise eest. Erinevalt kehtiva APoS § 43 lg-st 2 ei sisaldu eelnõu kohases vastustusnormis enam süüteo objektiks olnud eseme konfiskeerimise võimalust. Palume seletuskirja täiendada selgitusega, kas see ei ole ennast praktikas õigustanud, seda ei ole kohaldatud või mis on põhjus, miks on konfiskeerimise regulatsioonist loobutud.</p> <p>Võrdluseks toome karistusseadustiku § 277, mille kohaselt on karistatav ametniku vormiriietuse ja ametitunnistuse ebaseaduslik kasutamine. Viidatud KarS § 277 lg 3 kohaselt võib kohus kohaldada süüteo vahetuks objektiks olnud eseme konfiskeerimist. Palume seletuskirja lisada teabe, kui palju on kehtiva APoS § 43 rakendatud ning millised on olnud karistused.</p>	<p>muudatus võrreldes kehtiva õigusega. Eelnõud on täiendatud ning süüteo vahetuks objektiks olnud eseme konfiskeerimise võimalus on normi lisatud. Seega ei ole loobutud konfiskeerimise kui abinõu kohaldamise võimalusest ega peetud seda ebavajalikuks.</p> <p>PPA andmetel ei ole viimase viie aasta jooksul APoS § 43 alusel väärteomenetlusi alustatud. Regulatsiooni säilitamine on siiski põhjendatud, kuna see täidab ennetavat eesmärki ja võimaldab vajaduse korral reageerida abipolitseiniku staatuse või sümboolika väärkasutamisele.</p>
29.	<p>18. Eelnõu §-ga 53 soovitakse kehtestada vastutus abipolitseinikule relva ning laskemoona joobeseisundis kandmise eest. Seletuskiri lk 147 viitab, sellele, et RelvS-i § 50 keelab relva ja laskemoona kandmise joobeseisundis. Juhime tähelepanu, et RelvS §-s 89¹⁰ on juba ette nähtud väärteokaristus relva ja laskemoona kandmise eest joobeseisundis. Väärteo kohtuväliseks menetlejaks on PPA, nii nagu on kavandatud ka eelnõu §-s 55. Märgime, et relvaga joobeseisundis ringi liikuv isik on ühtemoodi ohtlik, sõltumata sellest, kas ta on abipolitseinik või lihtsalt isik, kellel on relvaluba. Seejuures ei tohi ka abipolitseinik relva käsitleda, kui tal pole relvaluba. Eelnõu ei erista abipolitseiniku puhul ametirelva ega ka teenistusrelva, eelnõu sõnastuse kohaselt räägitakse relvast. Ülaltoodust tulenevalt ei pea me õigustatuks eraldi vastutussätte kehtestamist abipolitseiniku seaduses. Samamoodi ei ole ka PPVS-s politseinikule ette nähtud eraldi väärteosätet selle eest, kui ta kannab relva ja laskemoona joobeseisundis. Kui eraldi vastutussäte on eelnõu koostajate</p>	<p>Arvestatud. Eelnõust on eemaldatud eraldi vastutussäte abipolitseiniku relva ja laskemoona joobeseisundis kandmise eest. Seda põhjusel, et relva ja laskemoona joobeseisundis kandmine on juba relvaseaduse alusel karistatav ning keelatud tegevus on sisuliselt ühesugune sõltumata isiku staatusest. Eelnõu täiendati õigusselguse huvides normiga, mille kohaselt abipolitseinikule kohaldatakse relva käitlemise nõuete rikkumise korral relvaseaduse 13¹. peatükis sätestatud (eelnõu § 1 lg 4). Sellega on üheselt määratletud, et vastutus abipolitseiniku poolt relva käitlemise nõuete rikkumise eest tuleneb relvaseadusest, mitte eraldi abipolitseiniku seaduse väärteokoosseisust.</p>

	<p>hinnangul siiski vajalik, siis palume põhjendada, miks ei ole võimalik kohaldada RelvS § 89¹⁰, kui keelatud tegevus on ühesugune.</p>	
30.	<p>19. Eelnõu § 54 sätestab vastutuse PPA poolt väljastatud relva ning laskemoona ebaseadusliku kandmise eest väljaspool politsei tegevuses või väljaõppes osalemist. Seletuskirjas märgitakse lk 118, et kehtiv APoS näeb ette, et abipolitseinikule väljastatud erivahendi ja relva väljastamise, hoidmise, tagastamise ning relva kandmise korra kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega. Uue APoS eelnõuga reguleeritakse, et vastava korra kehtestab PPA, seda põhjusel, et tegemist on asutuse siseste tööprotsessidega, mida ministril ei ole mõistlik kehtestada. Seda enam, et ajas võivad protsessid muutuda, sõltuvalt tehnoloogia arengust või ümbrisevatest riskidest. Kui kord kavandatakse kehtestada PPA peadirektori käskkirjaga, siis seda erinevalt määrusest Riigi Teatajas ei avaldata.</p> <p>Justiits- ja Digiministeeriumi hinnangul tekitab see küsitavusi. Vastutuse rakendamiseks peaks vastav regulatsioon olema võimalikult avalikkusele kättesaadav ja loetav. Kuna peadirektori käskkirja kavandit ei lisata seaduseelnõu seletuskirjale, nagu peaks tegema ministri määruse eelnõu puhul, puudub ülevaade, mida vastavas käskkirjas hakatakse reguleerima. Kas erivahendi ebaseaduslik kandmine on kindlasti välistatud ja seetõttu ei ole seda vastutuse normi lisatud? Märgame, et teenistusrelvade ja nende laskemoona ning lahingumoonade liigid ja teenistusrelvade, nende laskemoona ja lahingumoonade, tulirelva osade käitlemise ning üleandmise kord on RelvS § 3 lg 5 alusel kehtestatud ministri määrusega. Jäeb arusaamatuks, millega on põhjendatav, et relva käitlemine abipolitseiniku poolt on reguleeritud madalamal tasemel kui relva käitlemine politseiametniku poolt, eriti arvestades, et abipolitseinik</p>	<p>Arvestatud. Muutsime eelnõud nii, et seaduse tasandil on reguleeritud kõik relva käitlemise olulised küsimused, sealhulgas relvakandmise õiguse andmine, peatamine ja kehtetuks tunnistamine, relva ja laskemoona väljastamine, kandmise lubatud olukorrad, hoidmine, edasitoimetamine ning relva tagastamine. PPA peadirektorile antud pädevus kehtestada täpsemaid korda käsitlevaid akte puudutab üksnes korralduslikke ja tehnilisi detaile, kuna tegemist on asutusesiseste tööprotsessidega, mille paindlik reguleerimine on põhjendatud ning mis ei loo uusi õigusi, kohustusi ega vastutuse aluseid võrreldes seaduses sätestatuga.</p> <p>Relva ja laskemoona ebaseadusliku kandmisega seotud vastutuse osas kohaldub relvaseadus. Sellest tulenevalt on vastav väärtekoosseis abipolitseiniku seadusest eemaldatud, et vältida paralleelsete ja dubleerivate vastutussätete kehtestamist.</p>

	tegutseb avaliku korra kaitsel. Palume seda seletuskirjas põhjendada.	
31.	<p>20. Eelnõu § 3 määratleb abipolitseiniku osalemise politsei tegevuses. Justiits- ja Digiministeeriumi hinnangul tekitab ebaselgust sõnade „ine“ ja „koos“ kasutus eelnõus. Eelnõu § 3 lg 1 järgi määratletakse politsei tegevuses osalemine politsei toetamise kaudu. Kui III astme abipolitseinikud võivad tegutseda ka iseseisvalt, siis ei saa seda nimetada toetamiseks, mistõttu sõna „toetamine“ kasutus III astme abipolitseinike puhul ei ole asjakohane. Eelnõu § 3 lg 2 määratleb sõna „koos“: „Koos käesoleva seaduse tähenduses on II või III astme abipolitseiniku ja PPA ametniku ühiselt ülesande lahendamine.“ Seega määratletakse sõna „koos“ sõna „ühiselt“ kaudu, kuid keeleliselt on tegemist sünonüümidega, mis ei loo uut sisu. Seletuskirjas selgitatakse sõna „ühisel“ omakorda sõna „koos“ kaudu: „Ühiselt ülesande täitmine tähendab, et abipolitseinik ja politseiametnik või ametnik tegutsevad koos [...]“. Justiits- ja Digiministeeriumi ei toeta sellist määratlust, kuna see ei kanna endas normatiivset sisu.</p>	<p>Arvestatud. Jätsime definitsiooni „koos“ välja, kuna §-st 3 tuleneb, mida on silmas peetud koos tegutsemise all. Ühtlasi III astme AP osas asendasime sõna „toetamine“ sõnaga „teostamine“.</p>
32.	<p>21. Eelnõu § 5 lg 1 p 10 sätestab, et abipolitseinikuks ei või nimetada isikut, kes ei ole nimetamise hetkel kahtlustatav või süüdistatav. Seletuskirjas (lk 32) on järgnev põhjendus: „.../punkti 10 kohaselt ei tohi olla isik kriminaalmenetluses kahtlustatav või süüdistatav. Kuigi süütuse presumptsiooni põhimõttest tulenevalt, igauht, keda süüdistatakse kuriteos, peetakse süütuks seni, kuni tema süü ei ole seaduse kohaselt tõendatud, näeb käesolev seadus ette, et kahtlustatav ja süüdistatav ei saa olla abipolitseinik. Eelkõige on arvestatud siin, usaldusväärstust ja seda, et abipolitseinikul on ligipääs tundlikele materjalidele. See nõue on ka kehtivas APoS-is.“ Palume täiendada seletuskirja põhiseaduspärasuse analüüsiga, mis käsitleb süütuse presumptsiooni riivet.</p>	<p>Arvestatud. Seletuskirja on täiendatud põhiseaduspärasuse analüüsiga, milles käsitletakse abipolitseinikuks nimetamise piirangu kooskõla süütuse presumptsiooni põhimõttega. Täienduses on selgitatud, et piirang ei kujuta endast süü tuvastamist ega karistuslikku meedet, vaid on ennetav ja usaldusväärstuse tagamisele suunatud. Analüüsis on hinnatud piirangu eesmärki, sobivust, vajalikkust ja mõõdukust ning põhjendatud, et piirang on ajutine ja avaliku usalduse kaitsega ning vastab proportsionaalsuse põhimõttele. Vastav analüüs on lisatud seletuskirja.</p>

33.	<p>22. Eelnõu § 19 lg 3 annab PPA-le õiguse lähetada abipolitseinik välisriiki. Eelnõust ei selgu, kas ja millal on abipolitseinik kohustatud lähetuskorraldust täitma ning millistel juhtudel võib ta lähetusse minemisest keelduda. Palume neid küsimusi analüüsida ning eelnõu asjakohaste sätetega täiendada.</p>	<p>Arvestatud. Lisasime, eelnõu § § 18 lõikesse 3, et välisriiki lähetamine saab toimuda üksnes abipolitseiniku enda nõusolekul.</p>
34.	<p>23. Eelnõu § 24 lg 2 annab abipolitseinikule õiguse kohaldada mitmeid korrakaitseaduses sätestatud erimeetmeid. Palume selgitada, mis juhtub olukorras, kus abipolitseinik tegutseb küll politseiametniku korraldusel, kuid viimane ei ole kohapeal ja saab olukorra kohta info abipolitseinikult endalt. Kuidas on jagatud vastutus, kui abipolitseiniku olukorra kirjeldus ei vasta tegelikkusele ning seetõttu osutub meetme kasutamine ebaseaduslikuks?</p>	<p>Võetud teadmiseks. Oleme selles osas täiendanud seletuskirja.</p>
35.	<p>24. Eelnõu § 38 lg 5 näeb ette tööandja õiguse nõuda riigilt varalise kahju hüvitamist, kui kriisirolliga abipolitseinik kaasati kriisi lahendamisse ja ta ei teinud tööandja heaks tööd. Sätte kohaselt on hüvitatav kahju piiratud üksnes saamata jäänud tuluga. Samas võib töötaja töötamisest keeldumise tõttu tööandjale tekkida lisaks saamata jäänud tulule ka otsene varaline kahju, nt leppetrahvid töö täitmata jätmise, mittekohase või hilinenud täitmise tõttu, sellega kaasnevad kohtukulud jms. Sellised kulud hüvitamisele ei kuulu. Mõõname, et küsimus, kas ja millises ulatuses jätta kriisirolliga abipolitseiniku staatusega töötaja tööandja äririskiks, on õiguspoliitiline otsustuskoht. Kriisirolliga abipolitseinikuks asumine on töötaja vabatahtlik otsus; tööandja võib värvata ka kriisirollita töötaja. Palume seletuskirjas esitada selle valiku põhjendused – s.o millistel argumentidel on valitud hüvitada üksnes saamata jäänud tulu. Samuti palume seletuskirjas täpsustada kahju hüvitamise korda, sh</p>	<p>Võetud teadmiseks. Kriisirolliga abipolitseiniku regulatsioon jõustus 01.07.2022.a., muudatused tehti Politsei ja piirivalve seaduse ning teiste seaduste muutmise seadus (eriteenistuste ühtlustamine) eelnõuga¹. Kuna selles paragrahvi osas muudatusi ei tehta uue eelnõuga ning kolme aasta jooksul ei ka praktikas tekkinud vajadust selle sätte rakendamiseks ning ei ole tekkinud küsimusi või probleeme, mida tuleks üle vaadata, siis ei pea me vajalikuks hakata käeolevas eelnõus täiendavalt põhjendama millistel argumentidel on valitud hüvitada üksnes saamata jäänud tulu, kuna ei muuda olemasolevat.</p> <p>Eriteenistuse ühtlustamise eelnõu koostamisel arvestati Justiitsministeeriumi kooskõlastusmärkust, mille kohaselt „ei pea erasektori tööandja panustama ega taluma avalike ülesannete täitmisega kaasnevat koormust rohkem kui minimaalselt hädavajalik ning siis, kui avalik huvi ületab igal konkreetsel juhul ettevõtte huvi. Kui kriisi lahendamiseks n-õ oma töötaja loovutamise kaasaegset ettevõtet kahju, tuleb riigil see hüvitada (riigivastutus õiguspäraselt tekitatud kahju eest). Põhitöökoha tööandja garantiid on eelnõust puudu.“ Eelnõu ettevalmistamisel loeti tööandja garantiiks see, et kriisirolliga abipolitseinik kaasatakse kriisi</p>

¹ <https://www.riigikogu.ee/tegevus/eelnoud/eelnou/f0f08584-7cb6-4bba-b015-95a394631bbb/>

	õigustatud isikud, hüvitamiseks kohustatud asutus, nõudeliik, õiguslik alus, kohtualluvus.	lahendamisesse Vabariigi Valitsuse otsusel. Need ongi juhtumid, kus avalik huvi ületab ettevõtte huvi ja tööandja tagatiseks peaks olema juba see, et otsust ei tee kriisirolliga abipolitseinik ega isegi PPA juht, vaid valitsus. Ka Tööandjate Keskliit ei esitanud eelnõu kohta märkusi, kuigi see esitati neile kooskõlastamiseks kahel korral. Õigusselguse tagamiseks ja juhaks, kui kriisirolliga abipolitseinik kaasatakse kriisi lahendama olukorras, kus võib juhtuda, et avalik huvi ei ületa igal juhul erahuvi, täiendatakse eelnõu võimalusega küsida kahju hüvitamist, kui see on tekkinud seetõttu, et kriisirolliga abipolitseinik keeldus töö tegemisest alalise tööandja juures. ²
36.	25. Eelnõu § 46-47 sätestavad abipolitseiniku distsiplinaar- ja varalise vastutuse, §-d 52-54 väärtovastutuse, kuid eelnõus ja seletuskirjas on kajastamata riigivastutusega seonduv. Palume analüüsida ja seletuskirjas selgitada, millal ja millises ulatuses võib abipolitseiniku tegevusest tulenevalt kohalduda riigivastutuse seadus, ning asjakohasel juhul täiendada eelnõu vajalike erisustega.	Arvestatud. Oleme lisanud seletuskirja 7. peatüki sissejuhatavas osasse riigivastutuse seaduse kohaldumise abipolitseiniku tegevusele.
37.	26. Eelnõu § 46 sätestab abipolitseiniku distsiplinaarvastutuse. Lõike 2 kohaselt kohaldatakse ApolSs ettenähtud distsiplinaarmenetlusele avaliku teenistuse seaduse (ATS) sätteid, arvestades ApolS erisusi. Seletuskirja kohaselt tagatakse sättega, et distsiplinaarmenetluse läbiviimisel järgitakse ATS-i menetlusgarantiisid (eesmärk, algatamine, selgitusõigus, tõendite kogumine, tähtajad, proportsionaalsus, pädevus), kohandades neid APolS-i erisustega. Palume seletuskirjas pikemalt selgitada, millised on need erisused, mida tuleb ATS regulatsiooni rakendamisel kohaldada. Kas neiks on üksnes eelnõu § 46 lg 3 sätestatud distsiplinaarkaristuste liigid? Kas kohaldamisele kuulub muude paragrahvide kõrval ka ATS § 79 ehk kas abipolitseiniku distsiplinaarkaristus kantakse riigi personali- ja	Võetud teadmiseks. Oleme põhjalikult seletuskirjas täiendanud ja selgitanud millised on need erisused, mida tuleb ATS regulatsiooni rakendamisel kohaldada. Abipolitseiniku puhul ei kohaldu ATS-i sätteid, mis eeldavad teenistussuhet või teenistuse eest makstavat tasu. Lisaks selgitati seletuskirjas distsiplinaarkaristuste arvestuse ja andmete töötlemise korraldust. Abipolitseiniku distsiplinaarkaristused kantakse riigi personali- ja palgaarvestuse andmekogusse, kuna abipolitseinik täidab seadusest tulenevalt PPA ülesandeid asutuse juhtimisel ja vastutusel. Seletuskirjas selgitati, et abipolitseiniku staatusest vabastamine ei ole võrdsustatav ametniku avalikust teenistusest vabastamisega. Sellisel vabastamisel ei ole automaatseid õiguslikke tagajärgi teiste avaliku võimu ametikohtadele asumisel.

² Eriteenistuse ühtlustamise eelnõu seletuskiri LK 93 - <https://www.riigikogu.ee/download/34ce9a9b-b2d9-454b-95f1-df8cb830d900>

	<p>palgaarvestuse andmekogusse? Kui ei kanta, siis palume selgitada, kas ja kus abipolitseiniku distsiplinaarkaristused registreeritakse, kuidas toimub nende andmete kustutamine jne. Palume seda täiendavalt selgitada ning asjakohasel juhul eelnõu täiendada. Palume seletuskirjas selgitada ka seda, kas distsiplinaarkaristusena abipolitseinikule kohaldatud abipolitseiniku staatusest vabastamine on võrdsustatav ametnikule kohaldatava distsiplinaarkaristusega, milleks on avalikust teenistusest vabastamine. Seda on oluline teada, sest distsiplinaarkaristusena teenistusest vabastamine on üheks välistavaks tingimuseks, et isikut ei saa nimetada prokuröriks ega kohtunikuks ning teda ei võeta politseiteenistusse.</p>	
38.	<p>27. Eelnõu § 50 lg 3 p 4-6 järgi ei pea isik abipolitseiniku staatuse peatumise ajal täitma abipolitseinikule kehtivaid nõudeid, sh nõuded õppele, tervisekontrollile, kehalisele ettevalmistusele. Palume selgitada, kuidas lõppeb abipolitseiniku staatuse peamine. Abipolitseiniku staatus võib olla peatatud päris pikaks ajaks, näiteks kohtumenetlus võib kesta aastaid. Kas staatus peatatatakse tähtajaliselt (tingimuslikult) ja taastub tähtaja lõppedes automaatselt? Või tuleb see eraldi haldusaktiga taastada? Kes kontrollib, kas alus on ära langenud, ning teavitab isikut, kas isik peab tegema eraldi tahteavalduse? Eelnõust ega rakendusaktide kavandist ei selgu, kas ja mis juhtudel peab isik läbima enne staatuse taastumist uue nõuetele vastavuse kontrolli, taustakontrolli (sh tema lähedaste kontroll), tervisekontrollid, kehalised ettevalmistuse nõuded, arvestused, õpped jne. Palume eelnõu ja seletuskirja vastavalt täiendada.</p>	<p>Arvestatud. Eelnõud ja seletuskirja täiendati, et tagada selge ja üheselt mõistetav regulatsioon abipolitseiniku staatuse peatumise lõppemise kohta. Täpsustati, et abipolitseiniku staatus ei taastu peatamise tähtaja möödumisel ega peatamise aluse äralangemisel automaatselt, vaid edasine otsus tehakse alati haldusaktiga. Eelnõusse lisati säte, § 51 lg 5, mille kohaselt otsustab PPA peadirektor või tema volitatud ametnik peatamise tähtaja saabumisel, kas abipolitseiniku staatus taastatakse, peatamist pikendatakse, astet alandatakse või isik vabastatakse abipolitseiniku staatusest.</p>
39.	<p>28. Eelnõu §-ga 70 muudetakse vangistusseaduse (VangS) § 156 lg 4 selliselt, et eelnõu jõustumisel laienevad abipolitseinikule arestimajas kinnipidamise tagamisel kõik VangS 1.–5. peatükis sätestatud vastavad vangla</p>	<p>Arvestatud. Vangistusseaduse muudatused on läbi arutatud Justiits- ja Digiministeeriumi vanglate osakonna õigustalitusega. Muudatustega sätestatakse, et abipolitseinikul on arestimajas kinnipidamise tagamisel abistav roll ning sisuliste otsuste tegemise pädevus jääb jätkuvalt Politsei-</p>

	<p>direktori ning vanglaametniku õigused ja kohustused. Palume täiendavalt hinnata, kas on õigustatud vangla direktori ning vanglaametnike kõigi õiguste ja kohustuste laiendamine abipolitseinikele, ning eelnõu sätet vastavalt kitsendada. Näiteks VangS 103 kohaselt võib vanglateenistuse ametnik julgeoleku tagamiseks eelvangistuse täideviimisel kohaldada vahistatu suhtes VangS §-des 66 ja 67¹–72 sätestatud julgeolekuabinõusid. Kahtleme, kas need õigused on abipolitseinikule vajalikud. Lisaks palume hinnata, kas muudatuse tulemusel tekib abipolitseinikel vajadus juurdepääsuks vangiregistrile.</p>	<p>ja Piirivalveameti ametnikele. Lisaks sätestatakse, et abipolitseinikul on õigus rakendada vahetut sundi, sealhulgas kasutada abipolitseiniku seaduse alusel väljastatud erivahendeid ja relvi.</p>
40.	<p>29. Eelnõu seletuskirjas ei ole käsitletud muudatustega kaasnevat võimalikku halduskoormuse muutumist sihtrühmadele. Juhime tähelepanu, et hea õigusloome ja normitehnika eeskirja 2025. a jõustunud muudatuste tõttu tuleb seletuskirja sisukokkuvõttes märkida, kas eelnõuga kavandatavad muudatused toovad kaasa ettevõtjate, inimeste või vabaühenduste halduskoormuse kasvu. Sel juhul tuleb halduskoormuse tasakaalustamise reeglist lähtuvalt näha ette ka muudatused halduskoormuse samaaegseks vähendamiseks (HÕNTE § 1 lg 4 1, § 41 lg 2 p 3). Põhjalikumalt tuleb halduskoormuse lisandumist ja vähendamist asjakohasel juhul kirjeldada eelnõu seletuskirja 6. osas „Seaduse mõju“ (täpsemalt vt juhisest2). Kavandatavad muudatused ettevõtjate ja vabaühenduste halduskoormust mõjutada ei pruugi, kuid viiteid võimalikule mõjule praeguste abipolitseinike halduskoormusele siiski leidub. Pädevuse laiendamisega tekib abipolitseinikele nt kohustus läbida täiendavaid koolitusi ning tõhusama järelevalve ja suureneva vastutuse tõttu kasvada ka nende suhtes alगतatavate distsiplinaarmenetluste arv, millega kaasneks omakorda neile täiendav ajakulu. Sel juhul tuleb leida halduskoormust vähendavaid meetmeid. Nt võiks suurenev paindlikkus</p>	<p>Arvestatud. Eelnõu seletuskirja on täiendatud ning selles on nüüd esitatud kokkuvõttev hinnang halduskoormuse mõjule abipolitseinikele kui elanikest koosnevale sihtrühmale. Seletuskirjas on eristatud kehtivaid abipolitseinikke ja tulevase abipolitseinikke ning kirjeldatud nii halduskoormust suurendavaid kui ka vähendavaid mõjusid. Halduskoormuse suurenemine on seotud eeskätt II astme abipolitseinike väljaõppe mahu kasvuga, mis rakendub üksnes vabatahtlikult laiemate pädevuste omandajatele ning on ajaliselt piiratud. Samal ajal vähendab eelnõu halduskoormust abipolitseinikuks saamise etapis, lihtsustades sisenemisnõudeid (sh tervisetõendi ja mahuka algõppe nõude kaotamine). Seletuskirjas on järelstatud, et halduskoormuse suurenemine ja vähenemine on eelnõus omavahel tasakaalus, kooskõlas HÕNTE nõuetega.</p>

	abipolitseiniku staatusest vabastamisel või selle peatamisel omakorda vabatahtlike koormust vähendada. Palume lisada kokkuvõttev hinnang halduskoormuslikule mõjule.	
41.	<p>30. Palume eelnõu seletuskirja koostajail hinnata muudatuste mõju avaldumist neile ettevõtjatele, kelle juures abipolitseinikuna panustada soovivad isikud töötavad ning kes peavad töötajale võimaldama palgata puhkust vabatahtlikuks tööks, märkides võimalusel ka selliste ettevõtjate ligikaudse arvu. Hinnata tuleks nende ettevõtjate kohanemisvajadust, mis kaasneks abipolitseinikuna panustada soovivatele isikutele suunatud koolituste mahu kasvuga. Lisada ka andmeid, kui selle kohta on varasemalt ettevõtjail tagasisidet küsitud. Palume vastavalt täiendada seletuskirja mõjuanalüüsi.</p>	<p>Võetud teadmiseks. Kriisirolliga abipolitseiniku regulatsioon jõustus 01.07.2022.a, muudatused tehti Politsei ja piirivalve seaduse ning teiste seaduste muutmise seadus (eriteenistuste ühtlustamine) eelnõuga³. Kuna selles osas eelnõuga sisulisi muudatusi ei tehta, siis ei pea me vajalikuks hakata käeolevas eelnõus täiendavalt seletuskirjas muudatuste mõjusid hindama.</p> <p>Eriteenistuse ühtlustamise eelnõu seletuskirjas on mõjude osas, selle kohta järgmiselt toodud: Kui kriisirolliga abipolitseinik viibib väljaõppel või osaleb kriisi lahendamises, ei saa ta sel ajal teha oma igapäevatööd või ei saa seda teha samas mahu. Mõju ulatus on väike, kuivõrd muudatus puudutab vaid neid tööandjaid, kelle töötaja, kes on ühtlasi abipolitseinik, on andnud nõusoleku kriisirolli määramiseks ning kes kaasatakse väljaõppesse ja kriisi ajal selle lahendamisse. Tehtud muudatusega ei suurene ettevõtete kulud, ent on vaja senisest enam arvestada töötajate lisapuhkustega, kui need on seotud siseturvalisuse tagamisega. Tööandjad peavad lubama isikutele tasustamata lisapuhkust väljaõppe ajaks kuni 15 päeva aastas. Arvestades, et Eesti kogu tööhõive on u 600 000 inimest ja et kriisirolliga abipolitseinike inimeste koguhulk on mitmest tegurist, võib väljaõppe (arvestades ka täiendõpet) iga-aastane maht lähemal kolmel aastal puudutada kuni 500 inimest aastas. Samuti on mõju majandusele, sh tööhõivele väheoluline. Mõju avaldumise sagedus on väike, kuivõrd selliseid hädaolukordi ehk kriise, kuhu on vaja kaasata kriisirolliga abipolitseinikke, ei juhtu praktikas tihti. Viimati oli selline kriis näiteks 2007. aasta aprillis, mil pronksõduri teisaldamine tekitas rahutusi. Ebasoovitava mõju risk on kokkuvõttes väike. Tööandja majandustulemused võivad halveneda juhul, kui PPA ülesannetesse kaasatud isik on ettevõttes ametikohal, mis olulisel määral mõjutab kasumi teenimist.⁴</p>

³ <https://www.riigikogu.ee/tegevus/eelnoud/eelnou/f0f08584-7cb6-4bba-b015-95a394631bbb/>

⁴ LK 178 eriteenistuse ühtlustamise eelnõu seletuskiri <https://www.riigikogu.ee/download/34ce9a9b-b2d9-454b-95f1-df8cb830d900>

42.	<p>31. Eelnõu mõjuanalüüs toob mitmel puhul välja selle, et kavandatud muudatustega kaasnevad mitmesugused ebasoovitavad riskid, mis toovad eelkõige kaasa suureneva töökoormuse PPA-le ja Sisekaitseakadeemiale, kuid samamoodi kasvavad abipolitseinikuks soovijate koormust ning vastutust, mis paraku võib vähendada vabatahtlike motivatsiooni.</p> <p>Seletuskirja mõjuanalüüsis ei ole hinnatud riskide esinemise tegelikku tõenäosust, mistõttu ei ole võimalik järeldada, millised neist riskidest võiksid suurema tõenäosusega realiseeruda ehk milliste võimalike negatiivsete tagajärgede leevendamisse tuleks riigil ennekõike panustada. Kirja on saanud küll mitmeid tegevusi (nt uued õppeprogrammid, tõhusam järelevalve, juhendajate ja rühmajuhitide koolitamine, uute juhiste koostamine, tõhusa distsiplinaarmenetluse süsteemi sisseseadmine jne), mis võiksid neid riske leevendada, kuid toodud ei ole teavet selle kohta, kas ja millal neid tegevusi ellu viidaks või kas selleks leidub ka rahalisi vahendeid. Selles osas ei toonud selgust ka eelnõu seletuskirja 7. osas muidu täpse kalkulatsiooniga toodud arvutused teatud kululiikide kohta. Kuna eelduslikult realiseeruvad suuremad riskid pigem muudatuste sisseviimise perioodil, mil koormus osalistele kasvab kõige enam, on rahalise katte leidmine just rakendamise algfaasis ülioluline. Üleminekuperioodi keerukusele ja võimalikele segadustele viitab ka seletuskiri (p 6.3.1.). Palume seletuskirja mõjuanalüüsis toodud erinevate riskide realiseerumise tõenäosusi kui ka nende leevendamiseks mõeldud tegevustele kuluvate rahaliste vahendite saadavust ja nende allikaid täpsustada, andes mh hinnangu ka eelnõuga kaasnevale kogukulule.</p>	<p>Arvestatud. Seletuskirja on täiendatud ning lisatud juurde riskide esinemise tegelik tõenäosus. Seletuskirja 7. osa on täiendatud selliselt, et kulud on eristatud ühekordseteks arenduskuludeks, olemasolevate kulude mahu suurenemiseks ning võimalikeks täiendavateks püsikuludeks.</p>
43.	<p>32. Kuna eelnõu koostajad on eelnõuga kavandanud ka mõju järeelhindamise läbiviimist, siis soovitame eesmärkide saavutamise paremaks hindamiseks seada ka kvantitatiivseid eesmärke. Nt</p>	<p>Võetud teadmiseks. Täname heade ja asjakohaste ettepanekute eest. Peame neid igati põhjendatuks ning kasulikuks. Eelnõu koostajad on kavandanud mõju järeelhindamise läbiviimise ning kui asume järeelhindamist sisuliselt ette</p>

	<p>võiks kaaluda näitajaid nagu minimaalne/maksimaalne abipolitseinike osakaal PPA ülesannete täitmisel, abipolitseinikuks soovijate esitatud avalduste keskmine arv aastas, politseinikuks ümber õppida soovivate abipolitseinike arv aastas või abipolitseinikuks õppijate või õppinute rahuloluküsitluse tulemused vms. Lisame infoks, et Justiitsministeeriumi veebilehel on avaldatud ka järeelhindamiste tabel3 , kust juba leiab mõningaid näiteid läbi viidud mõju järeelhindamistest.</p>	<p>valmistama, on võimalik ja asjakohane võtta arvesse ka Teie poolt välja pakutud lähenemisi. Võtame teadmiseks ka viite Justiitsministeeriumi veebilehel avaldatud järeelhindamiste tabelile ning saame seda kasutada abimaterjalina järeelhindamise ettevalmistamisel ja meetodika kujundamisel.</p>
<p>Kaitseministeerium: <i>Gert Kaju (e-post: gert.kaju@kaitseministeerium.ee)</i></p>		
<p>Kaitseministeerium kooskõlastab Siseministeeriumi esitatud abipolitseiniku seaduse eelnõu järgmiste märkustega arvestamisel:</p>		
44.	<p>1. Kaitseministeerium palub eelnõu paragrahvi 10 punkti 17 eelnõust välja jätta või seda muuta esitades selles konkreetsed kaitseväeteenistuse andmestiku andmed, mida on taustakontrolli läbiviimiseks vaja töödelda ja põhjendada vajadust eelnõu seletuskirjas. Eelnõu paragrahv 10 sätestab Politsei- ja Piirivalveameti õiguse töödelda taustakontrolli raames abipolitseinikuks kandideerija erinevaid andmeid. Muu hulgas nähakse ette kaitseväeteenistusega seotud andmete kontrollimist (eelnõu § 10 p 17). Eelnõust ega seletuskirjast ei selgu, milliseid kaitseväeteenistuse andmeid silmas peetakse ning mis on nende andmete taustakontrolli käigus töötlemise täpne eesmärk. Samuti puudub andmete saamise ja kontrollimise protsessi regulatsioon. Selgitame, et kaitseväeteenistuse andmeid töödeldakse kaitseväekohustuslaste registris. Andmesubjekti kaitseväeteenistuse kohta kantakse registrisse teave kaitseväelase töötuse andmise, ajateenistusse asumise ja ajateenistuse lõpetamise, tegevteenistusse asumise ja tegevteenistuse lõpetamise, õppekogunemise ja lisaõppekogunemise, reservis olemise, sõjaväelise auastmega ametikohale nimetamise, sõjaväelise väljaõppe ja väljaõppe astme, mobilisatsioonikäsu ja</p>	<p>Arvestatud. Oleme nõus, et eelnõus kasutatud viide „kaitseväeteenistuse andmetele“ oli liiga lai ja võis jätta mulje PPA piiramatust juurdepääsuõigusest kaitseväekohustuslaste registrile. Oleme lisanud eelnõu § 9 lg 5 punkti 14, mille kohaselt võib taustakontrolli läbiviimisel PPA töödelda abipolitseiniku välisriigis Kaitseväeteenistuse või sõjaväelise väljaõppe andmeid. Seega muudatuse tulemusel ei näe eelnõu enam ette ulatuslikku kaitseväeteenistuse andmete töötlemist taustakontrolli raames. Selle asemel oleme täpsustanud, et abipolitseinikuks kandideerija esitab ise teabe oma välisriigis läbitud kaitseväeteenistuse või sõjaliseväljaõppe kohta ning PPA töötleb vaid neid andmeid, mille kandideerija vabatahtlikult esitab. PPA ei päri ega töötle kaitseväekohustuslaste registri andmeid taustakontrolli raames.</p>

	<p>naissoost isiku ajateenistusest loobumise kohta. Andmesubjekti kaitseväeteenistuse käigu kohta kantakse registrisse teave viimasele rahuaja ametikohale nimetamise, viimasele sõjaaja ametikohale nimetamise, sõjaväelise auastme andmise, sõjaväelise väljaõppe ja väljaõppe astme kohta ning kaitseväekohustuslase sõjaväearvestuse eriala kood. Kaitseväeteenistuse andmestik, mis registrisse kantakse, on seega mahukas ja spetsiifiline. Kaitseministeeriumi hinnangul oleks isiku kaitseväeteenistuse andmete piiramatul juurdepääsuõiguse andmine Politsei- ja Piirivalveametile ebaproportsionaalne, pidades silmas abipolitseinikuks kandideerija taustakontrolli eesmärgi. Politsei- ja Piirivalveametil on põhjendatud teadmiskavajadus kaitseväeteenistusega seotud andmete abipolitseinikule kriisirolli määramisel, selle peatamiseks ja jätkamiseks. Millisel eesmärgil ja ulatuses on vaja abipolitseinikuks kandideerija taustakontrolliks kogu kaitseväeteenistuse andmestikku töödelda, eelnõu ega seletuskiri ei selgita.</p>	
45.	<p>2. Kaitseministeerium palub täiendada eelnõu 7. peatükki abipolitseiniku vastutust täpsustavate sätetega. Eelnõu § 3 lõike 2 kohaselt tähendab koos tegutsemine II või III astme abipolitseiniku ning Politsei- ja Piirivalveameti ametniku ühiselt ülesande lahendamist ning lõike 3 selgitab, et abipolitseinik on riigivõimu esindaja, kes tegutseb Politsei- ja Piirivalveameti nimel. Samas vastavad eelnõu koostajad väljatöötamiskavatsuse tagasisides Justiits- ja Digiministeeriumi märkusele riigivõimu delegerimise piirangu kohta, et kavandatud abipolitseiniku volitused ei tähenda iseseisvat ja piiramatut riigivõimu teostamist, vaid toimuvad seaduses sätestatud raamides ning politseiametniku kontrolli all. Eelnõust ei selgu üheselt, kas ja millises ulatuses vastutavad</p>	<p>Võetud teadmiseks. Oleme lisanud eelnõu seletuskirja 7. peatüki sissejuhatavas osasse riigivastutuse seaduse kohaldumise abipolitseiniku tegevusele.</p>

	<p>abipolitseinikud lisaks distsiplinaarvastutusele politseiametniku korraldusi täites kolmandatele isikutele tekitatud varalise kahju eest (sätestatud on vastutus Politsei- ja Piirivalveametile tekitatud kahju tekitamisel) ja kriminaalkorras. Samas sätestavad korrakaitseaduse § 16² lõige 2 ja Kaitseliidu seaduse § 38 ja § 39 koosmõjus Politsei- ja Piirivalveameti tegevusse kaasatud Kaitseliidu liikme vastutuse. Leiame, et sarnaste ülesannetega vabatahtlike osalemine politsei ülesannete täitmisel peab olema reguleeritud võimalikult ühetaoliselt, arvestades muuhulgas isikute võimalikku samaaegset kaasamist.</p>	
46.	<p>3. Kaitseministeerium teeb ettepaneku muuta eelnõu paragrahvi 37 lõiget 2 ja sõnastada see järgnevalt: „Politsei- ja Piirivalveamet peatab abipolitseiniku kriisirolli, kui isik nimetatakse sõjaaja ametikohale või riigikaitsealase töökohustusega ameti- või töökohale või tema ameti- või töökohale määratakse riigikaitsealine töökohustus abipolitseiniku avalduse, kaitseväekohustuslaste registrist või töötamise registrist saadud andmete alusel. Peatatud kriisirolliga abipolitseinik võib jätkata talle käesoleva seaduse paragrahvi 4 lõigetes 1-3 määratud ülesannete täitmist.“. Palun täpsustada ka seletuskirja. Kaitseministeeriumi hinnangul on asjakohane selgemalt sätestada Politsei- ja Piirivalveameti pädevus peatada kriisirolli abipolitseiniku avaldusest sõltumata ja vähendada selliselt sõjaaja ametikohal või riigikaitsealasel ameti- või töökohal oleva isiku paralleelsete kohustuste tekkimise võimalust. Täpsustada tuleks ka rakendusakti eelnõu.</p>	<p>Võetud teadmiseks. Oleme eelnõus eemaldanud aluse kriisirolli peatamiseks ning toonud selgelt välja millal abipolitseinik vabastatakse kriisirollist. Abipolitseiniku kriisirolli peatamise regulatsiooni asendamine kriisirollist vabastamisega on põhjendatud eelkõige praktilistel ja halduslikel kaalutlustel. Kui isik asub sõjaaja ametikohale, riigikaitsealase töökohustusega ametikohale või tema suhtes rakendatakse riigikaitsealine töökohustus, puudub tal üldjuhul reaalne võimalus kriisirollist tulenevaid ülesandeid täita. Samas saab ta jätkata abipolitseinikuna väljaspool kriisirolli (I, II või III aste). Sellistes olukordades ei ole otstarbekas hoida isikut kriisirolliga abipolitseinike nimekirjas „peatunud“ staatuses, kuna need seosed on tavapäraselt pikaajalised ega eelda ajutist lahendust. Kriisirolli peatumine ei anna isikule sisulist lisaväärtust võrreldes rollist vabastamisega, küll aga tekitab see tarbetut halduskoormust nii PPA-le kui ka isikule (avaldused, staatuse jälgimine, registrite haldamine). Kriisirollist vabastamine on selgem ja tõhusam lahendus, mis tagab, et kriisirolliga abipolitseinike nimekirjas on üksnes isikud, kellel on tegelik valmisolek ja võimalus kriisirolli täita.</p>
47.	<p>4. Eelnevast tulenevalt palun täiendada eelnõu paragrahvi 36 lõiget 4 abipolitseiniku kriisirolli peatamise alusega ja sõnastada see: “(4) Politsei- ja Piirivalveametil on enne abipolitseinikule kriisirolli määramist, selle peatamiseks ning enne kriisirolli</p>	<p>Võetud teadmiseks. Oleme eelnõus kriisirolli peatamise osa välja jätnud, vt eelmise kommentaari selgitusi.</p>

	jatkumist käesoleva seaduse § 37 lõike 3 alusel õigus saada töötamise registrist teavet isiku töötamise kohta riigikaitsealise töökohustusega ameti- või töökohal ning kaitseväekohustuslaste registrist teavet isiku nimetamise kohta sõjaaja ametikohale.“	
48.	<p>5. Kaitseministeerium palub muuta eelnõu seletuskirjas paragrahvi 40 lõike 1 kohta antud ebaõiget selgitust ja viia see vastavusse eelnõu paragrahviga 36 ja paragrahvi 37 lõikega 1 ja 2 ning nende selgitustega.</p> <p>Eelnõu ei muuda kehtivat regulatsiooni kriisirolliga abipolitseinikule sõjaaja ametikoha määramisel, samas ei vasta seletuskirjas paragrahvi 40 lõiget 1 puudutav lõik sellele regulatsioonile. Erinevalt seletuskirjas väidetust ei saa sõjaaja ametikohale määratud isikut määrata kriisirolliga abipolitseinikuks (vastav piirang on sätestatud eelnõu § 36 lõikes 3). Väär on seega paragrahvi 40 kohta antud selgitus, et Politsei- ja Piirivalveameti taotlusel vabastab Kaitseressursside Amet kriisirolli sooviva reservväelasest abipolitseiniku Kaitseväge sõjaaja ametikohalt. Korrektseks on seletuskirjas paragrahvi 36 ja 37 kohta antud selgitused. Lisaks juhime tähelepanu sellele, et sõjaaja ametikohalt saab isiku vabastada Kaitsevägi, mitte Kaitseressursside Amet, kellel on kaitseväekohustuslaste registri vastutava töötajana teabe vahendaja roll.</p>	<p>Arvestatud. Oleme seletuskirjas ebaõiged selgitused parandanud ja seletuskirja viinud vastavusse eelnõuga.</p>
49.	<p>6. Kaitseministeerium juhib tähelepanu eelnõus kasutatud kriisiolukorra mõistele, mis käesoleval hetkel on õiguslikult sisustamata, ja palub see eelnõus avada või kasutada kehtivaid õiguslikke määratlusi. Kriisiolukorra õigusmõiste esitab tsiviilkriisi ja riigikaitse seaduse eelnõu.</p>	<p>Võetud teadmiseks. Nõustume, et „kriisiolukorra“ mõiste täpne õiguslik sisustamine on vajalik, et tagada normi õigusselgus ja üheselt mõistetav rakendamine. Oleme eelnõu koostamisel lähtunud arusaamast, et mõiste seostatakse tsiviilkriisi ja riigikaitse seaduse eelnõus kavandatud määratlusega, mis loob sisulise ja süsteemse aluse kriisiolukorra mõiste kasutamiseks erinevates sektorites. Kuna tsiviilkriisi ja riigikaitse seadus ei ole veel vastu võetud, ei ole võimalik sellele praeguses etapis formaalselt viidata. Seetõttu hindame eelnõu järgmistes menetlusastmetes uuesti, millal ja millises mahus saab kehtestatud mõistele viidata, tagamaks, et kasutatav terminoloogia oleks</p>

		kooskõlas üldise kriisireguleerimise raamistikuga ning õigussüsteemi terviklikkusega.
Regionaal- ja Põllumajandusministeerium: Margit Mitt (tel: 588 51425; e-post: margit.mitt@agri.ee); Christel Ilves (tel: 625 6261; e-post: christel.ilves@agri.ee)		
Regionaal- ja Põllumajandusministeerium kooskõlastab abipolitseiniku seaduse eelnõu järgmise märkusega.		
50.	1. Eelnõu § 42 lõike 3 kohaselt võib kokkuleppel Politsei- ja Piirivalveametiga abipolitseinikule vajalikud kulud hüvitada kohalik omavalitsus. Sama võimalus on kehtivas seaduses, kuid eelnõu seletuskirja võiks täiendada analüüsiga, kas kehtiva seaduse alusel on mõni kohalik omavalitsus abipolitseiniku kulusid hüvitanud ning kui suured on kohaliku omavalitsuse eeldatavad kulud	Võetud teadmiseks. Oleme teemat käsitlenud koos PPA-ga ning palunud ülevaadet kehtiva seaduse alusel kujunenud praktikast ning kululiikidest, mida kohalik omavalitsus saaks soovi korral hüvitada. PPA andmetel ei ole viimaste aastate jooksul teada juhtumeid, kus kohalik omavalitsus oleks kehtiva seaduse alusel otseselt abipolitseiniku kulusid hüvitanud (nt sõidukulud, toitlustus, majutus). Samas rõhutati, et sellise võimaluse järele võib olla tulevikus siiski praktiline vajadus, mistõttu nähakse hüvitamise võimaluse säilitamises väärtust. PPA tõi välja ka potentsiaalsed kululiigid, mida KOV-d võiksid hüvitada, näiteks sõidukulud ülesannete täitmisel, toitlustus. Säte ei kohusta kohalikke omavalitsusi kulusid hüvitama, kuid annab neile võimaluse seda teha juhul, kui soov või vajadus tulevikus tekib. See tagab paindlikkuse ja võimaldab KOV-del panustada abipolitseinike tegevuse toetamisele vastavalt kohalikele oludele. Seletuskirja oleme täiendanud PPA poolt selgitustega.

ARVAMUSE ANDMISEKS

Eesti Abipolitseinike Kogu: Illimar Reinbusch, juhatuse esimees (illimar@abipolitseikogu.ee)		
Eesti Abipolitseinike Kogu (EAPK) tänab võimaluse eest anda oma sisend abipolitseiniku seaduse eelnõule. Arvamuse koondamiseks kohtusime kõikide prefektuuride abipolitseinikega, kokku osales kolmes töörühmas üle 100 abipolitseiniku. Töögruppide arutelu ja selle analüüsi tulemusena esitame järgmised tähelepanekud ja ettepanekud.		
51.	1. Üleminekusätteid: Abipolitseinike varasemaid kogemusi ja õpinguid tuleb individuaalselt arvesse võtta, et üleminek uuele koolitussüsteemile toimuks õiglaselt ning läbipaistvalt. Üleminekusätted peavad olema üheselt ja selgelt mõistetavad kõigile abipolitseinikele, võimaldades üleminekuks vajalike koolitusmahtude adekvaatset arvestamist nii Politsei- ja Piirivalveametis kui ka abipolitseinikel endil.	Nõustume, et uuele koolitussüsteemile üleminek peab olema abipolitseinikele õiglane, läbipaistev ja üheselt mõistetav. Eriti oluline on, et varasemad koolitused, teenistuskogemus ja väljaõpe oleksid arvesse võetud viisil, mis väldib topeltkohustusi ning annab kõigile abipolitseinikele selge ülevaate, milliseid nõudeid neil edaspidi tuleb täita. Selleks oleme kogu üleminekusätted tervikuna üle vaadanud.

52.	<p>2. Koolituste sisu ja korraldus: Koolituste maht ja õpiväljundid peaksid olema juba kooskõlastuse ajal välja toodud, sest ilma nendeta on raske hinnata seaduses väljatoodud koolitusmahtude sobivust. Teeme ettepaneku mitte sätestada täpset koolituste tundide arvu seaduses ning sätestada need rakendusaktides. Abipolitseinikud rõhutasid kohtumistel korduvalt vajadust tulevikus koolitusi planeerida tänasest paindlikumalt, et arvestataks vabatahtlike ajalisi võimalusi.</p>	<p>Eelnõu koostamisel on lähtutud vajadusest tagada abipolitseinike väljaõppe ühtlane miinimumtase ning õigusselgus koolitusnõuete osas. Seetõttu on peame vajalikuks sätestada seaduses koolituste maht miinimumnõudena, mis loob selge ja kõigile arusaadava raamistiku. Väljaõppe õpiväljundid on täpsustatud rakendusaktis. Selline jaotus seaduse ja määruse vahel tagab tasakaalu ühelt poolt õigusselguse ja miinimumnõuete kehtestamise ning teiselt poolt vajaliku paindlikkuse koolituste praktilisel läbiviimisel.</p>
53.	<p>3. Vastutuse ja distsiplinaarvastutuse põhimõtted: Eelnõu § 47 lg 3 – palume arvestada, et abipolitseinik ei saa tasu politsei tegevuses osalemise eest ning ebaproportsionaalne oleks nõuda tahtmatult tekkinud kahju hüvitamist samas ulatuses kutseliste politseiametnikega. Distsiplinaarvastutus ja varalise kahju hüvitamine peavad olema proportsionaalsed vabatahtlike tasuta töötamise rolliga.</p>	<p>Eelnõu koostamisel on arvestatud abipolitseiniku rolli eripära vabatahtliku ja tasu mittesaava isikuna ning vajadust tagada vastutuse ja distsiplinaarvastutuse proportsionaalsus. Abipolitseiniku varalise vastutuse aluspõhimõtted on kooskõlas avaliku teenistuse seaduses sätestatuga, kuid vastutuse ulatus on selgelt piiritletud ja diferentseeritud süü vormi alusel. Tahtliku rikkumise korral on ette nähtud täisvastutus, kuid tahtluseta – hooletuse või raske hooletuse – korral on vastutus piiratud ning sõltub konkreetsete asjaolude kaalumisele. Lisaks on vastutuse ülempiir kehtestatud viisil, mis välistab ebaproportsionaalse koormuse vabatahtlikule. Eelnõus on üle võetud Kaitseliidu seaduses kasutatav lahendus, mille kohaselt ei tohi tahtluseta tekitatud kahju korral nõutav hüvitis ületada kuuekordset kahju tekitamise kuule eelnenud Statistikaameti avaldatud viimast kuukeskmist brutopalka (Kaitseliidu seadus § 53 lg 10). See tagab ühtse lähenemise vabatahtlike kaasamisel avalike ülesannete täitmisel ning tasakaalu avaliku vara kaitse ja abipolitseiniku kui vabatahtliku majandusliku toimetuleku vahel.</p> <p>Seega on eelnõus distsiplinaarvastutuse ja varalise vastutuse regulatsioon kujundatud proportsionaalselt, arvestades abipolitseiniku tasuta panust avaliku julgeoleku tagamisse ning vältides põhjendamatult ranget vastutust tahtmatult tekkinud kahju korral.</p>
54.	<p>4. Kulude hüvitamine: Seaduses tuleb selgemalt reguleerida, milliseid kulusid ja mis mahus vabatahtlikele hüvitatakse (nt</p>	<p>Eelnõus on kulude hüvitamise küsimus selgemalt reguleeritud, lähtudes põhimõttest, et abipolitseinikud kui vabatahtlikud ei pea kandma</p>

	tervisetõendid), et vabatahtlikud ei peaks kandma põhjendamatuid kulusid.	põhjendamatuid kulusid, mis tekivad seadusest tulenevate nõuete täitmisel.
55.	5. Terminoloogia: mõnes kohas kasutatakse väljendit "abipolitseinikuks nimetamine", teistes aga kirjeldatakse isikule "abipolitseinikule staatuse" andmist. Abipolitseiniku tegevuse eeskirja § 7 lg 2 punktides 1 ja 2 kasutatakse sõna abipolitseiametnik, kuid korrektne oleks abipolitseinik.	Oleme terminoloogia kasutuse üle vaadanud ja vajalikes kohtades teinud muudatused.
56.	6. Eelnõu § 4 sätestab abipolitseinike pädevused, nende hulgas objektivalves. Teeme ettepaneku lisaks objektivalvele lisada abipolitseinikele pädevus abistada politseid ka isikukaitses, sest isikukaitse ei ole ainult ihukaitse, vaid näiteks ka mobiilkaitse (eskordid) ja komplekskaitse (Isikute kaitse ja objektide valve korraldamise alused, teostamise viisid ning koostöö kord).	Oleme võtnud ettepaneku arvesse ja täiendanud eelnõud § 4 lg 2 punkti 5, lisades, et abipolitseinik võib koos politseiametnikuga tegutsedes osaleda ka isikukaitse tegevustes, v.a lähikaitse tegevustes.
57.	7. Eelnõu § 4 lg 2 punkt 6 - "merereostuse avastamisel ning piiriveekogu reostuse avastamisel ja likvideerimisel". Kuna piiriveekogu reostuse likvideerimisel on abipolitseinike kaasamine sätestatud, palume täpsustada abipolitseinike kaasamise merereostuse likvideerimisel?	Selgitame, et eelnõu § 4 lõike 2 punkt 4 kohaselt on abipolitseiniku pädevuses merereostuse avastamine ning piiriveekogu reostuse avastamine ja likvideerimine . Merereostuse puhul piirdub abipolitseiniku roll avastamise ja reostusega seotud vaatluste, dokumenteerimise ning info edastamisega politsei juhiste alusel, kuna merereostuse likvideerimine ei ole PPA ülesanne. Piiriveekogudel, kus reostuse avastamine ja likvideerimine on PPA pädevuses, võib abipolitseinik politseiniku juhiste alusel osaleda ka reostuse likvideerimisel, sh reostustõrjevahendite kasutamisel ja muude vajalike tehniliste tegevuste elluviimisel.
58.	8. Eelnõu § 5 sätestab abipolitseinikule esitatavad nõuded. Teeme ettepaneku, et abipolitseinikuks ei tohiks nimetada ka rahvakohtunikku, analoogselt kohtute seaduse §103 lg 2 p 5, kus see sõimalus on piiratud politseiteenistuses oleval isikul.	Oleme ettepaneku arvesse võtnud ja lisanud eelnõu § 5 lg 1 punkti 11, et lisaks kohtunikule ja prokurörile ei saa abipolitseinikuks olla isik, kes on rahvakohtunik.
59.	9. Eelnõu § 5 lg 2 punkt 2 – "on sellise kehalise ettevalmistuse ja tervises seisundiga, mis võimaldab tal osaleda politsei tegevuses". Teeme ettepaneku õigusselguse huvides ja segaduse vältimiseks viidata konkreetsele rakendusaktile.	Oleme täpsustanud eelnõu § 5 eraldi lõikega 5, mis näeb ette, et abipolitseiniku isikuomaduste ja kehalise ettevalmistuse täpsemad nõuded, ning nende kontrollimise tingimused ja korra kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega.
60.	10. Eelnõu § 7 punkt 1 sätestab, et abipolitseinikuks kandideerija esitab kirjaliku isikuankeedi. Teeme ettepaneku eemaldada "kirjaliku", sest suuliselt ei saa isikuankeeti esitada, samuti teeme ettepaneku viidata isikuankeeti sätestavale rakendusaktile.	Oleme eelnõust isikuankeedi eemaldanud ning sätestame §-is 7 kandideerimisandmete kategooriad. Sama paragrahvi lõike 3 kohaselt kehtestab abipolitseinikuks kandideerimisandmete

		täpsema loetelu valdkonna eest vastutav minister määrusega.
61.	11. Eelnõu § 8 kirjeldatakse nõuetele vastavuse kontrolli ja taustakontrolli. § 8 lg 3 ja lg 4 dubleerivad teineteist, mõlemad viitavad taustakontrolli teostamisele peale nõuete vastavuse kontrolli läbimist.	Oleme sisse viinud muudatused, et lõiked 3 ja 4 ei dubleeriks enam teineteist. Sätted on ümber sõnastatud viisil, mis eristab selgelt nõuetele vastavuse kontrolli ja sellele järgneva taustakontrolli etapid ning tagab nende loogilise ja üheselt mõistetava järjestuse.
62.	12. Palume täiendavalt hinnata, kas eelnõus sätestatud taustakontrolli maht ja ulatus on proportsionaalne vabatahtlike tasuta töötamise rolliga.	Siseministeeriumi hinnangul on eelnõus sätestatud taustakontrolli maht ja ulatus on proportsionaalne vabatahtlike tasuta töötamise rolliga. Seletuskirjas on selle kohta pikemalt selgitusi ja põhjendusi.
63.	13. Eelnõu § 13 sätestab andmete säilitamise tähtaja, kuid ei märgita, millisest hetkest arvates loetakse määratud aega.	Oleme eelnõu § 11 täpsustanud ning lisanud selgesõnalise viite sellele, millisest hetkest andmete säilitamise tähtaeg kulgema hakkab.
64.	14. Eelnõu § 14 lg 4 - "abipolitseinik vastab tervisenõuetele", kuid ei sätestata konkreetseid tervisenõudeid. Teeme ettepaneku antud sättes viidata rakendusaktidele.	Oleme eelnõu § 12 täiendanud lõikega 5 ning näinud ette valdkonna eest vastutav minister kehtestab määrusega: 1) abipolitseiniku tervisenõuded; 2) samaväärse tervisekontrolli läbimisel saadud tervisetõendite loetelu; 3) nõuded tervisetõendi sisule ja vormile; 4) tervisekontrolli korra.
65.	15. Eelnõu § 16 lg 2 – “Abipolitseinik, kes täidab ülesannet, milleks on vaja lisateadmisi ja -oskusi, läbib vastava erialaõppe.” Hetkel on säte sõnastatud selliselt, et abipolitseinik juba täidab ülesannet ja siis läbib koolituse. Teeme ettepaneku muuta sätet järgnevalt: <i>“Lisateadmisi ja -oskusi nõudvate ülesannete täitmiseks peab abipolitseinik läbima vastava erialaõppe.”</i>	Oleme nõus, et senine sõnastus võis jätta mulje, nagu läbiks abipolitseinik erialaõppe alles pärast vastava ülesande täitmise alustamist. Selguse tagamiseks muutsime sätet (§ 14 lg 2) selliselt, et see kajastab nõuet läbida erialaõppe enne lisateadmisi ja -oskusi eeldavate ülesannete täitmist.
66.	16. Eelnõu § 4 ja § 17 käsitleb abipolitseiniku kaasamist kriisiolukorras ja kriisivalmiduse väljaõpet ning § 36 reguleerib abipolitseinikule kriisirolli määramist ja nendes sätetes viidatakse kriisiolukorrale. Juhime tähelepanu, et kriisiolukord ei ole täna õiguslikult sisustatud, samuti selle pädevuse lisamine ei sätesta abipolitseiniku pädevust, sest tegemist on olukorraga, mitte konkreetse tegevusega.	Nõustume, et „kriisiolukorra“ mõiste täpne õiguslik sisustamine on vajalik, et tagada normi õigusselgus ja üheselt mõistetav rakendamine. Oleme eelnõu koostamisel lähtunud arusaamast, et mõiste seostatakse tsiviilkriisi ja riigikaitse seaduse eelnõus kavandatud määratlusega, mis loob sisulise ja süsteemse aluse kriisiolukorra mõiste kasutamiseks erinevates sektorites. Kuna tsiviilkriisi ja riigikaitse seadus ei ole veel vastu võetud, ei ole võimalik sellele praeguses etapis formaalselt viidata. Seetõttu hindame eelnõu järgmistes menetlusastmetes uuesti, millal ja millises mahus saab kehtestatud mõistele viidata, tagamaks, et kasutatav terminoloogia oleks

		kooskõlas üldise kriisireguleerimise raamistikuga ning õigussüsteemi terviklikkusega.
67.	17. Eelnõu § 22 lg 1 punkt 2 - "käituda väärikalt nii politsei tegevuses osaledes kui ka väljaspool tegevuses osalemist, sealhulgas hoiduda tegevusest, mis kahjustab tema usaldusväärstust abipolitseinikuna või kahjustab Politsei- ja Piirivalveameti mainet". Teeme ettepaneku lihtsustada antud sätet järgnevalt: „ <i>käituda väärikalt, sealhulgas hoiduda tegevusest, mis kahjustab tema usaldusväärstust abipolitseinikuna või kahjustab Politsei- ja Piirivalveameti mainet</i> “.	Peame kehtivat sõnastust vajalikuks, kuna see rõhutab abipolitseiniku kohustust käituda väärikalt nii abipolitseinikuna politsei tegevuses osalemisel kui ka väljaspool seda. Säte sellisel kujul tagab normi selguse ja aitab ühtlaselt hinnata juhtumeid, kus väärikas käitumine võib olla küsitav.
68.	18. Eelnõu § 24 sätestab abipolitseiniku õigused kohaldada erinevaid riikliku järelevalve meetmeid. Lg 2 vajab täpsustamist, sest II astme abipolitseinikud töötavad koos ametnikega ja ei vaja selle tõttu eraldi korraldust , samas kui III astme abipolitseinike puhul võib korralduse ootamine olla ajakriitiline ning vastutuse jagunemine jääb ebaselgeks. Samas eelnõu § 21 sätestab, et abipolitseinikul on õigus keelduda täitmast ebaseaduslikku korraldust, mis tekitab olukorra, kus abipolitseinik ei tohi ise otsustada meetme kohaldamist, aga peab suutma otsustada politseiametniku antud korralduse seaduslikkuse üle.	Selgitame, et § 24 lõikes 2 loetletud meetmeid tohib abipolitseinik rakendada üksnes politseiametniku korraldusel, olenemata sellest, kas abipolitseinik osaleb politsei tegevuses koos politseiametnikuga või täidab ülesandeid iseseisvalt. Seletuskirjas on nimetatud põhimõtte täpsemalt selgitatud. Lisaks märgime, et eelnõus sätestatud abipolitseiniku õigus keelduda ebaseadusliku korralduse täitmisest ei anna abipolitseinikule pädevust iseseisvalt otsustada riikliku järelevalve meetme kohaldamise üle. Tegemist on üldise õiguspõhimõttega, mille eesmärk on välistada ilmselgelt ebaseaduslike korralduste täitmine. Abipolitseinikult ei eeldata keerukat õiguslikku hinnangut, vaid keeldumise kohustus tekib üksnes juhul, kui korralduse ebaseaduslikkus on selge ja äratuntav.
69.	19. Eelnõu § 30 lg 3 sätestab püssi kasutamise III astme abipolitseinikule. Teeme ettepaneku antud säte ehk piirangud eemaldada, sest tulirelva kasutamine on igas olukorras erakorraline ja üldjuhul on tulirelva kasutamisega vajadus just tõrjuda vahetu kõrgendatud oht.	Oleme nõus, et tulirelva kasutamine on igas olukorras erandlik meede ning piirangu sidumine konkreetse astmega ei ole põhjendatud. Seetõttu oleme eelnõu § 30 lõike 3 sätte eemaldanud, et vältida eksitavaid tõlgendusi ja tagada ühtne lähenemine tulirelva kasutamise erandlikele alustele.
70.	20. Eelnõu § 31 lg 3 sätestab, et „Politsei- ja Piirivalveameti peadirektor kehtestab korra, millega määratakse kindlaks II ja III astme abipolitseinikule lubatud“ ja sellele järgnevad erinevad korrad, mitte nimekiri lubatud asjadest.	Oleme märkuse arvesse võtnud ning vaadanud sõnastuse ja sellele järgneva loetelu tervikuna üle. Kõiki relvi puudutava olulise osa oleme sõnastanud eelnõus, PPA-l jääb õigus vaid tehniliste ja korralduslike küsimuste lahendamine oma sisemisekorraga.

71.	21. Teeme ettepaneku muuta liiklusseaduse § 199 lg 1, et abipolitseinikud saaksid teostada liiklusjärelvalvet ka varjatult, eritunnusteta sõidukiga ja erariides.	Selgitame, et PPA on teinud samasisulise ettepaneku LS § 199 lõike 1 muutmiseks. Arvestades ettepaneku põhjendatust ning selle kooskõla eelnõu eesmärkidega, oleme nimetatud ettepanekut eelnõu koostamisel arvesse võtnud ja vastav muudatus on eelnõus kajastatud.
72.	22. Eelnõu § 38 lg 3 sätestab kohustuse töötajal esitada tööst keeldumise avalduse, kuid selgusetuks jääb, kes on antud lõigus viidatud töötaja, korrektne oleks viidata abipolitseinikule. Samuti on selgusetu, kuidas ja millisel kujul peaks abipolitseinik kriisiolukorras keeldumise avalduse esitama, mõistlik oleks see sätestada sarnaselt reservväelastele kehtivate reeglitega.	Selgitame, et eelnõu on sõnastatud teadlikult sellisel kujul ning viide „töötajale“ on käsitletavas kontekstis üheselt mõistetavalt seostatav abipolitseinikuga. Samuti leiame, et kriisiolukorras tööst keeldumise avalduse esitamise kord ei vaja eraldi detailselt sätestamist seaduse tasandil.
73.	23. Eelnõu § 38 lg 4 sätestab kriisi lahendamises osaleva kriisirolliga abipolitseinikule hüvitise maksmise reeglid. Teeme ettepaneku, et hüvitise maksmine oleks kohustuslik ning reguleeritud sarnaselt eelmises punktis viidatud reservväelastega.	Selgitame, et eelnõus sätestatud hüvitise maksmise põhimõtted kriisi lahendamises osalevale kriisirolliga abipolitseinikule on juba varasemalt seoses eriteenistuse ühtlustamise eelnõu, mis jõustus 01.07.2022.a, ettevalmistamise käigus põhjalikult arutatud ja kaalutud ning valitud lahendus on teadlik.
74.	24. Abipolitseiniku tegevuse eeskirja lisa 10 sätestab abipolitseiniku tunnused õlakukattel. Juhime tähelepanu, et abipolitseiniku ja politseiametniku välitöö vormil ei ole õlakukatte kandmise kohta, samuti teeme ettepaneku eristada I, II ja III astme abipolitseinikud vastavalt ühe, kahe ja kolme tärniga õlakukatega.	Ettepanek on eelnõu koostamisel arvesse võetud.
75.	25. Palume täiendavalt hinnata, kas eelnõu seletuskirjas koolitustele planeeritud summad on piisavad, samuti palume eelnõu seletuskirjas hinnata abipolitseinike ümberõppe kulusid.	Selgitame, et eelnõu seletuskirjas on koolitustele planeeritud summade piisavust hinnatud. Samuti oleme täiendavalt seletuskirjas hinnatud abipolitseinike ümberõppega kaasnevaid kulusid.

Politsei- ja Piirivalveamet: Leena Pukk (e-post: leena.pukk@politsei.ee); Tiina Vellet (e-post: tiina.vellet@politsei.ee)		
Politsei- ja Piirivalveamet esitab abipolitseiniku seaduse eelnõule järgmised märkused:		
76.	1. Eelnõu § 3: <ul style="list-style-type: none"> Lg 1 p 1 määratleb politseiametniku, ametniku ja töötaja ühisnimetajaks edaspidises tekstis PPA ametnik. Seda kasutatakse järgnevalt kokku üksnes kolmel korral samas ja järgmises paragrahvis. Sisu poolest ei saa see ühistervin tegelikult edaspidi hõlmata PPA töötajat, sest käsitleb II ja III astme abipolitseiniku pädevust, mis seondub 	Oleme nõustunud, et § 3 lõike 1 punktis 1 kasutatud ühisnimetus „PPA ametnik“ ei ole sisuliselt täpne ega sobi olukordadesse, kus kirjeldatakse tegevusi, mida saavad teha üksnes politseiametnik või ametnik, kuid mitte töötaja, seetõttu loobume ühistervinist ning kirjutame vastavates sätetes kõik kategooriad eraldi välja.

	<p>riigivõimu teostamise tegevustega ning mis ei saa toimuda töötaja, vaid üksnes politseiametniku või ametniku ülesandel.</p> <p>Teeme ettepaneku eksitavast ühisterminist üldse loobuda ja selguse huvides kõik kategooriad neis vähestes sätetes välja kirjutada.</p> <ul style="list-style-type: none"> Seletuskirjas (lk 12) on lg 2 sisu kohta selgitav lõik: <i>Ühiselt ülesande täitmine tähendab, et abipolitseinik ja politseiametnik või ametnik tegutsevad koos eesmärgiga lahendada konkreetne olukord või ennetada võimalikke ohte. Abipolitseinik toetab politseid vastavalt oma õigustele ja pädevusele mitte ainult siis, kui probleem on juba tekkinud, vaid ka ennetustegevuses, avaliku korra kaitsmisel, turvalisuse tagamisel ja kogukonnas usaldusliku õhkkonna loomisel.</i> Lõigu 2. lauses eksitavad kommenteeritava sätte kontekstis „ennetustegevus“ ja „kogukonnas usaldusliku õhkkonna loomine“, sest need ei ole kitsamalt II astme ehk koos tegutsemise alas. Ennetustegevusest räägitakse juba I astme juures ja usaldusliku õhkkonna loomine kogukonnas on midagi abstraktset, mitte konkreetse ülesande koos lahendamine. 	<p>Samuti täpsustame seletuskirja § 3 lõike 2 selgitust, eemaldades viited ennetustegevusele ja kogukonnas usaldusliku õhkkonna loomisele, kuna need ei kuulu kitsamalt II astme ehk koos tegutsemise pädevuse alla ning võivad olla sätte kontekstis eksitavad.</p>
77.	<p>2. Eelnõu § 4:</p> <p><i>Teeme ettepaneku lg-s 1 sõnastada tegevuste loetelu järjekorras „ennetus- tugi- ja arendustegevuse toetamine“. See väljendab paremini tegelikku eelistust vabatahtlikele ülesannete pakkumisel ega loo väärarusaama või -ootust prioriteetsuses.</i></p> <p>Lg 2 p 2 ja lg 3 p 8 väljendavad sama tegevust koos ametnikuga ja iseseisvalt. Nii selgitab kenasti ka seletuskiri. Sätete sõnastused aga erinevad pisut ja see võib tekitada küsimust, kas ikka räägitakse samast tegevuse ulatusest. Teeme ettepaneku sõnastused ühtlustada.</p> <p>Lg 2 punkti 11 selgitusena on seletuskirjas lk-l 21 öeldud: <i>Süüteoomenethuse valdkonnas on oluline, et sinna kaasatavad abipolitseinikud oleksid hoolikalt valitud ning neil peavad olema vajalikud teadmised ja</i></p>	<p>Eelnõu § 4 lõike 1 puhul ei pea me vajalikuks loetelu järjekorra muutmist, kuna tegemist on tähestikulise loeteluga.</p> <p>Lõike 2 punkti 2 ja lõike 3 punkti 8 sisu ühtlustamise ettepanekud oleme võtnud arvesse ning viinud sõnastuse kooskõlla, et vältida erinevat tõlgendust sama tegevuse ulatuse osas.</p> <p>Samuti muutsime seletuskirja § 4 lõike 2 punktiga 11 seoses, eemaldades viite täiendavale taustakontrollile, mida eelnõu ei sätesta ning milleks õiguslikku alust ei ole.</p>

<p><i>oskused. Eriti hästi sobivad selleks endised politseiametnikud, kellel on varasem praktika selles valdkonnas. <u>Süüteo menetluse valdkonnas kaasatavate abipolitseinike osas on vajadusel PPA-l õigus viia läbi täiendav taustakontroll ning hinnata abipolitseiniku sobivust.</u> Jääb arusaamatuks, mida mõeldakse täiendava taustakontrolli all (sh mida lisaks eelnõu §-s 8 sätestatule kontrollida) ja missugusel õiguslikul alusel oleks PPA-l õigus seda teha. Eelnõus niisugune erisust kehtestav norm puudub. PPA hinnangul on § 8 alusel tehtav kontroll piisav ka abipolitseiniku selles tööliinis ülesannete täitmiseks.</i></p> <p>Lg 3 punktiga 1 antakse III astme abipolitseinikule iseseisvalt õigus avalikku korda ähvardava vahetu olulise ohu väljaselgitamiseks ja tõrjumiseks. Kehtiva APolSi järgi on iseseisva pädevusega abipolitseinikul õigus tõrjuda vahetut kõrgendatud ohtu, mis õiguslikult hõlmab ka sekkumisõigust vahetu olulise ohu korral. Eelnõu sõnastuse kohaselt on edaspidi iseseisvalt õigus sekkuda ainult vahetu olulise ohu korral, kuivõrd madalama riive korral sekkumise õigus ei hõlma kõrgema riivega sekkumise õigust. Seega vähendab eelnõu märgatavalt abipolitseiniku iseseisvalt tegutsemise õigust ja seeläbi ka PPA võimalust neile ülesandeid anda. See omakorda seab kahtluse alla abipolitseiniku iseseisvalt tegutsemise õiguse mõttekuse. Seletuskirja ja teiste sätetega koostoime loogika põhjal võib järeldada, et eelnõu koostajate eesmärk ei ole olnud kõnealuse sättega senist õigust kitsendada, vaid pigem laiendada. Segadust tekitab seletuskirja lk 25 antud selgitus § 4 lg 3 p 1 osas, kus olulise ohu kriteeriumitena on nimetatud KarSi peatükke, milles loeteletud kuritegude toimepanemise oht on KorSi kohaselt määratletav kõrgendatud ohuna. Samuti on eelnõuga iseseisvalt tegutsemise raames III astme abipolitseinikule lubatavad mitmed meetmed, mille rakendamine on õiguslikult piiritletud kõrgendatud ohu korral (nt Kors § 46 lg 1 p 2 ja § 47 lg 1 p 3). Lisaks on tulirelva kasutamine isiku suhtes lubatav vaid vahetu kõrgendatud ohu tõrjumiseks ning ka see</p>	<p>Lisaks võtsime arvesse ettepaneku täpsustada § 4 lõike 3 punkti 1 sisu, et vältida eksitavat muljet abipolitseinikule antud iseseisva pädevuse kitsenemisest ning tagada kooskõla KorS-ist tulenevate ohuastmete ja meetmete rakendamise loogikaga.</p> <p>Täpsustasime § 4 lõike 3 punkti 2 sõnastust, et see vastaks tegelikule sisule ning piirdub avalikus kohas käitumise nõuete järelevalvega, nagu seletuskiri juba eeldab.</p>
---	---

	<p>õigus on eelnõuga iseseisvalt tegutsevale abipolitseinikule lubatud.</p> <p><i>Teeme ettepaneku sõnastada lg 3 p 1 järgmiselt: „1) avalikku korda ähvardava vahetu olulise ja kõrgendatud ohu väljaselgitamises ja tõrjumises;“.</i></p> <p>Lg 3 punkti 2 sõnastuses kasutatakse väljendust „avaliku korra rikkumise välja selgitamine“. KorS tunneb määratlusi ohu väljaselgitamine ning korrarikkumise kõrvaldamine. Seega jääb arusaamatuks, mida mõeldakse avaliku korra rikkumise väljaselgitamise all. Seletuskirja selgituste järgi (lk 25-26) on punktis 2 mõeldud jääda, nagu praegugi, avalikus kohas käitumise nõuete täitmise kontrollimise toimingute piiresse. Nii oleks õige ja arusaadav ka säte sõnastada. Avalikus kohas käitumise nõuded on konkreetsemalt piiritletav osa avalikus korrast. Avaliku korra rikkumine (korrarikkumine) on KorSi järgi palju laiem, õieti kõikvõimalikud rikkumised. Seega laiendab eelnõus sõnastatud norm iseseisvat tegutsemist kogu avalikule korrale ja see ei kattu eelnõu üldise mõttega - vt seletuskirja lk 28 teine lõik.</p> <p><i>Teeme ettepaneku sõnastada lg 3 p 2 järgmiselt: „2) avalikus kohas käitumise nõuete järelevalves;“.</i></p>	
78.	<p>3. Eelnõu § 5 lg 1 punktis 7 sätestatud nõude esitamine I astme nõudena on vastuolus nõuete kontrollimist reguleerivate sätetega. § 8 (otseselt lg 7, kaudsemalt lõigete 1-4) järgi kontrollitakse sellele nõudele vastamist alles enne II astme abipolitseiniku staatuse andmist. Kuivõrd selleks on vajalik tervisekontroll (otsesõnu § 14 lg-s 1), mis samuti eelnõu järgi viiakse läbi enne II astme staatuse andmist (§ 8 lg 7 p 2 ja § 14 lg 2), ei ole raskekujulise psüühika-, isiksuse- või käitumishäire puudumise kontrollimist I astme abipolitseiniku puhul ette nähtud ega PPA-l endal see ka tegelikult võimalik. Seega ei ole selle nõude esitamine asjakohane I astme abipolitseiniku nõuete hulgas, vaid alles II astme juures lõikes 2.</p>	<p>Arvestatud. Selgitame, et tervisenõue on eelnõu § 5 lõike 1 loetelust eemaldatud. Nõue on seostatud tervisekontrolliga, mille raames hinnatakse abipolitseinikuks sobivust terviklikult. Tervisekontrolli regulatsioon näeb ette ka muud abipolitseiniku staatuse omandamist välistavad tervisehäired, sh raskekujulise psüühika-, isiksuse- või käitumishäired.</p>

	<p>Kui eelnõu koostajate hinnangul on see nõue vajalik kehtestada juba I astme nõudena, vajab seadus erandit kehtestavat normi, mille kohaselt võib PPA kahtluse korral suunata vastavasse tervisekontrolli juba I astme abipolitseinikuks sobivuse kontrollimise raames või keelduda isikule abipolitseiniku staatuse andmisest (§ 12 lg 2 p 3). Seletuskirjas märgitakse lk-l 40, et PPA-l on põhjendatud vajaduse korral võimalik suunata ka I astme abipolitseinik just raskekujulise psüühika-, isiksuse- või käitumishäire kontrollimiseks tervisekontrolli. Selgusetuks jääb, millisel õiguslikul alusel see erakorraline tervisekontrolli suunamine saaks toimuda. Vastavat normi eelnõus ei ole.</p>	
79.	<p>4. Eelnõu § 8 lõiked 1, 3, 4 ja 7 loovad omavahelise seosena vastuolu. Sätetega kehtestatakse ebaõnnestunult erinevate nõuete kontrollimise järjekord.</p> <p>Lg 1 hõlmab nõuetele vastavuse kontrolli ka § 5 lg 1 punkti 14 ehk I astme väljaõppe. Lg 3 sätestab, et esmalt viiakse läbi kandideerija lõikes 1 sätestatud nõuetele vastavuse kontroll, seega ka p 14 osas, ja alles pärast seda taustakontroll. Lg 4 samas sätestab uuesti, et kandideerija osas kontrollitakse esmalt samu nõudeid, v.a p 14, misjärel järgneb taustakontroll. Lg 7 puudutab taas nõuetele vastavuse kontrolli läbiviimist (termini järgi justkui lg 1 sisu), määratledes millal erinevate tasemete puhul kontroll läbi viiakse, kuid hõlmates siiski vaid väikese osa lg-s 1 nimetatud nõudeid. Sätted tekitavad seega mitmetimõistetavust. Loogiliselt peaks kandideerija puhul olema järjekord nõuetele vastavuse kontroll, siis taustakontroll ja viimaks väljaõppe läbimine ja selle kontroll. Kuivõrd hiljem astme ülendamisel ei lisandu taustakontrolli formaadis kontrollitavaid nõudeid, saab hilisemat nõuetele vastavuse kontrolli nimetada täiendavaks.</p> <p><i>Teeme ettepaneku:</i> 1) sõnastada lg 3 järgmiselt: "(3) Politsei- ja Piirivalveamet viib esmalt läbi abipolitseinikuks kandideerija suhtes käesoleva seaduse § 5 lõike 1 punktides 1–4 ja 12 sätestatud nõuetele vastavuse kontrolli,</p>	<p>Täname põhjaliku ettepaneku eest. Oleme taustakontrolli sätteid tervikuna üle vaadanud ning sõnastanud need ümber viisil, mis eristab selgelt nõuetele vastavuse kontrolli ja sellele järgneva taustakontrolli etapid ning tagab nende loogilise järjestuse. Dubleerivad ja vasturääkivad sätted on eemaldatud, kontrolli järjekord on muudetud üheselt mõistetavaks ning hilisemate astmete puhul on nõuetele vastavuse täiendav kontroll selgelt eristatud esmase kontrolli toimingutest.</p>

	<p><i>seejärel taustakontrolli ning lõpuks kontrollib § 5 lõike 1 punktis 14 sätestatud nõude täitmist."</i></p> <p><i>2) loobuda lõike 4 praegusest tekstist ja esitada lõike 7 tekst lõikena 4 järgmiselt:</i></p> <p><i>"(4) Politsei- ja Piirivalveamet viib täiendavalt läbi nõuetele vastavuse kontrolli:</i></p> <p><i>1) enne II astme abipolitseinikuks ülendamist, et hinnata, kas ta vastab käesoleva seaduse § 5 lõike 1 punktis 7 ja lõikes 2 sätestatud nõuetele;</i></p> <p><i>2) enne III astme abipolitseinikuks ülendamist, et hinnata, kas ta vastab käesoleva seaduse § 5 lõikes 4 sätestatud nõuetele."</i></p> <p>Senise lõike 7 punkt 1 sisu on juba lõikega 3 kaetud ja korrata vaja ei ole.</p> <p>Lõiked 5 ja 6 sobivad loogiliselt pärast praegust lõiget 7 ja annavad võimaluse vajadusel viia ka enne II või III astme staatuse andmist läbi laiendatud kontrolli, mitte üksnes lisanduvate nõuete osas. Lg 5 sõnastus peab hõlmama ka raskekujulise psüühika-, isiksuse- või käitumishäire kahtluse olukorra, mis praegu on sätestatud eelnõu § 5 lg 1 p-s 7 (vt märkus selle sätte osas eespool).</p>	
80.	<p>5. Eelnõu § 12:</p> <p>Lõike 2 sissejuhatavas osas tuleb asendada sõna „või“ sõnaga „ja“, kuna punktis 1 nimetatut ei saa teostada ainult nõuetele vastavuse kontrolli ega ainult taustakontrolli tulemusena, vaid läbi tuleb viia ja arvesse võtta mõlema tulemused.</p> <p>Juhime tähelepanu, et lg 2 punktis 2 on ekslikult kasutatud termini „abipolitseiniku aste“ asemel „abipolitseiniku tase“.</p>	Arvestatud mõlemad ettepanekud.
81.	<p>6. Eelnõu § 14 lõigete 3 ja 4 sõnastused koos tekitavad segadust mille ja kellele arst ikkagi väljastab - kas ka PPA-le tervisetõendi või mingi kinnituse abipolitseinikule tervisetõendi väljastamise kohta. Eeldatavalt ei ole mõeldud väljastada täiendavat kinnitust, vaid just tervisetõend, mis ongi tervisenõuete kinnituseks. § 4 lg 4 alusel kehtestatava määrusega kinnitatakse ka</p>	<p>Oleme eelnõu tervisekontrolli sõnastust täpsustanud ning muutnud selle selgemaks, et vältida segadust tervisekontrolli tulemuse vormi ja edastamise osas. Sätted on täiendatud viisil, mis üheselt näitab, et tervisekontrolli tulemusena väljastatakse tervisetõend, mis kinnitab tervisenõuetele vastavust ega sisalda</p>

	<p>tervisetõendi vorm. Klassikaliselt ongi tervisetõendid kinnitus ettenähtud tervisenõuetele vastamise kohta ega ava täpsemaid terviseandmeid. Neid ei avaldata ka juhul kui tõendit ei ole võimalik väljastada.</p> <p><i>Teeme ettepaneku sõnastada lõiked 3 ja 4 ümber järgmiselt:</i></p> <p><i>"(3) Abipolitseiniku tervisekontrolli korraldab ja tervisetõendi väljastab perearst või Politsei- ja Piirivalveametiga lepingulises suhtes olev töötervishoiuarst, kaasates vajadusel teisi eriarste või tervishoiuteenuse osutajaid. Tervisetõendis ei avaldata täpseid terviseandmeid, vaid üksnes kinnitus selle kohta, et abipolitseinik vastab tervisenõuetele.</i></p> <p><i>(4) Abipolitseiniku tervisekontrolli ja -tõendi võib asendada abipolitseiniku tegevuse eeskirjas ette nähtud juhtudel."</i></p>	<p>terviseandmeid. Samuti on täpsustatud olukorrad, mil tervisetõendit võib asendada abipolitseiniku tegevuse eeskirjas sätestatud juhtudel.</p>
82.	<p>7. Eelnõu §-d 15 ja 16:</p> <p>Paragrahvid sätestavad põhialused abipolitseiniku väljaõppe osas. Kasutusel on väljaõppe raames erinevad õppeliiki tähistavad terminid – erialaõpe, täiendõpe, lihtsalt õpe. Seletuskirjas lisandub veel ka määratlus baasõpe, mida seadus ei tunne. Seletuskiri ei ole järjepidev liigitamise põhimõtte selgitamisel (vt lk 44 eelviimane lõik ja lk 47 esimene lõik), samuti on vastuoluline sisulisel liigitamisel (vt lk-d 45 ja 47). Ebaselgeks jääb ka, millised on § 15 lg 1 ja §-s 16 nimetatud õpete omavahelised seosed või kas need sisalduvad väljaõppe minimaalses mahus. Kehtivas APolSis on sõnaselgelt sätestatud, et relvaõpe on tasemeõppele lisaks läbitav õpe. Eelnõu jätab selle lahtiseks.</p> <p>Seletuskirja kohaselt on erialaõpe II astme väljaõppe osa. Normid ise aga sellist seost ei loo, jättes mitmeti mõistetavaks, kas § 15 lg-s 1 sätestatud väljaõpe on midagi universaalset ja erialaõpe ning täiendõpe lisandub või mitte. Seletuskirja järgi on II astme õppe osa ka täiendõppe moodulid (lk 45), tuues mõned näited. Eelnõu ei nimeta kummaks tuleb relvadega seotud väljaõpe lugeda.</p>	<p>Väljaõppe liigitus, terminikasutus ning seletuskirja vastav osa on täiendatud. Seaduses ja seletuskirjas kasutatavad mõisted, nende omavahelised seosed täpsustatud.</p>

	<p>Õpete täpsem avamine nähakse ette § 4 lg 4 alusel kehtestatavas eeskirjas ja väljaõppekavades, kuid nende aluseks ja suuniseks peavad olema seaduse normid, seega võiks õpete omavahelised seosed olla selgemad juba seaduses. Seletuskirja tuleb eelneva osas korrastada ning seaduses või vähemalt rakendusaktis vastavad täpsustused teha, et norme oleks võimalikult hea rakendada ka ilma põhjalikult seletuskirja tundmata.</p> <p>§ 16 lg 2 sõnastus on eksitav, lubades tõlgendust, mille kohaselt ei pea vastavat erialaõpet läbima enne ülesande täitmist. Teeme ettepaneku sõnastada säte järgmiselt: „2) Kui ülesande täitmiseks on vaja lisateadmisi ja -oskusi läbib abipolitseinik eelnevalt vastava erialaõppe.“</p> <p>See on nii kehtivas seaduses kui eelnõus läbiv põhimõte, et vabatahtlikule tohib anda ainult neid ülesandeid, mille täitmist ta on õppinud. Kuna säte hõlmab muuhulgas ka kriisirolli määramiseks vajalikku erialaõpet, asendades vastava sätte kehtivas APolSis (§ 42⁴), on õppe eelneva läbimise rõhutamine äärmiselt oluline. Erialaõppe läbimise kohustust enne kriisirolli määramist peab toetama ka rakendusakti vastava sätte sõnastus.</p>	
83.	<p>8. Eelnõu § 17 käsitleb kriisiolukorra ajal abipolitseinikuks kandideerija väljaõppe läbimise erisust. Seletuskirja põhjal võib eeldada, et säte on loodud II astme abipolitseinike kiirkorras ettevalmistamiseks. Sellise võimaluse annab eelnõu § 5 lg 3. § 17 sõnastus ei täpsusta, et see kehtib üksnes II astme abipolitseiniku pädevuse jaoks, laienedes kõigile kandideerijatele, sh neile kes sooviks ja saaks aidata I astme ülesannetes. Säte kohustab seega ka I astme abistajal I astme väljaõppe asemel läbima ja PPA-d teda suunama 40 tunnisesse kriisivalmiduse väljaõppesse, mille sisuks on II astme pädevuse ulatus. Kuivõrd kriisiolukorras võib olla vajalik võtta vastu vabatahtlikke ka üksnes tugitegevusteks, teeme ettepaneku see vastuolo kõrvaldada, sõnastades § 17 lg 1 järgmiselt: „Kriisiolukorra ajal II astme abipolitseinikuks</p>	Sätte eesmärk ja kohaldamisala on üle vaadatud ning ettepanek on arvestatud ja eelnõud vastavalt sellele täiendatud.

	kandideerija ei pea läbima I ja II astme abipolitseiniku väljaõpet, vaid läbib Politsei- ja Piirivalveameti peadirektori korraldusel abipolitseiniku kriisivalmiduse väljaõppe“.	
84.	<p>9. Eelnõu § 20: Lg 1 p 1 kohaselt väljastatakse abipolitseinikule tunnistus ja vajadusel ametimärk. Seletuskirjas märgitakse, et II ja III astme abipolitseinikule antakse ametimärk igal juhul. See on igati loogiline. PPA hinnangul ei ole aga I astme abipolitseinikule ametimärgi väljastamine põhjendatud ega otstarbekas. Leiame, et täiendavalt vajaduse hindamine, sh hindamiskriteeriumite loomine oleks asutusele tarbetu tegevus. Seadus saabki olla konkreetne. <i>Teeme ettepaneku sõnastada lg 1 p 1 järgmiselt:</i> <i>„1) abipolitseiniku tunnistuse ja II ja III astme abipolitseinikule ametimärgi;“</i></p> <p>Paragrahvi tekst eksitab eraldusmärkide võimaliku arvu osas – kord kasutatakse mitmust, kord ainsust. Sama teeb seletuskiri. Praktikas on praegu eraldusmärke mitu ning nad kõik asuvad vormiriietusel. Ka rakendusakti kavandis need säilitatakse. Seega ei ole õige kasutada õigusnormi tekstis ainsust.</p> <p><i>Teeme ettepaneku sõnastada lõige 3 järgmiselt: „(3) Abipolitseinikul on keelatud anda talle väljastatud abipolitseiniku tunnistust ja ametimärki kõrvalisele isikule.“</i> Vormiriietuse puhul ei ole õige niisugust ranget keeldu kehtestada, sest praktikas esineb vajadust anda riietust puhastusse, parandusse või ümbertegemisele. Asjakohane keeld ja selle erandid on ka politseivormi puhul kehtestatud PPA siseaktis. Samuti on asjakohane kehtestada üleandmise keeld kõrvalisele isikule, mitte teisele, kuivõrd teise isikuna peaks käsitlema ka nt rühmajuhti või PPA personalitöötajat jms.</p>	Ettepanekud on asjakohased. Eelnõud on täpsustatud, et kajastada üheselt ametimärgi väljastamist üksnes II ja III astme abipolitseinikule. Samuti täpsustasime eraldusmärkide sõnastust, et see väldiks mitmus- ja ainsusvormi vaheldumisest tulenevat eksitust. Lõike 3 osas viiakse norm kooskõlla vajadusega lubada vormiriietuse üleandmist selle hoolduseks ning piiritletakse keeld üksnes kõrvalisele isikule üleandmisele.
85.	<p>10. Eelnõu § 21 lg 2 punktiga 6 antakse abipolitseinikule õigus keelduda täitmast politsei korraldust, mis võib olla ohtlik tema enda või teise isiku elule, tervisele või varale. Meie hinnangul ei ole põhjendatud niisuguse õiguse andmine lisaks punktides 5 ja 7 juba kirjeldatud õigustele. Punkti 6 alusel</p>	Ettepanek on läbi vaadatud ning arvestatud. Muudatusega kõrvaldatakse praktikas tekkida võiv ebaselgus ning välditakse olukordi, kus kriitilise olukorra lahendamise käigus tekiks põhjendamatu võimalus ülesandest taanduda.

	<p>keeldumise võimalus muudab tegelikult küsitavaks ohtlikuma iseloomuga politsei ülesannetesse vabatahtlike kaasamise kui sellise (nt igapäevaste väljakutsete lahendamine). Kui abipolitseinik otsustab kriitilise situatsiooni lahendamise kestel ülesande täitmisest taanduda, võib see tegelikult halvata ülesande lahendamise tervikuna ja seada täiendavasse ohtu nii politseiniku kui isikud, kelle kaitseks tegutsetakse. Leiame, et punktis 6 kirjeldatud õiguse sisu realiseerimine peaks tähendama riskide kaalumist enne II või III astme abipolitseiniku staatuse omandamist või spetsialiseerumist ohtlikuma iseloomuga tegevustele. Abipolitseinik tuleb vabatahtlikult politseitööle, kuid juhul kui ta on juba tööl, peame saama arvestada politseiametnikuga sarnaste reeglitega. Abipolitseiniku õigust mitte osaleda kõigis olukordades aitavad põhjendatult tagada eelnõu sama paragrahvi punktides 5 ja 7 toodud võimalused. Ka seletuskirjast ilmneb, et eelnõu koostajad on näinud punktis 6 sõnastatud õigust tegelikult vähemalt osaliselt punkti 5 tähenduses.</p>	
86.	<p>11. Teeme ettepaneku sõnastada eelnõu § 22 lg 1 p 15 järgmiselt: <i>„15) jälgida, et abipolitseinikuna tegutsemine ja tema põhitöö ei kahjusta vastastikku tema töövõimet ega tervist.“</i> Eelnõus pakutud sõnastus ei anna meie hinnangul selgelt edasi sätte eesmärgi osas seletuskirjas õigesti väljendatud mõtet, et abipolitseinikul on hoolsuskohustus hoida mõistlikku tasakaalu abipolitseinikuna tegutsemise ja muu elu vahel, tagades et need ei kahjustaks vastastikku kumbagi ja koosmõjus tema tervist.</p>	<p>Sõnastust on täpsustatud nii, et see kajastaks selgemalt abipolitseiniku hoolsuskohustust tagada tasakaal abipolitseinikuna tegutsemise, põhitöö ja muu elu vahel ning vältida nende koosmõjus tekkivaid kahjulikke mõjusid töövõimele ja tervisele.</p>
87.	<p>12. Eelnõu § 24: Lõikega 1 antakse muuhulgas II ja III astme abipolitseinikule seni puuduv õigus kohaldada KorS § 45 lõikes 4 sätestatud meetet, s.o peatada sõidukit tsiviilvärvides sõidukist. Juhime tähelepanu, et selle meetme peamine rakendusvaldkond on liiklusjärelvalve. Samas liiklusseadus lubab abipolitseinikul küll teostada liiklusjärelvalvet, kuid mitte eritunnusteta</p>	<p>Eelnõud on täpsustatud ning vastav muudatus liiklusseadusesse tehtud, et tagada regulatsioonide kooskõla ja õiguslik selgus meetme kohaldamisel liiklusjärelvalves.</p>

<p>sõidukiga (s.o varjatult). Seega ei saa LS-s vastavat muudatust tegemata abipolitseinik ei koos politseiametnikuga ega iseseisvalt tegutsedes KorS § 45 lõikes 4 sätestatud meetet kohaldada liiklusjärelevalves.</p> <p>Eelnõu sätestab § 24 lõigetes 1 ja 2 KorS § 49 osas lubatavana üksnes lõike 1 sisu, mitte § 49 tervikuna, mistõttu on küsitav, kas KorS § 49 lõigetes 3 ja 5¹ sätestatud erandid, mis olemuselt laiendavad lõike 1 sisu täiendava õiguse ja surema riivega, on abipolitseinikule lubatud ja kui, siis kas täiendava politseiametniku korralduse alusel või ilma. Kehtivas seaduses on KorS § 49 lg 3 täielikult ja lg 5¹ osaliselt abipolitseinikule lubatud. Selguse huvides on eelnõu § 24 lg-s 1 vajalik viidata ka KorS § 49 puhul kogu paragrahvile, mitte üksnes lõikele 1. Eelnõu tekst ei ole meetmeid sätestatavatele paragrahvidele tervikuna või osaliselt viitamisel järjepidev ning see võib süstemaatilise tõlgendamise tõttu põhjustada küsitavusi mõistmisel, mis on olnud ühel või teisel juhul tegelik eesmärk. Nt paragrahvidele 48 ja 50-52 viidatakse tervikuna, ehkki ka neis ei ole kõikides lõigetes otseselt sätestatud meetme kohaldamise alused. Teistel juhtudel (nt §-d 31 ja 45) kehtib viitamata jäetud sätete puhul eeldus, et nende kohaldamine ei olegi lubatud. KorS § 49 lõike 3 osas leiab seletuskirjast aga selgituse, et see on lubatud, ehkki säte sellele ei viita.</p> <p>PPA jaoks tekitab küsitavust, eelkõige praktilise rakendamise vaates eelnõuga kehtestatav uus lähenemine, mille kohaselt peab III astme abipolitseinikule iseseisvalt ülesande lahendamise käigus teatud meetmete kohaldamiseks andma täiendavalt korralduse politseiametnik, kes ise kohal ei viibi. Iseäranis küsitav on see meie hinnangul tõendusliku alkomeetriga alkoholihoobe tuvastamise (KorS § 38), joobetunnustega isiku kainenema toimetamise (§ 42), eriti tema enda kaitseks ning valdusesse sisenemise (KorS § 50), eriti kõrgendatud ohu olukorras, puhul. Olemuslikult on tegelikult tegemist abipolitseiniku poolt kinnituse küsimisega tema hinnangul</p>	<p>Eelnõu on täpsustatud, et tagada KorS § 49 kohaldamise selgus. Eelnõu ülesehitus ei taotle KorS meetmete lubatavuse ühtset ega üks-ühele vastavust kõigi viidatud paragrahvide lõigetele. Meetmete lubamisel on lähtutud abipolitseiniku rollist ning isikute põhiõiguste riive proportsionaalsusest. Nt paragrahvi 31 puhul ongi teadlikult ette nähtud, et viitamata jäetud sätete kohaldamine ei ole abipolitseinikule lubatud. Samuti on § 45 puhul selgelt välja jäetud lõige, mis reguleerib veesõiduki peatamise erisignaale ja -viise. Selline diferentseerimine on taotluslik ning teenib pädevuste selget piiritlust.</p> <p>Eelnõu on täpsustatud nii, et III astme abipolitseinikul ei ole tõendusliku alkomeetriga alkoholihoobe tuvastamise (KorS § 38) ega joobetunnustega isiku kainenema toimetamise (KorS § 42) puhul vajalik iga kord eraldi politseiametniku korraldus. Valdusesse sisenemise (KorS § 50) puhul jääb politseiametniku eelnev korraldusnõue kehtima, kuna tegemist on intensiivse põhiõiguste riivega meetmega, mis eeldab keerukat õiguslikku kaalutlust. Seetõttu ei ole selle meetme puhul võimalik loobuda korraldusnõudest ka kõrgendatud ohu olukordades. Täiendavalt on üle vaadatud ka KorS § 52 regulatsioon ning eelnõud on muudetud selliselt, et vallasasja hoiule võtmiseks selle paragrahvi alusel ei ole politseiametniku korraldust ette nähtud.</p>
---	--

	<p>põhjendatud meetme kohaldamiseks, mitte klassikalises tähenduses korralduse andmisega. Seletuskirja kohaselt on korralduse nõude eesmärk vältida võimalikku õiguste ülemäära riivet ning rõhutatud on, et lõplik vastutus jääb politseiametnikule. Distsantsilt antud korraldus on õiguslikult uus segadust tekitav vastutuse konstruktsioon ja on küsitav, kas see ka tegelikult saab igakordselt maandada eksimust meetme kohaldamise õigsuses. Abipolitseinike väljaõppe mahtu ja spetsiifikat on uues seaduses kavandatud oluliselt kasvatada ning ka kõnealuste meetmete õigesti kohaldamist on võimalik võrreldavalt politseiametnikega õpetada ja õppida. Teeme ettepaneku vaadata üle eelnõus sätestatud politseiametniku korraldusel lubatavate meetmete kataloog ja vähemalt osaliselt korralduse nõudest loobuda. Uus lähenemine tähendaks paratamatult ka muutusi meetmete protokollimise senises käsitluses, kuivõrd meetme kohaldamise tegelik otsustaja ei viibi protokoll koostamise juures ega saa anda allkirja.</p> <p>Juhime tähelepanu, et seletuskirjas vajavad korrigeerimist järgmiste meetmete lubatavuse kirjeldused: KorS § 34 kohaldamise puhul ei ole vahetu sunni kasutamine juba meetme olemusest tulenevalt üldse võimalik, seega määratlus "ei või" on tabelis vale ja eksitav. KorS § 37 ei ole tegelikult iseseisvalt kohaldatav meede, vaid eeldusnorm §-de 38-42 meetmete kohaldamiseks. Vahetu sunni kasutamise õigust ei reguleeritagi seejuures normi olemusest tulenevalt §-is 37, vaid just nendes järgmistes paragrahvides. Seega ei ole §-i 37 juures õige anda vahetu sunni kasutamise õiguse indikatsiooni, see tekitab vastuolulise arusaama vahetu sunni kasutamise õigusest erinevates joobe tuvastamisega seotud olukordades, nt võrdlus §-ga 39. KorS § 47 selgituses tuleks, sarnaselt § 49 selgitusele, tuua välja, et teenistuslooma abil abipolitseinik turvakontrolli läbi viia ei tohi.</p>	<p>Selgitame, et eelnõuga kehtestatav korraldusnõue kujutab endast teadlikult uut lähenemist abipolitseiniku, eelkõige iseseisva tegutsemise raamistikus. Tegemist ei ole klassikalises tähenduses operatiivse korralduse andmisega, vaid kontrolli- ja vastutusmehhanismiga, mille eesmärk on lisada täiendav õiguspärasuse filter olukordades, kus III astme abipolitseinik tegutseb ilma politseiametniku füüsilise juuresolekuta ja kohaldab isikute põhiõigusi intensiivsemalt riivavaid meetmeid. Lahendus on valitud eelkõige õiguste ülemäärase riive vältimiseks. Distsantsilt antud korraldus ei ole mõeldud abipolitseiniku hinnangu asendamiseks, vaid selle kinnitamiseks ja vastutuse selgeks jaotamiseks.</p> <p>Seletuskirja on korrigeeritud.</p>
88.	<p>13. Teeme ettepaneku muuta eelnõu § 28 lõiget 2 ja sõnastada see KorS § 79 lg 3 eeskujul järgmiselt: „(2) Kui käeraudade kasutamine ei ole võimalik, võib II ja III</p>	<p>Sõnastust on täiendatud eelnõus vastavalt KorS § 79 lg 3 põhimõtetele, sealhulgas sidumisvahendi kasutamise ajalise piiranguga.</p>

	<p>astme abipolitseinik kasutada sidumisvahendit, kui see ei sea ohtu isiku elu, ei tekita talle kehavigastust ega põhjusta suurt füüsilist valu. Sidumisvahendi kasutamine ei tohi kesta üle ühe tunni järjest“. Eelnõu sõnastusest puudub KorSis sätestatud ajalise kestvuse piirang.</p>	
89.	<p>14. Eelnõu § 30 Seletuskirja põhjal on soovitud eelnõuga anda abipolitseinikule tulirelva kasutamiseks politseiametnikuga samasugused õigused, samas piirata iseseisvalt tegutsedes isiku suhtes tulirelva kasutamise õigust ning välistada püssi kasutamise õigus iseseisvalt tegutsedes.</p> <p><u>Paragrahv oma vastuolulise sõnastusega ei sätesta seletuskirjas toodud eesmärki, vaid pigem vastupidise eelduse ja vajab seetõttu parandamist.</u></p> <p>Lg 1 sätestab nii II kui III astme abipolitseiniku õiguse koos politseiametnikuga tegutsedes kasutada tulirelva nii, nagu sätestatakse KorS §-s 81. KorS § 81 ei loo erandeid tulirelva liigi osas. Eelnõu § 27 lg 2 p 1 loetleb II ja III astme abipolitseiniku tulirelvade liigid - püss, püstol, revolver. Seega hõlmab § 30 lg 1 õigust kasutada ka püssi, tegemata mingeid erandeid.</p> <p>Lg 2 sätestab III astme abipolitseiniku õiguse kasutada tulirelva iseseisvalt tegutsedes, piiritledes seejuures isiku suhtes kasutamise õigust KorS § 81 lõike 2 punktidega 1 ja 2, jättes seega kõrvale punkti 3. Siiski on õigusega taas hõlmatud eranditeta kõik tulirelva liigid, sh püss.</p> <p>Lg 3 ebaõnnestunud sõnastus tekitab segadust ja küsimuse, mida üldse soovitakse tegelikult lõigetele 1 ja 2 lisaks sätestada. Säte kehtib koos politseiametnikuga tegutseva III astme abipolitseiniku kohta, tehes talle erandi isiku suhtes püssi kasutamiseks üksnes juhul, kui esineb erakorraline vajadus tõrjuda vahetu kõrgendatud oht (KorS § 81 lg 2 p 1). Säte ei kehti samas olukorras olevale II astme abipolitseinikule, kellele on samuti lg 1 (ja §</p>	<p>Sõnastust eelnõus on korrigeeritud, eemaldades püssi kasutamist puudutavad piiravad sätted. Tulirelva kasutamise regulatsioon koostatakse selgelt ja kooskõlas eelnõu eesmärgiga, piiritledes II ja III astme abipolitseiniku õigused vastavalt nende väljaõppele ning politseiametnikuga koos tegutsemise ja iseseisva tegutsemise erisustele.</p>

	<p>27 lg 2 p 1) alusel püssi kasutamise õigus antud.</p> <p>Kui püssi kasutust soovitakse piirata just iseseisvalt tegutsedes, miks ei kehti seda puudutav erakorralise vajaduse erand II astme abipolitseinikule, ehkki § 27 lg 2 kohaselt kuulub püss ka II astme abipolitseiniku tulirelva liikide hulka? Kui püssi kasutamise õigus lg-s 3 toodud erandi alusel on soovitud anda vaid III astme abipolitseinikule, miks siis üldse loetletakse püssi ka II astme abipolitseiniku tulirelva liikide hulgas? III aste eristab abipolitseinikku II astmest just iseseisvalt tegutsemise oskuste ja valmisoleku ning vastava väljaõppe poolest. Kui püssi ei saa kasutada iseseisvalt tegutsedes, ei ole ka loogiline, et püssiga kui tulirelva eriliigiga seotud väljaõpe kuuluks just III astme abipolitseiniku õppesse, mitte juba II astme omasse teiste liikide kõrval. PPA hinnangul on põhjendatud abipolitseiniku tulirelva kasutamise õiguse sätestamine võimalikult sarnaselt politseiametnike õigusele. Toetame vastava koolituse läbimise eeldusel püssi kasutamise õiguse andmist koos politseiametnikuga tegutsedes nii II kui III astme abipolitseinikule. Igal juhul on vaja §-i 30 sõnastust korrastada, lähtudes eelnõuga võetavast eesmärgist. Juhul kui peetakse vajalikuks säilitada kehtiva APolSi piirang kasutada püssi üksnes erakorralisel vajadusel vahetu kõrgendatud ohu tõrjumiseks, vajab selgitamist ka erakorraline vajaduse tähendus. Sätte lisamisel kehtivasse ApolSi ei selgitatud selle tähendust ning praktikas on see tekitanud rakendamisel tõrke.</p>	
90.	<p>15. Eelnõu § 32 punktiga 3 sätestatakse eeldus elektrišoki- ja tulirelva kandmise õiguse andmiseks, mis langeb kokku abipolitseinikuks olemise eeldusega (§ 5 lg 1 p 6), mida kontrollitakse taustakontrolli kaudu. Relva kandmise õiguse andmise otsustamiseks oleks § 32 p 3 kohaselt sel juhul vaja uuesti läbi viia taustakontroll eluviisi ja käitumise hindamiseks. Abipolitseinikuks olemise ajal on taustakontrolli läbiviimine eelnõu § 8 lg 6 kohaselt lubatud ainult põhjendatud kahtluse korral, mitte aga veendumuseks, et kahtlus puudub. Ei eelnõu tekstis ega seletuskirjas ei ole avatud, millised</p>	<p>Nõustume, et eelnõu § 32 punkt 3 ei ole sellisel kujul kohane. Abipolitseinikuks olemise eelduseks olev taustakontroll hõlmab juba eluviisi ja käitumise hindamist ning eelnõu ei loo täiendavat selget õiguslikku alust uue taustakontrolli läbiviimiseks relva kandmise õiguse andmise eesmärgil. Samuti ei ole võimalik piisava õigusselgusega eristada olukordi, kus isik vastab abipolitseiniku staatuse eeldustele, kuid ei oleks samas usaldatav relva kandma. Arvestades eeltoodut ning vältimaks ebaselget ja dubleerivat</p>

	oleksid täiendavad ilmingud abipolitseiniku käitumises või eluviisis, mis õigustaksid abipolitseiniku staatust, kuid mitte talle relva usaldamist. Kui leitakse, et p 3 on vajalik, tuleb sätestada täiendav õiguslik alus erandina vastava taustakontrolli tegemiseks. Lisaks on vaja vähemalt seletuskirjas välja tuua ka käitumise või eluviisi täpsemad asjaolud, millele relva kandmise õiguse kaalumisel toetuda. PPA hinnangul ei ole § 32 punkti 3 sellisel kujul vaja.	regulatsiooni, on § 32 punkt 3 eelnõust eemaldatud.
91.	<p>16. Eelnõu § 33: Teeme ettepaneku muuta lg 1 punkti 2 sõnastust järgmiselt: „2) abipolitseiniku elektrišoki- või tulirelva käsitlemine on olnud ohtlik abipolitseinikule endale või teisele isikule.“.</p> <p>Sõnastus toetaks selliselt peatamist kindla intsidendi põhjal, mitte abstraktsema üldise hinnangu alusel.</p> <p><i>Teeme ettepaneku muuta lg 3 p 2 sõnastust järgmiselt:</i> „2) abipolitseinik vabastatakse staatusest või ta alandatakse I astme abipolitseinikuks.“</p>	Abipolitseiniku elektrišoki- ja tulirelva kandmise õiguse peatamine, peatumine ja kehtetuks tunnistamine on üle vaadatud eelnõus ja aluseid korrigeeritud.
92.	<p>17. Eelnõu § 39 lõikega 2 kehtestatakse sisuline muudatus võrreldes kehtiva APolSi § 42² lõikega 3. Kehtivas seaduses on Vabariigi Valitsusel õigus kriisirolliga abipolitseinike kaasamise aluseks olevat otsust vajadusel muuta ja pikendada kaasamise tähtaega iga kolmekümne päeva tagant 30 päeva kaupa. Eelnõu sätestab selle õiguse teises sõnastuses nii, et uus tähtaega on võimalik määrata esimese 30 päeva möödudes mitte pikemaks kui 30 päeva. See tähendab, et maksimaalselt on Vabariigi Valitsusel võimalik lubada kriisi ajal PPAI kriisirolliga abipolitseinikke kaasata vaid 60 päevaks. Seletuskirjas ei selgitata, et eelnõuga piiratakse kehtivat õigust, sestap ei ole arusaadav ka selle põhjus. PPA ei toeta seda muudatust mingil juhul. Teeme ettepaneku muuta eelnõu § 39 lg 2 sõnastus nii, nagu praegu kehtivas APolSis.</p>	Sõnastus taastatakse kehtivas APolSis sätestatud kujul, mis võimaldab Vabariigi Valitsusel kriisirolliga abipolitseinike kaasamise tähtaega vajadusel korduvalt pikendada 30 päeva kaupa. Muudatusega kõrvaldatakse eelnõu koostamisel tekkinud sõnastuslik viga ning säilitatakse kriisiolukorras vajalik paindlikkus.
93.	<p>18. Eelnõu § 49 lg 3 punktis 1 on viidatud eelnõu § 16 lõikes 6 sätestatud väljaõppele. Õige viide on sama paragrahvi lõikes 5 sätestatud õppele.</p>	Parandus tehtud.

94.	19. Ülemineku sätted on sõnastatud segaselt ja vajavad täies mahus ülevaatamist. Nt tuleb täpsustada, millised nõuded eelnõu §-s 5 sätestatutest PPA ikkagi praegustel abipolitseinikel üle kontrollib. Praegustest sõnastustest on võimalik järeldada, et tuleb kontrollida kõiki, sh taustakontrolli kuuluvaid. Sarnaselt haridusnõudele vajab üleminekuperioodi ka keelenõude kooskõlla viimine. Samuti vajab tähelepanu PPA-le üleminekukohustuste panemine perioodiks enne seaduse jõustumist nõuete osas, mida ei saa kehtestada enne seaduse jõustumist.	Ülemineku sätted terviklikult üle vaadatud ja täiendatud, nii et oleks selge ja arusaadav.
95.	20. Teeme ettepaneku sõnastada eelnõu § 58 punktiga 4 muudetava alkoholiseaduse sätte ning § 68 punktiga 2 muudetava tubakaseaduse täiendused järgmiselt: „Käesoleva paragrahvi lõigetes 5–9 sätestatud õigusi ja kohustusi kohaldatakse ka abipolitseinikule.“.	Muudatused eelõusse vastavalt ettepanekule tehtud.

Andmekaitse inspeksioon: Irina Meldjuk (e-post: irina.meldjuk@aki.ee; telefon: 627 4108)

96.	1. Eelnõu § 4 lõike 4 punkti 1 kohaselt sätestatakse abipolitseinikuks kandideerimise andmete loetelu ministri määrusega (eeskirjaga). Eelnõu § 7 punkti 1 alusel peab kandideerija esitama kirjaliku isikuankeedi, mille sisu on samuti täpsustamata. Kuna tegemist on isikuandmetega, peab nende loetelu vähemalt liigiti tulenema seadusest , seejuures ei tohi määrusega seaduses etteantud piiridest väljuda ehk sätestada laiemat isikuandmete koosseisu, kui seadus ette näeb. Esitatavate andmete (sh dokumentide) loetelu peab olema võimalikult selgelt seadusega määratletud, et isikule oleks juba enne kandideerimist selge, milliseid andmeid temalt oodatakse. Lisaks peab isikule olema selge, millised andmed peab ta ise esitama ja millised andmed pärib PPA muudest allikatest (nt andmekogudest, tööandjatelt, sotsiaalvõrkudest jne). Ühtlasi ei näe AKI vajadust nõuda kohe kandideerimisel nende andmete esitamist, mida oleks vaja alles taustakontrolli etapis. Eelnõu kohaselt peab abipolitseinik juba abipolitseinikuks kandideerimisel esitama kogu vajaliku teabe, sh taustakontrolli aluseks olevad andmed. Teisalt võib olla tõenäoline, et abipolitseinik ei läbi vastavuskontrolli näiteks puuduliku keeleoskuse või haridustaseme tõttu. Kui abipolitseinik	Nõustume, et abipolitseinikuks kandideerimisel kogutavate isikuandmete loetelu peab vähemalt liigiti tulenema seadusest ning määrus ei tohi seaduses ette nähtud piire ületada ega laiendada kogutavate isikuandmete koosseisu. Sellest lähtudes on eelnõu täiendatud nii, et seaduse tasandil on selgemalt määratletud kogutavate andmete liigid. Ühtlasi on ette nähtud, et ministri määruses täpsustatakse neid andmekategooriaid, sh tuues välja millised andmed peab kandideerija ise esitama ning millised andmed hangib PPA muudest allikatest. Me ei nõustu ettepanekuga jagada andmete esitamine kaheks eraldi etapiks (esvalt nõuetele vastavuse kontrolliks ja seejärel taustakontrolliks). Selline lahendus suurendaks oluliselt halduskoormust nii kandideerijale kui ka PPA-le ning muudaks menetluse põhjendamatult bürokraatlikuks. Samuti lähtutakse teiste seaduste alusel tehtavad taustakontrollid ühekordse andmete esitamise põhimõttest. Seetõttu on
-----	--	--

	<p>vastavuskontrolli ei läbi, ei asuta talle taustakontrolli üldse teostama. Sellises olukorras on seega abipolitseiniku esitatud taustakontrolliks vajalikud andmed kogutud alusetult. Selline andmete kogumine ei ole kooskõlas eesmärgipärasuse ja minimaalsuse põhimõtetega, kuna taustakontrollini ei jõua iga kandidaat.</p>	<p>peetud põhjendatuks, et kandideerija esitab andmed ühekordselt, isegi kui kõik kandidaadid ei jõua taustakontrolli etappi. Andmete minimaalsuse ja eesmärgipärasuse põhimõtete tagamiseks on eelnõus selgelt eristatud andmete töötlemise eesmärgid ja säilitamise tähtsused. Nõuetele vastavuse kontrolli andmeid säilitatakse viis aastat alates vastava kontrolli tegemisest või õigusliku vaidluse korral kuni vaidluse lõppemiseni. Juhul kui isikule keeldutakse abipolitseiniku staatuse andmisest nõuetele vastavuse kontrolli tulemusel, säilitatakse andmeid üks aasta keeldumise tegemisest või õigusliku vaidluse lõppemiseni. Taustakontrolli käigus kogutud andmeid säilitatakse kümme aastat alates vastava kontrolli tegemisest või õigusliku vaidluse lõppemiseni. Sellega on maandatud risk, et taustakontrolliks kogutud andmeid säilitataks põhjendamatult olukorras, kus isik taustakontrolli tegelikult ei läbi.</p>
97.	<p>2. Eelnõu § 5 lõike 1 punkti 7 kohaselt ei tohi I astme abipolitseinikuks olla isik, kes ei ole raskekujulise psüühika-, isiksuse- või käitumishäirega. Seda kriteeriumit kontrollitakse aga eelnõu § 8 lõike 7 punkti 2 kohaselt alles enne II astme abipolitseinikuks ülendamist. Lisaks sellele, et arusaamatuks jääb, millal tegelikult kontrollitakse isikul psüühika-, isiksuse- või käitumishäirete olemasolu, tekitab küsimusi ka üleüldse sellise kontrolli õiguspärasus ja alus. Isikul psüühika-, isiksuse- või käitumishäirete kontrollimine ei kuulu kohaselt nõuetele vastavuse kontrolli (eelnõu § 9) ega taustakontrolli (eelnõu § 10) alla, vaid tegemist on tegelikult tervisekontrolli osaga (eelnõu § 14 lõige 1).</p>	<p>Selgitame, et nimetatud tervisenõue on eelnõu § 5 lõike 1 loetelust eemaldatud. Nõue on seostatud tervisekontrolliga, mille raames hinnatakse abipolitseinikuks sobivust terviklikult. Tervisekontrolli regulatsioon näeb ette ka muud abipolitseiniku staatuse omandamist välistavad tervisehäired, sh raskekujulise psüühika-, isiksuse- või käitumishäired.</p>
98.	<p>3. Tervisekontrolli puhul ei ole PPA-l õigus saada teada isiku diagnoosi kontrolli üksikasju, vaid piirduda tuleks sellega, et töötervishoiuarst või perearst väljastab PPA-le kinnituse selle kohta, et abipolitseinik vastab tervisenõuetele, avaldamata täpseid terviseandmeid (eelnõu § 14 lõige 4). Samas lubab eelnõu § 5 lõike 1 punkt 7 laiemat tõlgendamist ning ka sisulist terviseandmete kontrolli, mis ei ole aga kontrolli eesmärgiga kooskõlas.</p>	<p>Muutsime eelnõud ja võtsime selle välja.</p>

<p>99.</p>	<p>4. Eelnõu §-d 9 ja 10 näevad töödeldavate isikuandmete koosseisus ette üld- ja kontaktandmete töötlemist. Juhime tähelepanu, et kontaktandmed kuuluvad juba üldandmete hulka, seega nende eraldi nimetamine sätetes on üleliigne ning segadust tekitav. Eelnõu § 9 punkt 3 lubab töödelda näokujutise andmeid. Seejuures jääb arusaamatuks, mis andmed need täpsemalt on ning milleks neid on vaja töödelda isiku vastavuse kontrollimisel. Kui sooviks on tuvastada isikut, siis selleks piisab dokumendis olevast pildist, seega eraldi näokujutise andmete kogumisel, mis kuulub isikuandmete kaitse üldmääruse (IKÜM) art 4 p 14 järgi biomeetriliste andmete hulka, mis omakorda kuulub IKÜM art 9 lg 1 alusel eriliiki isikuandmete hulka, AKI vajadust hetkel ei näe.</p> <p>Eelnõu § 10 punkt 5 näeb ette võimaluse töödelda kandideerija vanema, õe, venna, lapse, abikaasa ja registreeritud elukaaslase ning abieluga sarnanevas suhtes oleva elukaaslase ees- ja perekonnanimi, isikukood (selle puudumisel sünniaeg ja -koht) ja kontaktandmed. Arusaamatu on sugulaste andmete küsimise eesmärk ja kui eesmärgiks on ka sugulaste tausta välja selgitamine, siis peab see olema selgelt seaduse tekstist tuletatav. Lisaks sellele, kui tegemist on tõesti sugulaste taustakontrolliga, töödeldakse ilmselt sugulaste osas mitte ainult sättes nimetatud ees- ja perekonnanime, isikukoodi (selle puudumisel sünniaeg ja -koht) ja kontaktandmeid, vaid töödeldavate andmete loetelu on tõenäoliselt tunduvalt laiem. Ühtlasi jääb selgusetuks, kas ja kuidas toimub nende inimeste isikuandmete töötlemisest teavitamine, et oleksid täidetud IKÜM artiklites 13-14 sätestatud nõuded.</p> <p>Eelnõu § 8 lõike 5 kohaselt viib PPA läbi nõuetele vastavuse kontrolli ka isiku abipolitseinikuks olemise ajal, kui on põhjendatud kahtlus, et see isik ei vasta käesoleva seaduse § 5 lõike 1 punktides 1–4, 12 ja 13 ning lõikes 2 sätestatud nõuetele. AKI hinnangul tasub vaadata üle korduvalt kontrollitavate andmete koosseisu, kuna kahtlane on, et nt isiku omandatud hariduse staatus võib ajaliselt muutuda. Pigem, kui selgub, et inimese esitatud haridust tõendav dokument ei vasta tegelikult omandatud hariduse astmele, on tegemist algusest peale ebaõigete andmete esitamisega. Samasugune regulatsioon on ettenähtud ka korduva taustakontrolli kohta.</p>	<p>Eelnõu on täpsustatud selliselt, et kontaktandmeid ei käsitleta enam eraldi üldandmetest, kuna need kuuluvad juba üldandmete koosseisu. Samuti on eelnõust eemaldatud näokujutise andmete ja foto töötlemise õigus, kuna see ei ole isiku vastavuse kontrollimiseks vajalik.</p> <p>Oleme lähedaste andmete töötlemise osa muutnud. Selgitame, et eelnõu sätestatud lähedaste andmete töötlemise eesmärk ei ole lähedaste iseseisev taustakontroll ega nende sobivuse hindamine, vaid abipolitseinikuks kandideerija või abipolitseiniku enda usaldusväärsuse ja võimaliku mõjutatavuse hindamine. Lähedaste andmeid töödeldakse üksnes ulatuses, mis on vajalik tuvastamiseks võimalikke seoseid kuritegelike või politsei tegevust mõjutada võivate isikutega. Seaduse tekstist tulenevalt on tegemist selgelt piiritletud ja eesmärgistatud andmetöötlusega, mitte sugulaste laiapõhjalise tausta kontrollimisega. Töödeldavate andmete koosseis on seaduses ammendavalt määratletud ning piirdub lähedaste üldandmetega (ees- ja perekonnanimi, isikukood või selle puudumisel sünniaeg ja -koht ning kontaktandmed). Muude andmete, sh karistusandmete töötlemine sugulaste osas ei ole lubatud ega ette nähtud. Seega ei ole tegemist olukorraga, kus seaduses nimetatud andmete loetelu oleks tegelikult töötlemisest kitsam või eksitav. Isikuandmete töötlemise läbipaistvuse osas on arvestatud, et lähedaste kohta kogutavad andmed on minimaalsed, kaudsed ning seotud üksnes kandideerija hindamisega. Analoogetselt vangistusseaduses sätestatule ei teavitata lähedasi eraldi taustakontrolli läbiviimisest, kuna nende kohta ei teostata iseseisvat kontrolli ega tehta nende suhtes otsuseid. IKÜM artiklite 13 ja 14 nõuded on tagatud kandideerija teavitamise kaudu, kellele selgitatakse taustakontrolli sisu, eesmärki ja ulatust, sh lähedaste andmete kasutamist.</p>
------------	--	--

	<p>Mõlema säte sõnastusest kahjuks ei selgu, kuidas abipolitseinikku teavitatakse, et tema suhtes viiakse läbi korduv vastavuse kontroll või taustakontroll. Kui isik alles kandideerib, siis on selge, et sellega kaasneb ka kontroll. Juhul, kui tekib vajadus teha korduv kontrolli, siis peab isikut sellest ka IKÜM art 13–14 kohaselt teavitama. Palume mõelda läbi ning sätestada seaduses, kuidas tagatakse isiku teavitamine korduva kontrolli osas.</p>	<p>Korduvalt läbiviidava nõuetele vastavuse kontrolli ja taustakontrolli osas on eelnõus üle vaadatud kontrollitavate andmete koosseis ning see on viidud vastavusse nende andmete olemusega, mis võivad ajas muutuda. Lisaks on eelnõu täiendatud sätetega, mis näevad ette abipolitseiniku teavitamise korduva nõuetele vastavuse kontrolli või taustakontrolli läbiviimisest. Sellega on tagatud isiku teavitamine kooskõlas IKÜM artiklites 13 ja 14 sätestatud nõuetega ning õigusselgus ka olukordades, kus kontroll viiakse läbi abipolitseinikuks olemise ajal.</p>
100.	<p>5. Eelnõu § 12 lõige 3 sätestab, et abipolitseiniku staatuses andmisest keeldumise või staatuses vabastamise põhjust ning selle aluseks olevat asjaolu ei avaldata kuni vastava asjaolu äralangemiseni ning ulatuses, mis võib olla vältimatult vajalik, et tagada riigi julgeolek, riigikaitse, avalik kord, süütegude tõkestamine, avastamine, menetlemine või karistuse täideviimine, andmesubjekti kaitse või teiste isikute õiguste ja vabaduste kaitse. Kuivõrd loodava sätte mõte on piirata andmesubjekti õigust saada juurdepääsu enda andmetele IKÜM artikkel 23 tähenduses, siis AKI hinnangul on hetkel piirangut kehtestav säte liiga üldine ega vasta IKÜM art 23 lg 2 tingimustele. Isiku õigus tutvuda enda kohta kogutud andmetega tuleneb IKÜM artiklist 15. Seda õigust saab IKÜM artikkel 23 kohaselt piirata seadusandliku meetmega, kui selline piirang austab põhiõiguste ja -vabaduste olemust ning on demokraatlikus ühiskonnas vajalik ja proportsionaalne meede, et tagada IKÜM artikkel 23 lõike 1 alapunktides sätestatud eesmärgid. IKÜM artikkel 23 lõige 2 täpsustab, milliseid sätteid peab viidatud seadusandlik meede sisaldama. Euroopa Kohus on artikli 23 lõikes 1 sätestatud mõiste „seadusandlik meede“ kohta märkinud, 3 (4) võttes arvesse IKÜM-s, aluslepingutes ja hartas sätestatud, et õigusaktid, mis sisaldavad sellist riivet lubavat meedet, peavad sätestama selged ja täpsed reeglid, mis reguleerivad kõnealuse meetme ulatust ja kohaldamist ning kehtestavad miinimumnõuded, millest tulenevalt on isikutel, kelle isikuandmetega on tegu, piisavad tagatised, mis võimaldavad neid</p>	<p>Eelnõu § 12 lõigetes 3 ja 4 sätestatud regulatsioon kehtestab piisavalt selged ja ettenähtavad tingimused andmesubjekti õiguste piiramise kohaldamiseks. Eelnõu § 12 lõige 3 sätestab ammendavalt eesmärgid, mille esinemisel võib keeldumise või vabastamise põhjuse ning selle aluseks oleva asjaolu avaldamist piirata, ning seob piirangu kohaldamise vältimatu vajalikkuse kriteeriumiga. Lõikes 4 on piirangu kestus selgesõnaliselt seotud nende eesmärkide täitmiseks vajaliku ajaga, mitte abstraktse asjaolu olemasoluga. Seeläbi on andmesubjektile ettenähtav, millistel eesmärkidel ja kui kauaks võib tema õigust piirata. Piirangu kohaldamine toimub kaalutusotsusena konkreetse juhtumi asjaolusid hinnates. Piirangut kohaldatakse üksnes ulatuses, mis on konkreetse eesmärgi saavutamiseks vältimatult vajalik, ning pärast piirangu aluse äralangemist avaldatakse andmed isikule üldkorras.</p>

	<p>andmeid kuritarvitamise ohu eest tõhusalt kaitsta. Järelikult peavad kõik IKÜM artikli 23 alusel võetud meetmed olema selged ja täpsed, nagu liidu seadusandja on seda ka määruse põhjenduses 41 rõhutanud, ning nende kohaldamine peab olema õigussubjektidele ettenähtav. Eelkõige peab viimastel olema võimalik kindlaks teha asjaolud ja tingimused, mille esinemisel võib neile selle määrusega antud õiguste ulatust piirata. Eelnõus ega seletuskirjas ei ole aga selgitatud, kuidas, sh kelle poolt, piiramise otsus vastu võetakse ning kui kaua piirang kestab. „Kuni vastava asjaolu äralangemiseni“ ei ole AKI hinnangul piisavalt selge, kuna andmete avaldamata jätmine ei ole seotud asjaolu endaga, vaid eesmärgiga tagada riigi julgeolek, riigikaitse, avalik kord, süütegude tõkestamine, avastamine, menetlemine või karistuse täideviimine, andmesubjekti kaitse või teiste isikute õiguste ja vabaduste kaitse. Seega piirangu sõnastus peab andma õiguse piirata andmesubjektile andmete avaldamist seni, kuni see on paragrahvis toodud eesmärkide täitmiseks vajalik. Planeeritud sättest ei nähtu ka ühtegi kaitsemeetet juhaks, kui ka tegelikult andmesubjekti õigust piiratakse.</p>	
101.	<p>6. Eelnõu § 13 reguleerib andmete säilitamist selliselt, et iga nõuetele vastavuse kontrolli ja taustakontrolli andmeid säilitatakse viis aastat. Pärast säilitustähtaja möödumist andmed kustutatakse. Segusetu on, millal hakkab tähtaeg kulgema, kas andmete kogumisest või kontrolli lõppemisest vms. Lisaks võib sätte sõnastusest järeldada, et ka nende kandidaatide andmed, kes vastavuse kontrolli või taustakontrolli ei läbinud, säilitatakse viis aastat. Jääb arusaamatuks, milleks neid andmeid nii kaua vaja on. Eriti juhul, kui inimene ei läbi juba ainuüksi vastavuskontrolli ja taustakontrolli andmeid tegelikkuses vaja ei olekski. Oluline on, et andmete säilitustähtaja lõppemisel tuleb isikuandmed koheselt kustutada. Kui andmeid kustutatakse kogumis, st mitte siis, kui iga konkreetne andmerida jõuab säilitustähtaja lõppu, siis tuleb näha ette eraldi regulatsioon, mille kohaselt säilitatakse andmeid vähemalt x aastat, misjärel kustutakse andmed hiljemalt x kuu jooksul. Säilitamise ja kustutamise periood kokku ei tohi ületada maksimaalset säilitustähtaega.</p>	<p>Eelnõu on täpsustatud selliselt, et normitekstist endast selgub üheselt, millisest ajahetkest hakkab nõuetele vastavuse kontrolli ja taustakontrolli andmete säilitustähtaeg kulgema. Nõuetele vastavuse kontrolli andmeid säilitatakse viis aastat kontrolli tegemise kuupäevast ning taustakontrolli käigus kogutud andmeid kümme aastat kontrolli tegemise kuupäevast, õigusliku vaidluse korral kuni vaidluse lõppemiseni. Säilitustähtaeg ei ole seotud abipolitseiniku staatuse kestusega ning andmed kuuluvad kustutamisele tähtaja möödumisel ka juhul, kui isik on jätkuvalt abipolitseiniku staatuses. Kui abipolitseiniku staatuse andmisest keeldutakse juba nõuetele vastavuse kontrolli etapis, säilitatakse andmeid üksnes üks aasta keeldumise otsuse tegemisest, vältimaks kandidaatide andmete põhjendamatult pikaajalist säilitamist. Säilitatakse mitte ainult koondotsus, vaid kontrolli käigus kogutud andmete komplekt, mis on vajalik otsuse põhjendatuse, vaidlustatavuse ja hilisemate</p>

		<p>korduskontrollide tagamiseks ning vastab IKÜM-i vajalikkuse põhimõttele. Lisaks on sätestatud eriregulatsioon abipolitseiniku surma puhuks, mille korral andmed kustutatakse viivitamata, välja arvatud juhul, kui surm on seotud politsei tegevuses osalemisega ja andmete säilitamine on vajalik menetluse läbiviimiseks.</p>
102.	<p>7. Eelnõu § 11 lõike 1 punkt 2 annab PPA-le volituse töödelda sättes nimetatud isikute kohta andmeid mis iganes allikast, sh andmekogust. Tegemist on liiga laia ja ebaselge regulatsiooniga. Selgitame, et IKÜM-i ning Euroopa Inimõiguste Kohtu praktika kohaselt peab norm, mis näeb ette isikuandmete töötlemise (eraelu riive), olema selge ning inimesele mõistlikult ettenähtav. Antud juhul puudub inimesel võimalus aru saada, millised on töödeldavate andmete piirid, sh millised andmed millisest allikast soovitakse saada. Lisaks peab andmeandjale olema selge, millisel õiguslikul alusel ja millises ulatuses peab ta andmeid väljastama. AKI arvates ei ole antud sätte näol tegemist piisava ja selge õigusliku alusega, mis võimaldaks teha päringuid konkreetsele andmekogule. Eelnõu §-d 9 ja 10 sätestavad PPA õigust teatud andmeid töödelda, mitte aga andmeandja (sh andmekogu) kohustust andmetele juurdepääsu võimaldada.</p>	<p>Arvestatud. Eelnõu on täiendus viisil, mis eristab nõuetele vastavuse kontrolli ja taustakontrolli ja piiritletakse kummaski etapis töödeldavate isikuandmete liiki ja ulatust. Eelnõus on täpsustatud, milliseid andmeid esitab abipolitseinikuks kandideerija ise ning milliseid andmeid on Politsei- ja Piirivalveametil õigus töödelda seadusest tulenevate ülesannete täitmiseks. Regulatsiooni täpsustamisega on tagatud, et isikuandmete töötlemine toimub üksnes konkreetse ja selgelt määratletud eesmärgi saavutamiseks ning kooskõlas isikuandmete töötlemise minimaalsuse ja eesmärgipärasuse põhimõtetega. Eelnõu §-des 8 ja 9 on sõnaselgelt sätestatud, et andmeid võib töödelda üksnes ulatuses, mis on vältimatult vajalik nõuetele vastavuse kontrolli või taustakontrolli läbiviimiseks. Sellega on välistatud võimalus töödelda isikuandmeid piiramata ulatuses ning parandatud normi ettenähtavust nii andmesubjekti kui ka andmeandja jaoks.</p>
103.	<p>8. Eelnõu § 21 lõike 3 annab abipolitseinukule õiguse töödelda seaduse § 4 lõigetes 1–3 sätestatud ülesannete täitmise toetamisel asutusesiseseks kasutamiseks ettenähtud teavet, isikuandmeid, sealhulgas eriliiki isikuandmeid, üldsusele suunatud ja avalikest allikatest kättesaadavaid andmeid. AKI hinnangul on viidatud sätte sõnastus liiga laia tõlgendamisruumiga. Hetkel nt I astme abipolitseiniku pädevuses on politsei ülesandel politsei arendus-, ennetus- ja tugitegevuse toetamine, ehk tegemist on väga laia ja ebamäärase ülesannete ringiga. Peaks kehtestama mingid täiendavad raamid või kriteeriumid, et tagada</p>	<p>Eelnõu § 21 lõike 3 regulatsiooni on käsitletud koos Justiits- ja Digiministeeriumi andmekaitseõiguse talitusega ning leitud, et täiendavate piiravate kriteeriumide kehtestamine seaduse tasandil ei ole vajalik ega põhjendatud. Lõikega 3 luuakse abipolitseinikule selge õiguslik alus isikuandmete töötlemiseks üksnes politsei tegevuse toetamisel ja konkreetse ülesande täitmise raames, politsei juhtimisel ning eesmärgipäraselt. Kuigi § 4 lõigetes 1–3 nimetatud ülesanded on sisult laiad, on</p>

	<p>isikuandmete töötlemise eesmärgipärasuse, piiritledes isikuandmete töötlemist konkreetse ülesande vajadustega</p> <p>Seejuures jääb andmetöötamise õigusliku aluse kehtestamisel küsitavaks, kas abipolitseinikul on ka näiteks teatud juhtudel õigus piirata andmesubjekti õigusi. Õigusliku aluse kehtestamisel riigisisises õiguses tuleb lähtuda IKÜM art 6 lg 3 nõuetest.</p>	<p>andmetöötlus igal üksikjuhul piiritletud konkreetse ülesande vajadustega ning allub minimaalsuse ja proportsionaalsuse põhimõtetele. Abipolitseinik ei töötle andmeid iseseisvalt ega omaalgatuslikult.</p>
--	---	--